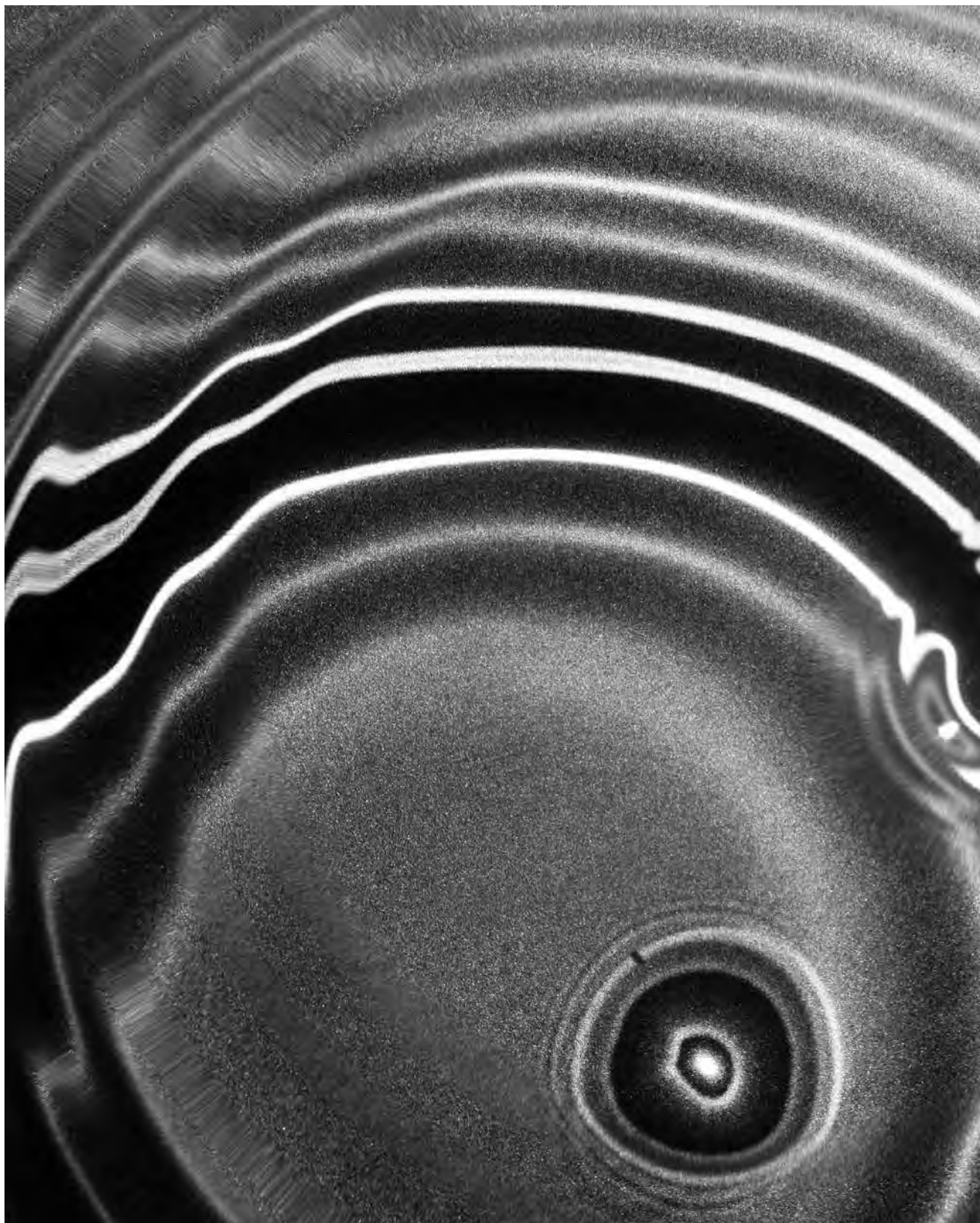

Kostanjeviške novice

*Glasilo Občine
Kostanjevica na Krki*

julij
2020

številka 66
Brezplačni
izvod

Kostanjeviške novice

številka 66 | julij 2020

IZDAJA

Občina Kostanjevica na Krki
Ljubljanska cesta 7
8311 Kostanjevica na Krki
E-mail: kostanjeviske.novice@gmail.com

UREDNIŠTVO

Odgovorna urednica
Alenka Žugič Jakovina

Uredniški odbor

Anita Grubar
Nejc Jordan
Marjana Krhin
Kristina T. Simončič

LEKTORICA

Valerija Stopar

OBLIKA IN POSTAVITEV

Janja Baznik

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI

Maruša Lapuh

TISK

Tiskarna Igma-Graf, Martin Škofljanec, s. p.

NAKLADA 900 izvodov

Kostanjeviške novice so vpisane v razvid medijev pod zaporedno številko 2196.

ISSN 1854-9284

Časopis je v elektronski obliki dostopen na spletni strani občine: www.kostanjevica.si, kjer najdete tudi arhiv preteklih števil.

Imam nenavaden občutek, da izgubljam nadzor. Tega nisem vajen, a se ne upiram. Nobena od zamujenih obveznosti ni taka, da je ne bi mogel prestaviti na poznejši čas ali se ji preprosto odpovedati. Opravka imamo z nečim pomembnejšim, kar zahteva našo pozornost, spoštovanje in veliko mero odrekanja in odgovornosti. Ta kriza ima veliko opraviti s časom in s tem, kako smo ga vajeni razporejati in izkrivljati, kako si nas podreja. Na milost in nemilost smo prepuščeni mikroskopsko majhni sili, ki si ošabno dovoli odločati namesto nas. Jezni smo in utesnjeni, počutimo se kot ujeti v prometnem zastoju, le da okoli nas ni nikogar. Želimo se izvleči iz tega nevidnega primeža in se vrniti v normalno življenje, zdi se nam, da imamo do tega pravico. Na lepem je normalnost postala nekaj najsvetejšega. Nikoli prej ji nismo pripisovali tolikšnega pomena, in če dobro pomislimo, ne vemo niti, kaj to sploh je – in vendar je prav to tisto, kar hočemo nazaj. Normalno življenje je začasno odpovedano in nihče ne ve, do kdaj. Zdaj je čas nenormalnosti, v kateri se moramo naučiti živeti in najti še kakšen razlog za to, da se z njo sprijaznimo, poleg strahu pred smrtjo. Virusi mogoče res nimajo pameti, v nečem pa nas vseeno prekašajo: hitro znajo mutirati in se prilagoditi. Dobro bi bilo, če bi jih v tem posnemali.

Paolo Giordano: V času epidemije

Moje življenje je precej močno prepleteno in povezano s knjigami in branjem. Pogosto so mi besede, ki so jih zapisali mojstri ki jih občudujem, vir razmišljanja in navdiha. Zato sem se, ko sem razmišljala, kaj napisati na pot tej številki Novic, naslonila na besede iz drobne knjižice napisane v minuli pomladi. Italijanski pisatelj je v citiranem odlomku povedal tako, kot bi želela znati sama opisati ta neverjetni čas, ki se ne more primerjati z ničemer kar smo doslej poznali ali doživeli. Začutili smo, da je svet enovit organizem, da smo vsi neločljiv del prepletene skupnosti. Tudi svetloba in tema v človeku in skupnosti sta nenadoma postali bolj očitni. Ta čas je odkril veliko dobrega in na žalost na drugi strani toliko nepotrebne nerazumevanja in grenkobe. Vmes se dogaja čisto običajna vsakdanjost, vesolje se vrti naprej.

Številka 66, ki prihaja do bralcev z zamudo, se mi zdi, da je polna zgodb. Takih, ki so že obklesane z gibkimi orodji časa in takih, ki jih bomo pripovedovali še dolgo in jim odvezemali in dodajali podrobnosti, ustvarjali spomine. Pravijo, da je v spominu dveh ljudi isti dogodek lahko čisto različno zapisan. In oba zapisa sta resnična. Zato: ostanimo razumevajoči, sočutni in potrpežljivi v tej zapleteni resničnosti. Da bo nova normalnost, v katero se bomo nekoč vrnili prijazna za vse.

— Alenka Žugič Jakovina

Grad Kostanjevica – stari farovž v lasti Občine

foto: Matej Kuhar

Spoštovane občanke in občani, dragi bralci Kostanjeviških novic!

Kot smo vas že seznanili v prejšnji številki Kostanjeviških novic je bila 8. 11. 2019 z Župnijo Kostanjevica na Krki pri notarju v Krškem podpisana prodajna pogodba za nakup starega farovža z Lamutovim likovnim salonom in vsemi pripadajočimi zemljišči. Kupnina je znašala 300.000 EUR, pri čemer je bil prvi del kupnine v višini 50.000 EUR plačan 9. 12. 2019, drugi del v višini 250.000 EUR pa 15. 5. 2020. S tem je grad Kostanjevica uradno postal last Občine Kostanjevica na Krki.

28. 5. 2020 je bila v ta namen dogovorjena in opravljena primopredaja s predstavniki Župnije Kostanjevica na

Krki, 29. 5. 2020 pa smo prejeli sklep o vpisu lastninske pravice Občine v zemljiško knjigo.

Občina je v vmesnem času navezala stik z Zavodom za varstvo kulturne dediščine. Predstavniki zavoda in konservatorji so si prišli objekt že ogledati. Občina od njih vsekakor pričakuje, da bodo v okviru svoje redne dejavnosti sponzorsko pripravili konservatorski načrt.

Prenovljen objekt bo služil za name-
ne medgeneracijskega centra, zaradi česar tudi upamo na pridobitev evropskih in državnih sredstev. V vsakem primeru pa se zavedamo, da bo potreben tudi precejšen vložek občine, kajti objekt je v zelo slabem stanju.

Občina je želela že v letošnjem letu urediti vsaj fasado na Lamutovem likovnem salonu, ki bi do celovite obnove osvežila obraz gradu Kostanjevica oziroma starega farovža, vendar nam je bilo slednje po priporočilu konservatorjev odsvetovano, saj je treba najprej grad v celoti statično sanirati in zamenjati ostrešje.

Tako bi se ob tej priliki zahvalil g. župniku, Jožetu Miklavčiču, za sodelovanje pri izvedbi nakupa in izrečene dobre želje. Objekt bo tako ostal v lasti lokalne skupnosti in bo služil vsem nadaljnjim rodovom Kostanjevičanov.

— Vaš župan

Ladko Petretič

Parkirišče za avtodome v Kostanjevici na Krki

V Kostanjevici na Krki smo takoj po omilitvi ukrepov zaradi epidemije, zlasti po sprostitvi občinskih meja, zaznali zelo dober obisk novega parkirišča za avtodome na t. i. Gmajni pri severnem mostu čez reko Krko. Postajališče je del projekta Mreža postajališč za >

foto: Matej Kuhar

OBČINA

avtodome po Sloveniji, h kateremu je leta 2014 pristopila tudi Občina Kostanjevica na Krki in nam omogoča promocijo na sejnih doma in v tujini ter v različnih tiskanih in spletnih medijih.

Vrednost projekta PZA Kostanjevica na Krki znaša 200.000 EUR, od tega je občina s strani MGRT v letu 2019 prejela nepovratna sredstva po 23. členu ZFO-1 v višini 108.240 EUR, 90.000 EUR pa je lastnih sredstev.

Na podlagi splošnih smernic projekta in Odloka o javnem parkirišču za avtodome v občini Kostanjevica na Krki bo parkiranje v tej sezoni brezplačno, za električno energijo uporabniki odštejejo 0,50 EUR/1 kWh, za pitno vodo 0,10 EUR/10 l, odvod odpadne vode in fekalij v kanalizacijo pa je brezplačen. Cene so zapisane neposredno na stebričkih in so običajne za tovrstna parkirišča po Sloveniji. Uporabnikom se v skladu z veljavnim Odlokom o turistični in promocijski taksi v občini Kostanjevica na Krki turistična taksa ne zaračunava. Občina Kostanjevica

na Krki ima v načrtu tudi postavitev informativne table z vsemi potrebnimi informacijami in pravili ravnanja.

Po nekaterih ocenah se je v prvih dveh tednih na PZA Kostanjevica na Krki zvrstilo več kot 100 avtodomov iz vseh koncev Slovenije. Turistično informacijski center beleži precej povečan obisk in povpraševanje predvsem po kolesarskih poteh, kolesarskih zemljevidih in lokalnih znamenitostih v mestu in okolici. Večina avtodomarjev ima s seboj tudi kolesa, čedalje več tudi e-koles, zato so zanje kostanjeviški griči in pogorje Gorjancev zelo privlačna kolesarska avantura in vabilo za sproščen obisk turističnih zanimivosti. Povpraševanja je tudi po vinskih degustacijah, obiskih vinskih kleti, in kot zanimivost, tudi po lokalnih izdelkih in mestni tržnici. V veliki večini so obiskovalci prijetno presenečeni nad številčnostjo aktivnosti in doživetij, predvsem pa so vzpodbudne besede, da se bodo v Kostanjevico na Krki še letos z veseljem vrnil.

— Matej Kuhar

Aktivnosti Turistično informacijskega centra Kostanjevica na Krki

Delovanje Turistično informacijskega centra Kostanjevica na Krki v dislocirani enoti Galerije Božidar Jakac v Lamutovem likovnem salonu predstavlja osrednjo informativno turistično točko v mestu, ki nagovarja domače in tuje obiskovalce k ogledu lokalnih in regijskih znamenitosti. Osnovna naloga turistično informacijskega centra je dvojna: skrbi za promocijo kraja navzven, skozi projektno in programsko povezovanje z regionalnimi in državnimi turističnimi deležniki, promocijsko dejavnost in aktivnostmi na turističnih sejmih ter predajo aktualnih novosti Slovenske turistične organizacije lokalni skupnosti in ostalim deležnikom v turizmu. Ko pa je gost enkrat v Kostanjevici na Krki, so naloge informacijskega centra posredovanje informacij obiskovalcem, sodelovanje z lokalnimi ponudniki, javno obveščanje o dogodkih, koordinacija med obiskovalci, ponudniki in lokalnimi turističnimi vodniki. Naloga turistično informacijskega centra je med drugim tudi priprava dogodkov za mesečni koledar, ki ga Občina Kostanjevica na Krki izdaja v sodelovanju z Občino Krško. V letu 2019 je TIC obiskalo skupaj 3441 domačih in tujih gostov.

V zimski sezoni 2019/2020 je bila večina aktivnosti usmerjena v pripravo na največji turistični sejem Alpe Adria: turizem in prosti čas. Na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču smo bili prisotni vse štiri dni sejma, in sicer na treh sejmskih mestih; v sklopu Združenja zgodovinskih mest Slovenije, v sklopu neformalnega združenja Gradovi Posavja in kot člani LTO pod

krovno regionalno destinacijsko znamko Posavje.

Na letošnjem turističnem sejmu je mednarodna komisija soglasno dodelila nagrado Jakob 2020 in naziv ambasador inovativnosti v turizmu za področje inovativne turistične vsebine in programi v gradovih in dvorcih 2020 programu Gradovi Posavja, del tega je poleg gradu Rajhenburg, Sevnica, Podsreda, Mokrice, gradu, v katerem deluje Posavski muzej Brežice, tudi nekdanji cistercijanski samostan, v katerem danes domuje Galerija Božidar Jakac. Nagrado sta na prireditvi v Ljubljani prevzela župan občine Kostanjevica na Krki, Ladko Petretič, in direktor Galerije Božidar Jakac, Goran Milovanović. Predsednik mednarodne komisije dr. Janez Bogataj je poudaril, da odločitev za izbor zmagovalca ni bila težka, saj je komisija izbirala na podlagi strokovnosti. Odločitev komisije je utemeljil tako: »S svojimi različnostmi so povezani v skupen projekt. Prav ta povezanost je izjemna in inovativna za siceršnje slovenske razmere, kjer se pogosto zapiramo za grajske zidove. Gradovi Posavja tako iščejo svoje nove identitete in razvijajo stik z lokalnim in regionalnim kulturnim okoljem.«

To je bila dodatna priložnost za promocijske aktivnosti programov skozi STO, vendar nas je globalna situacija zaradi epidemije virusa sredi dela prekinila in vse načrtovane aktivnosti ter rezervacije najavljenih skupin za letošnjo spomladansko sezono prekinila, sam TIC pa je bil po navodilih NIJZ med 13. marcem in 9. majem 2020 zaprt za javnost.

Nove razmere narekujejo nove poti – z novimi, drugačnimi vsebinami

TIC Kostanjevica na Krki, v turistični vodah družbenih omrežij bolj poznan pod znamko Visit Kostanjevica na Krki, se je ob ponovnem začetku delovanja, priključil nacionalni akciji Slovenske turistične organizacije v kampanji Moja Slovenija, namenjeni promociji in vzpodbujanju domačih gostov k raziskovanju in počitnikovanju v domačih krajih, v Sloveniji.

V sodelovanju z lokalnimi turističnimi organizacijami in destinacijsko razvojno agencijo Posavje smo začeli s pripravo skupnih promocijskih aktivnosti. Po navodilih STO smo poenotili promocijske podobe, ki jih organiziramo na socialnih omrežjih in drugih marketinških kanalih pod skupno blagovno znamko »Posavje polno priložnosti«. Vzporedno s tem aktivno sodelujemo pri pripravi novih aktivnosti in promocijskih vsebinah v okviru Združenja zgodovinskih mest Slovenije ter pripravi turističnih paketov in namigov za izlete v sodelovanju z lokalnimi turističnimi ponudniki.

Kot kaže se trendi trajnostnega turizma počasi selijo tudi v naše kraje, pri čemer gre gotovo zasluga tudi vsem zgoraj naštetim aktivnostim in lanski pridobitvi bronastega znaka Zelene sheme slovenskega turizma. Za dvig dosežane ponudbe Občina Kostanjevica na Krki snuje nov strateški dokument, Občinsko strategijo razvoja turizma, ki bo pripravljena predvidoma v začetku leta 2021. Manko, ki ga pri ponujanju celostne turistično-promocijske slike pri operativnem delu v TIC-u zaznavamo, je razdrobljenost turistične ponudbe in informacij, ki jih uporabniki sicer lahko pridobijo na spletni strani mikro destinacije. V kratkoročnem načrtu je torej samostojna spletna stran turistične ponudbe Kostanjevice na Krki.

V turistično informacijskem centru od začetka delovanja v sredini maja 2020 opažamo porast domačih obiskovalcev iz vseh koncev Slovenije, predvsem zaradi novega urejenega postajališča za avtodome. Večina od njih prihaja na destinacijo s svojimi kolesi. Poleg obstoječe ponudbe povprašujejo predvsem po kolesarskih in pohodniških zemljevidih, poteh in degustacijah v >

OBČINA

vinski kleti, lokalnih, avtohtonih jedeh in turističnih kmetijah (po ponudnikih domače, lokalno pridelane hrane), kot zanimivost pa precej tudi po lokalnih izdelkih in mestni tržnici. V veliki večini so obiskovalci prijetno presenečeni nad številčnostjo aktivnosti in doživetij, predvsem pa so vzpodbudne besede, da se bodo v Kostanjevico na Krki še letos z veseljem vrnili, saj je en vikend absolutno prekratek, da bi užili vsa doživetja, ki jih kraj z okolico ponuja.

Z novimi načrti zremo torej v prihajajočo poletno sezono, ob tem pa ponovno pozivamo lokalne ponudnike in prav

tako tudi vsakega izmed vas k aktivnemu sodelovanju pri vseslovenski promociji Kostanjevice na Krki na družbenih omrežjih s ključniki #zdajjecas, #mojaslovenija, #visitknk, #posavjepolnopriložnosti.

In ne pozabimo. Mi vsi smo del zgodbe turističnega miljeja. Vsak korak, beseda in namera šteje, zato bodimo prav mi najboljši promotorji svojega mesta; kreatorji zelenega, aktivnega in kulturnega turizma. Vsak v svojem delu mozaika. Za skupno dobro.

— Pia Peršič

foto: Arhiv TIC

Strategija razvoja turizma v občini Kostanjevica na Krki za obdobje 2021–2026

Razvoj potenciala turizma je ena izmed prednostnih nalog Občine Kostanjevica na Krki, naša vizija pa zelena, aktivna in zdrava destinacija. Prav zato smo se lotili priprave nove Strategije razvoja turizma za obdobje od 2021–2026, ki ga bo pripravljala delovna skupina, kljub temu pa bomo potrebovali pomoč vseh občanov. Če imate svoja videnja, vizije in morebitne ideje, v katero smer razvijati turizem v naši občini, vas vabimo k sodelovanju. Vaše ideje in predloge zbiramo do 31. 8. 2020 na e-naslov: anita.krajnc@kostanjevica.si.

— Anita Krajnc

Napolnite ulične zbiralnike za stare aparate

E-odpadki so posebni odpadki. Zaradi težkih kovin in drugih nevarnih snovi, ki jih vsebujejo, ne sodijo med mešane komunalne odpadke, zato jih je potrebno ločeno zbirati in oddati na posebna mesta. Možnosti za njihovo oddajo je danes že veliko in ena izmed njih je tudi ulični zbiralnik. Širom države jih je postavljenih že 670, večinoma stojijo na večjih ekoloških otokih. Še posebej mali aparati in baterije se zaradi svoje majhnosti velikokrat znajdejo med mešanimi odpadki, ulični zbiralniki pa marsikaterega izmed njih uspešno prestrežejo in poskrbijo za pravilno obdelavo. Postavljeni so v organizaciji družbe ZEOS, d. o. o. v sklopu projekta Life Gospodarjenje z e-odpadki pod sloganom E-cikliraj, ki je sofinanciran s strani Evropske komisije in Ministrstva za okolje in prostor RS. V Sloveniji smo v sklopu te mreže zbrali že dobrih 976 ton tovrstnih odpadkov. Njihove lokacije lahko najdete na spletnem zemljevidu na www.stariaparati.si.

Že vse od novembra 2016 tudi v občinah Krško in Kostanjevica na Krki stoji 15 sivo-zelenih uličnih zbiralnikov za oddajo odsluženih e-odpadkov: malih aparatov in baterij. Pozicionirani so bili v sodelovanju z lokalnimi partnerji – zgoraj omenjenimi občinami ter podjetjem Kostak. V teh uličnih zbiralnikih se je od njihove postavitve zbralo že 19 ton malih aparatov in odpadnih baterij.

Vsi občani in občanke so vljudno vabljeni, da tudi v prihodnje svoje e-odpadke odvržejo v enega izmed zbiralnikov v svoji bližini in tako pripomorejo k pravilni reciklaži dragocenih surovin, iz katerih se bo lahko naredilo nove izdelke. S tem boste prispevali k čistejšemu okolju in ohranjanju naravnih virov.

Zbirni center za začasno skladiščenje nenevarnih odpadkov

Občina Kostanjevica na Krki bo od letošnjega leta imela svoj zbirni center ločenih odpadkov, ki bo urejen na ploščadi ob centralni čistilni napravi ob Krški cesti. Občani bodo lahko oddajali nenevarne komunalne odpadke, odpadno električno in elektronsko opremo, izrabljene gume in gradbene odpadke. Oddajanje odpadkov bo mogoče po predvidenem urniku med delavniki in občasno tudi ob sobotah.

Zbirni center ločenih odpadkov bo vzpostavilo Javno podjetje Komunala Brežice, d. o. o., ki je ponudilo najnižjo ceno v postopku zbiranja ponudb. Komunala Brežice bo po ponudbi z dne 15. 5. 2020 vsa dela, ki se bodo začela v sredini junija letos, izvedla za 45.709,86 EUR.

— Matej Kuhar

Pomoč na domu v občini Kostanjevica na Krki

Storitev pomoč na domu je namenjena pretežno starejšim osebam, ki živijo na svojem domu, vendar se zaradi bolezni ali drugih težav, povezanih s starostjo, ne morejo več v celoti oskrbovati ali negovati sami, niti tega v zadostnem obsegu ne zmorejo njihovi svojci ali sosedje. S pomočjo na domu se nadomesti potrebo po institucionalnem varstvu ter se tako posamezniku omogoči, da lahko čim dlje ostane v domačem okolju.

Pomoč na domu in njen obseg se prilagodi potrebam posameznega upravičenca.

Storitev pomoč na domu lahko obsega naslednje vrste pomoči:

- pomoč pri temeljnih dnevni opravilih (pomoč pri oblačenju, slačenju, umivanju, hranjenju, opravljanju osnovnih življenjskih potreb, vzdrževanju in negi osebnih ortopedskih pripomočkov);
- gospodinjsko pomoč (dostava pripravljenega obroka ali nabava živil in priprava enega obroka hrane, pomivanje uporabljene posode, osnovno čiščenje bivalnega dela prostorov z odnašanjem smeti, postiljanje in osnovno vzdrževanje spalnega prostora);

- pomoč pri ohranjanju socialnih stikov (vzpostavljanje socialne mreže z okoljem, s prostovoljci in sorodstvom, spremljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti, informiranje ustanov o stanju in potrebah upravičenca ter priprava upravičenca na institucionalno varstvo).

V naši občini storitev koristi trenutno 17 uporabnikov. Število uporabnikov med letom niha. Storitev za našo občino izvaja Center za socialno delo Posavje. Uporabniki so s storitvijo ter delom socialnih oskrbovalk zelo zadovoljni, ker jim njihovi obiski omogočajo, da še lahko bivajo doma.

Cene storitve od 1. 7. dalje: 21,17 EUR/za efektivno uro, od tega znaša subvencija Občine 12,68 EUR (59,90 %), prispevek uporabnika pa znaša 8,49 EUR/uro. Cena se za uporabnika ob nedeljah poveša za 40 % od osnove in tako znaša 11,88 EUR/uro, ob praznikih pa se cena uporabnika poveša za 50 % od osnove in tako znaša 12,73 EUR/uro.

— Anita Krajnc

Obvestilo občanom glede ponovnega zagona brezplačnih prevozov **Prostofer**

Občina Kostanjevica na Krki in Zavod mreža obveščata občane občine Kostanjevica na Krki o ponovnem zagonu brezplačnih prevozov PROSTOFER od junija dalje.

Udeleženci v projektu PROSTOFER, tako vozniki kot uporabniki, se morajo držati varnostnih ukrepov in načina prevozov v skladu s smernicami NIJZ:

- Prvo sito bo opravljal že klicni center, ki bo vsakega uporabnika storitve povprašal o zdravstvenem stanju in opozoril, da mora pri prevozu uporabljati zaščitno masko.
- Voznik mora biti zdrav, brez znakov akutne okužbe dihal, prav tako tudi uporabnik, sicer lahko voznik v primeru, da pri uporabniku opazi navedene znake, prevoz zavrne.
- V avtu bosta na razpolago razkužilo za roke in dezinfekcijsko čistilno sredstvo za čiščenje površin

avtomobila za voznika in uporabnika.

- Voznik in uporabnik morata pri vožnji uporabljati svojo zaščitno masko.
- Voznik lahko pelje samo enega uporabnika naenkrat, ki pa mora sedeti zadaj.
- Voznik mora po vsakem prevozu prezračiti vozilo in z razkužilom obrisati kljuge avtomobila na strani sopotnika, po opravljenih prevozih in vrnitvi vozila pa obrisati tudi volanski obroč, prestavno ročico ipd., da bo vozilo pripravljeno za naslednji dan za drugega voznika.

Opozarjamo, da kljub upoštevanju vseh predlaganih ukrepov možnost okužbe v vozilu ni popolnoma izključena.

Skupaj se bomo trudili, da bo vožnja opravljena varno in skladno z vsemi navodili in smernicami.

Cene v vrteu od 1. 9. 2020 dalje

Občinski svet je 3. 6. 2020 na 9. redni seji sprejel Sklep o določitvi cene programov v vrteu Plavček pri Osnovni šoli Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki, ki bodo veljale od 1. 9. 2020 dalje. Cene programov v vrteu bodo tako znašale:

Starostna skupina 1–3 let	570,55 €
3–4 letni otroci	445,04 €
Kombinirana skupina	460,60 €
Starostna skupina 3–6	381,43 €.

Vrtec bo v šolskem letu 2020/2021 obiskovalo 106 otrok, zato je bilo oblikovanih šest oddelkov, in sicer:

dva oddelka I. starostne skupine, ena skupina 3–4 letnih otrok, ena kombinirana skupina in dva oddelka II. starostne skupine. V vrtec bodo sprejeti vsi otroci, ki potrebujejo varstvo od 1. 9. dalje.

— Anita Krajnc

Sofinanciranje sterilizacije lastniških mačk v letu 2020

Občina Kostanjevica na Krki se v zadnjih letih srečuje z vsjo večjo problematiko zapuščenih in prostoživečih živali, zato smo v proračunu za leto 2020 prvič namenili sredstva za sofinanciranje sterilizacije lastniških mačk. Za sofinanciranje storitve morajo lastniki izpolnjevati pogoj, da imajo stalno bivališče v občini Kostanjevica na Krki, kar dokazujejo z veljavnim osebnim dokumentom. Celotna vrednost storitve znaša 60 evrov, lastnik plača 30 evrov, razliko bo pogodbenemu izvajalcu povrnila Občina Kostanjevica na Krki.

Storitev izvaja Veterinarska bolnica Brežice, Prešernova cesta 17a, Brežice (kontakt: 07 49 61 156 ali 041 638 101), s katero ima Občina Kostanjevica na Krki sklenjeno pogodbo za leto 2020. Ob obisku veterinarja s seboj prinesite veljaven osebni dokument. Priporočljivo je, da se pred posegom odpravijo notranji zajedavci, za kar morajo poskrbeti lastniki živali.

Višina razpoložljivih sredstev v letu 2020 znaša 900 evrov. Občina Kostanjevica na Krki bo storitev sofinancirala do porabe sredstev.

Oskrba malih živali v letu 2020

V letu 2020 bo storitev oskrbe malih živali izvajalo zavetišče Turk, d. o. o., Zajčji Vrh pri Stopičah 4, Novo mesto. V primeru najdene zapuščene živali pokličite zavetišče Turk, kontaktna oseba: Marjan Turk, telefonska številka: 041 609 24 ali 07 308 94 30.

Seje Občinskega sveta Občine Kostanjevica na Krki

7. redna seja, 27. 11. 2019

Prisotnih 7 članov Občinskega sveta, sejo je vodil župan in je bila sklepčna.

Predlagan dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda
2. Pregled in potrditev zapisnika 6. redne seje
3. Poročilo župana o izvrševanju sklepov Občinskega sveta med obema sejama
4. Predlog Odloka o proračunu Občine Kostanjevica na Krki za leto 2020:
  - 4.1. Predlog Sklepa o Načrtu ravnanja z nepremičnim premoženjem Občine Kostanjevica na Krki za leto 2020
  - 4.2. Predlog Sklepa o opravi javne razprave o predlogu proračuna Občine Kostanjevica na Krki za leto 2020
5. Vprašanja, predlogi in pobude članov Občinskega sveta

Sprejeti sklepi:

Člani Občinskega sveta so sprejeli sklepe v predlagani obliki.

Pod točko Vprašanja, predlogi in pobude članov Občinskega sveta je bilo postavljeno vprašanje, kaj je z umirjanjem prometa pri osnovni šoli. Povedano je bilo, da se čaka na odgovor Kostaka. Glede varnosti na cesti Globočice–Oštrc pa dopis na Kolesarski klub Adria ni bil poslan. V nadaljevanju so člani Občinskega sveta razpravljali o postopku priprave

OPN. Na koncu sestanka so navzočim predstavili dogajanja po vaseh in v Kostanjevici v mesecu decembru.

8. redna seja, 19. 12. 2019

Prisotnih 9 članov Občinskega sveta, sejo je vodil župan in je bila sklepčna.

Predlagan dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda
2. Pregled in potrditev zapisnika 7. redne seje
3. Poročilo župana o izvrševanju sklepov Občinskega sveta med obema sejama – seznanitev
4. Predlog Sklepa o imenovanju predstavnika ustanovitelja v Svet JZ Lekarna Krško
5. Predlog Sklepa o imenovanju predstavnika ustanovitelja v Svet JZ Zdravstveni dom Krško
6. Predlog Odloka o proračunu Občine Kostanjevica na Krki za leto 2020
  - 6.1. Predlog Sklepa o sprejetju Načrta ravnanja z nepremičnim premoženjem Občine Kostanjevica na Krki za leto 2020
  - 6.2. Odlok o proračunu Občine Kostanjevica na Krki za leto 2020
7. Seznanitev z možnostjo postavitve hitrostne ovire iz smeri Podbočja
8. Vprašanja, predlogi in pobude članov občinskega sveta

Sprejeti sklepi:

Občinski svet je sprejel sklepe v predlagani obliki. Za predstavnika Občine Kostanjevica na Krki v Svet

JZ Lekarna Krško je bil imenovan Omar Hanuna. Za predstavnika Občine Kostanjevica na Krki v Svet JZ Zdravstveni dom Krško je bila imenovana Mira Repar. Navzoči člani Občinskega sveta so bili seznanjeni z možnostjo postavitve hitrostne ovire iz smeri Podbočja.

Pod točko Vprašanja, predlogi in pobude članov občinskega sveta sta bili podani pobuda za postavitve dodatnega prometnega znaka pri Kmečkem hramu in pobuda, da predstavniki občine v javnih zavodih enkrat letno poročajo o svojem delu na Občinskem svetu.

3. dopisna seja, 18. 2. 2020

Sprejeti sklep: Sklep o potrditvi dokumenta identifikacije investicijskega projekta »Rekonstrukcija LC Kostanjevica–Velike Vodenice«

4. dopisna seja, 8. 4. 2020

Sprejeti sklep: Sklep o mnenju k imenovanju ravnateljice OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki.

Občinski svet je soglasno potrdil Melito Skušek.

9. redna seja, 3. 6. 2020

Prisotnih 9 članov Občinskega sveta, sejo je vodil župan in je bila sklepčna.

Predlagan dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda
2. Pregled in potrditev zapisnika 8. redne in 3. ter 4. dopisne seje >

3. Poročilo župana o izvrševanju sklepov Občinskega sveta med obema sejama – seznanitev
4. Predlog Zaključnega računa proračuna Občine Kostanjevica na Krki za leto 2019
5. Predlog Odloka o spremembi Odloka o proračunu Občine Kostanjevica na Krki za leto 2020
6. Dopolnjen predlog Letnega programa nabave in prodaje občinskega stvarnega premoženja
7. Predlog Odloka o pokopališkem redu v občini Kostanjevica na Krki
8. Osnutek Odloka o programu opremljanja stavbnih zemljišč za območje opremljanja »Stanovanjsko območje Ljubljanska cesta – 2. faza«
9. Predlog Odloka o javnem parkirišču za avtodome v občini Kostanjevica na Krki
10. Poročilo o delu Medobčinskega inšpektorata in redarstva občin Šentjernej, Škocjan, Šmarješke Toplice in Kostanjevica na Krki za leto 2019 in program dela za leto 2020 – seznanitev
11. Poročilo o delu gospodarskih javnih služb za leto 2019 – seznanitev
12. Predlog Programa dela gospodarskih javnih služb za leto 2020:
  - 12.1. Predlog Sklepa o zaračunanih cenah oskrbe s pitno vodo, odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode, zbiranja komunalnih odpadkov, zbiranja bioloških odpadkov in obdelave komunalnih odpadkov in 24-urne dežurne službe ter subvencije za izvajanje gospodarske javne službe odvajanja komunalne in padavinske odpadne vode v občini Kostanjevica na Krki za leto 2020
  - 12.2. Predlog Sklepa o potrditvi elaboratov in predračunske lastne cene oskrbe s pitno vodo, odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode, zbiranja komunalnih odpadkov, zbiranja bioloških odpadkov in obdelave komunalnih odpadkov in 24-urne dežurne službe v občini Kostanjevica na Krki za leto 2020
  - 12.3. Predlog Sklepa o sprejemu Letnega programa dejavnosti gospodarskih javnih služb za leto 2020 za območje občine Kostanjevica na Krki
  - 12.4. Predlog Sklepa o dopolnitvi obstoječih tarif
13. Poročilo Nadzornega odbora Občine Kostanjevica na Krki o opravljenih nadzorih za leto 2018 – seznanitev
14. Predlog Letnega programa kulture
15. Predlog Letnega programa športa
16. Predlog Sklepa o določitvi najemnin za neprofitna stanovanja v lasti Občine Kostanjevica na Krki
17. Predlog Sklepa o ceni socialno-varstvene storitve Pomoč družini na domu v občini Kostanjevica na Krki
18. Predlog Sklepa o izdaji soglasja k sistemizaciji delovnih mest v vrtcu Plavček pri OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki
19. Predlog Sklepa o določitvi cene programov v vrtcu Plavček pri OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki
20. Predlog Sklepa o določitvi vrednosti točke za obračun občinskih taks za leto 2020
21. Predlog Sklepa o sprejemu programa asfaltiranja občinskih makadamskih javnih poti – plan za leto 2020
22. Predlog Sklepa o sprejemu programa asfaltiranja občinskih lokalnih cest – plan za leto 2020
23. Predlog Sklepa o izdaji soglasja k zadolžitvi javnega zavoda Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki
24. Vprašanja, predlogi in pobude članov Občinskega sveta

Sprejeti sklepi:

Občinski svet je sprejel vse predlagane sklepe.

Pod točko Vprašanja, predlogi in pobude članov Občinskega sveta so navzoči razpravljali o košnji bankin ob cesti do Črneče vasi in o umiritvi prometa pri šoli.

SPREMENJEN DELOVNI ČAS POŠTE KOSTANJEVICA NA KRKI

PONEDELJEK, SREDA, PETEK: 9.00 – 12.00 IN 13.00 – 16.00

TOREK, ČETRTEK: 9.00 – 11.00 IN 15.00 – 18.00

SOBOTE, NEDELJE, DELA PROSTI DNEVI: ZAPRTO

Razmišljanje župana o času epidemije in zahvala občanom

V času razglasitve epidemije je javno in družabno življenje v občini obstalo. Zaprti so bili gostinski lokali, nekaj gospodarskih obratov, vrtec, šola in zdravstvena postaja. Vendar pa s ponosom ugotavljam, da so se občani v tem času popolnoma držali tako navodil vlade kot tudi občine, za kar bi se jim še posebej zahvalil in zaradi česar tudi nimamo zabeleženih okužb na našem območju.

Kljub omejenim zaščitnim sredstvom, ki jih je prejel občinski štab CZ od brežiške Uprave za zaščito in reševanje smo se odločili, da se del teh nameni za občane. Tako je vsako gospodinjstvo prejelo po dve zaščitni maski, pri

čemer so za razdelitev poskrbeli občinski svetniki, vsak na svojem območju.

Delo občine kot take je tudi v tem času potekalo nemoteno, vendar s to razliko, da je bil fizični dostop onemogočen, dosegljivi pa smo bili po telefonu in e-pošti. Sam kot župan sem ta čas doživljal kot osredotočenost na zaprt prostor občine, pri čemer sem se ukvarjal predvsem s pripravljenimi projekti, ki čakajo na sprostitev ukrepov epidemije, in bodočimi projekti, pomembnimi za razvoj občine.

Pričakovano so se sedaj zadeve začele sproščati, še vedno pa se je treba držati predpisanih ukrepov. Menim tudi, da letos vseh večjih in odmevnih prireditev ne bo, saj se bo treba prilagoditi novim razmeram, ki jih narekuje trenutna situacija. Ne smemo namreč vsega povsem sprostiti, saj nam sicer ne uide drugi val epidemije.

Želim vam vse dobro, še vedno pazite nase in drug na drugega ter predvsem ostanite zdravi.

— Ladko Petretič

Poročilo o poteku odziva na Covid-19 v občini Kostanjevica na Krki

1. Ob razglasitvi epidemije je župan izdal sklep št. 843-1/2020 z dne 13. 3. 2020 o zagotovitvi zaščitne opreme, na podlagi katerega se je začel pripravljati nakup dveh brezkontaktnih termometrov za potrebe šole in vrtca.
2. 13. 3. 2020 ob 17.30 je bil sklican Občinski štab CZ Občine Kostanjevica na Krki, ki se je seznanil s trenutno epidemiološko situacijo na nivoju države in občine. Dogovorjeno je bilo, da bo štab CZ deloval v delni sestavi – poveljnik OŠCZ Robert Zagorc in članica Judita Lajkovič.
3. Za 14. 3. 2020 ob 12. uri je bil sklican sestanek predstavnika občine, CZ in OŠ glede potreb po zagotovljenem varstvu otrok v vrtcu. Ugotovljeno je bilo, da ni bilo izraženih potreb po varstvu.
4. Na spletni strani občine je bila objavljena kontaktna oseba za vsa morebitna vprašanja, informacije in pomoč v zvezi s koronavirusom, in sicer poveljnik občinskega štaba CZ in občinski gasilski poveljnik Robert Zagorc.
5. Občinska uprava je s 13. 3. 2020 omejila, s 16. 3. 2020 pa do nadaljnjega popolnoma zaprla vrata občinskih poslovnih prostorov za stranke. Poslovanje je bilo omejeno na stike po telefonu ali e-pošti. Delo na domu ni bilo potrebno in ni bilo odrejeno (možno pa je bilo koriščenje preostanka letnega dopusta za leto 2019 v dogovoru z direktorico OU, in sicer v obsegu, ki je zagotavljal nemoten delovni proces – tega sta se poslužila 2 javna uslužbenca), saj ima od petih zaposlenih v občinski upravi, vsak svojo pisarno in je tako fizično ločen od preostalih sodelavcev. Na treh vstopnih točkah so bila postavljena razkužilna sredstva, vsi zaposleni pa so bili poučeni o poostreni higieni rok in omejitvah stikov ter gibanja.
6. Za starostnike (11 oseb) v okviru pomoči na domu, ki jo izvaja CSD Posavje, je bilo za topel obrok poskrbljeno s strani kuhinje v OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki.
7. S 16. 3. 2020 je bila zaprta OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki, VVE Plavček pri OŠ Jožeta >

- Gorjupa, Zdravstvena postaja Kostanjevica na Krki, Valvasorjeva knjižnica – izposojevališče Kostanjevica na Krki – ter vsi gostinski lokali.
8. Vsa igrišča in dostopna igrala so bila fizično zaklenjena ali ograjena z zaščitnim trakom in postavljenimi obvestili in opozorili.
  9. Lekarna Kostanjevica na Krki je delala z omejenim delovnim časom od ponedeljka do petka od 8. do 12. ure.
  10. Komunalne storitve odvoza vseh vrst odpadkov je izvajal izbrani koncesionar Kostak, d. d., Krško.
  11. Za zdravnico ZD Krško, ZP Kostanjevica na Krki, ki živi v Zagrebu je bila s strani poveljnika CZ organizirana namestitve v ZP Kostanjevica na Krki in priskrbljen topli obrok iz kuhinje v OŠ.
  12. OŠCZ Kostanjevica na Krki je od URSZR Brežice prejel zaščitna sredstva in sredstva za razkuževanje.
  13. Po gospodinjstvih je občina s pomočjo svetnikov razdelila po dve zaščitni maski na gospodinjstvo.
  14. Ugotavlja se, da so se občani držali vseh navodil in zaščitnih ukrepov vlade in pristojnih inštitucij, zaradi česar občina ne beleži obolelih prebivalcev.
  15. Tako je bil s sklepom poveljnika OŠCZ št. 843-1/2020-324 z dne 31. 5. 2020 v zvezi z Odlokom Vlade RS o preklicu epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) z dne 30. 5. 2020 ob 19.00 uri sprejet Sklep o preklicu Sklepa o aktiviranju občinskega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oz. pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh v občini Kostanjevica na Krki.

— Robert Zagorc
Poveljnik OŠCZ

Čas epidemije

»Nihče ne stopi dvakrat v isto reko, ker to ni več ista reka, pa tudi sam ni več isti človek.« je že približno 500 let pred našim štetjem razmišljal slavni Heraklit. Da, sprememba je res edina stalnost tega sveta. Po epidemiji novega koronavirusa nič ne bo več tako kot prej. Ne samo zato, ker se je zaradi nje spremenil svet, ampak predvsem zato, ker smo se spremenili mi. Kako globoko je epidemija zarezala v življenja, sem se z nekaterimi posamezniki, ki živijo, delujejo ali so kako drugače povezani s Kostanjevico na Krki, pogovarjala Anita Grubar.

Manca in David Baznik, osnovnošolca

Manca: V času epidemije je bil kaos. Dobesedno kaos. V dveh mesecih nas je v Sloveniji doletelo vse: imeli smo koronavirus, potres, padel je meteorit, saharški pesek je prišel do nas, vse, samo še roj kobilic je manjkal (smeh). Na začetku epidemije, ko je bilo še hudo, niti nadstropje nižje do svojih starih staršev nisem šla. Ko je naš ati prišel iz trgovine, smo vse nakupljeno razkužili. Ves čas sem bila z mamico, atijem in bratom. Prvič, ko sta po enem mesecu k nam nepričakovano prišla bratranec

in sestrična, s katerima se imamo zelo radi in se vedno skupaj igramo, smo nekaj časa samo stali daleč drug od drugega na varnostni razdalji, potem pa smo vprašali, ali se lahko dotikamo. In ker smo se lahko, smo se vsi močno objeli in je bilo zelo lepo, ker smo se spet videli.

V tem času me ni bilo strah zase, ampak za moji prababici in pradedka, pa za staro mamo in starega ateta.

David: Mene je bilo tudi strah, da bom koga izgubil. V tem času se nismo smeli nič družiti. Vendar je moj sovaščan stal na svojem hribu, kjer živi, jaz pa na cesti in smo se tako pogovarjali, da smo lahko bili vsaj malo v stiku.

Manca: Potem smo se večkrat peljali po njihovem hribu z rolerji, s kolesi in skiroji.

David: Na razdalji.

Manca: Na razdalji, da, potem smo se pa že objemali (smeh).

David: Šola na daljavo je bila v redu, ampak mi je bolj všeč zdaj, ko ni več na daljavo, ker se zdaj lahko vsaj

pogovarjamo med sabo, čeprav na razdalji. Oddaljeni moramo biti drug od drugega, predvsem v razredu, kjer ima tudi vsak svojo mizo. Zdaj spet raje hodim v šolo, ker po dolgem času vidim svoje sošolce. Pogrešal sem družbo, pa ne kot predmet v šoli (smeh).

Manca: V tem času sva več vadila svoja inštrumenta, več sva bila zunaj, več sva se ukvarjala s športom. Jaz sem največ rolala, David pa je bil na kolesu. Bila pa sva pa tudi več s prijatelji iz naše vasi. Prej nismo imeli toliko stikov, zdaj med koronavirusom pa smo postali že pravi prijatelji.

Branka Cvek, podjetnica

Po razglasitvi epidemije se je svet kar naenkrat ustavil. Kar naenkrat ni bilo treba več v službo. Na začetku je bil prisoten dolgčas, potem pa se je hiša kmalu napolnila z družinskimi člani, ki so se vrnil domov, in spet je bilo veselo. Sem zelo prilagodljiva in si po nepotrebnem ne otežujem stvari, zato se spremembam nisem težko privadila. Veliko smo se sprehajali v naravi, generalno smo pospravili hišo in tudi v lokalni smo marsikaj postorili. Samostojni podjetniki smo odvisni od ljudi in ekonomske situacije, zato moramo, če želimo preživeti, ves čas redno skrbeti za svoje finance in tudi pri nas je bilo tako, zato nas epidemija ni tako zelo prizadela. Prisoten pa je bil strah zaradi zdravja moža, saj kar naenkrat ni bilo več dostopa do zdravnika in zelo težko je, če te po telefonu zdravi nekdo, ki te ne pozna. Zanimivo je bilo opazovati, kako se je okrog določenih živil ustvarila panika, pravzaprav pa je bilo vsega dovolj. Iz časa epidemije bi se lahko naučili, da ne bi vedno tako hiteli in na prvo mesto postavljali delo, čeprav je vir dohodka. Manjkajo nam namreč družjenja in kakšne lepe besede. V obdobju epidemije je bilo povedanega veliko lepega, ljudje so bili prijazni in sočutni. Potem pa, ko je minil strah pred epidemijo, se zdi, da smo na prijaznost kar nekako pozabili.

Emilija Grubar, upokojenka

Pred epidemijo sem se udeleževala srečanj osteoporoznikov, izletov in pohodov. Redno sem hodila na srečanja v knjižnico, kjer smo kvačkale vse mogoče. Z avtom sem vozila prijateljice k zdravnikom, v trgovino ali na pohode. Med epidemijo pa sem bila ves čas doma. Veliko sem brala in v zvezke prepisovala zanimive zdravstvene nasvete in kuharske recepte. Za to prej nisem našla časa, razen morda za praznike. Zapisala sem si tudi vse rojstne dneve pravnukov, da ne bi nanje pozabila. Malo sem slikala na platno, česar že nekaj časa nisem. Mislim, da je epidemija med nas prinesla red in disciplino. V njenem času sem bila prikrajšana predvsem samostojnosti in družjenja s sorodniki in prijatelji, najbolj pa sem se bala, da bi zbolela moja družina. Iz tega obdobja bi ohranila peko domačega kruha z drožmi, najbolj pa si bom zapomnila štirinajstdnevno karanteno, ko sem se res strogo držala navodil.

Saša Kralj, farmacevtka

Epidemija se je pri nas začela z mislijo, kako bi lahko zagotovili zdravstveno varstvo za vse. Ob razglasitvi epidemije se je namreč zdravstvena postaja zaprla, lekarna pa je ostala odprta, vendar s skrajšanim odpiralnim časom. Delo v lekarni je bilo zato veliko bolj skoncentrirano, zdravniki pa so svoje delo opravljali po telefonu in elektronski pošti. Do starejših in težje bolnih >

sta dostopali patronažni sestri. Ljudje so bili zmedeni, ker niso vedeli, na koga se lahko obrnejo. Tudi mi smo čutili to stisko in v začetku tudi sami nismo vedeli, kako bi se lotili zadeve, potem pa smo stopili skupaj in se dogovorili. Povedati moram, da je bilo sodelovanje z zdravnicama, sestrama in patronažnima sestrama izjemno. Res sem ponosna na to. Šli smo preko tega, kaj mora kdo narediti, da smo lahko stopili nasproti ljudem, ki so nas takrat potrebovali. Vsi smo si močno prizadevali, da so ljudje dobili, kar potrebujejo, pa naj bo to zdravilo, nasvet ali spodbuda. Bil je res velik izziv in mislim, da smo ga dobro izpeljali. Zame osebno je bila v tem času najtežja socialna oddaljitev. Spoštovala sem jo, tudi do bližnjih, predvsem zato, ker sem v tem času delala z ljudmi. To je bilo res težko. Čutila sem tudi stisko ljudi, ki jim jo je povzročila izolacija od njihovih bližnjih. V tem času se je res močno pokazalo, kako pomembni so dobri medsebojni odnosi, kako pomembna je samooskrba in skrb za naravo, ki nas obdaja. Vse to bi morali ohraniti. Z družino smo si malo drugače uredili svoj zelenjavi vrt. Sprejeli smo drug način vrtnarjenja. Zdaj smo imeli res čas in otroci so veselo sodelovali. Naredili smo dvignjene grede in povzeli sonaravno vrtnarjenje s kompostom. Zelenjava zelo lepo raste. Tudi že prej smo bili naravi prijazno usmerjeni. Doma imamo svoj premični kokošnjak in zajčke. V tem času pa smo posvojili še mucko, ki je prej nismo imeli. Morebitnega drugega vala se ne bojim, saj verjamem, da so ljudje zdaj res začutili, kako pomembna za zdravje je osnovna higiena. Za zdravje lahko veliko naredimo sami, ko pa je potrebna obravnava, smo lekarniški delavci in zdravniki tukaj za vas. Vedno ste dobrodošli v naši lekarni. Vsakega od vas sem zelo vesela. Želim pa vam, da bi vsi ostali zdravi.

Petra Kranjc, profesorica razrednega pouka

Čas epidemije sem doživljala predvsem kot zelo negotov čas, kako in kdaj se bo virus pojavil v naši bližini ter ali sem dovolj pozorna na higieno, in kot »občudovanje«, kako

je lahko virus popolnoma ohromil življenje na Zemlji. Po razglasitvi epidemije sem se takoj vprašala, kako bomo sedaj, kakšno bo življenje pod maskami, z velikimi količinami razkužila na rokah in kako bo potekalo delo od doma. Pred epidemijo sem živela kot večina ljudi: jutranje priprave za odhod v službo, spotoma odpeljati sina v vrtec, dan, preživet med 26 učenci, ki so željni novega znanja in dogodivščin, ter popoldanske obveznosti, ki jih zahteva družina. Dan med epidemijo je bil sprva kaotičen, saj si je bilo treba ustvariti rutino, ki mora zajemati zajtrk, pregled elektronske pošte, ukvarjanje s sinom, ki ni bil v vrtcu, kuhanje kosila, sproti pregled mobitela, ali je prišlo kakšno vprašanje starša, da posredovane učne snovi ne razume, odgovor na sporočila, priprava učnega gradiva za naslednji dan in snemanje učnih razlag ter postopkov, medtem ko je sin spal. Z epidemijo se je spremenil potek vseh dejavnosti v dnevu, novega načina pa se je bilo treba hitro navaditi, saj sta družina in služba stvari, ki ne čakata. Najtežje sem se privadila delu od doma. Najti sem morala kotiček in čas, oboje uskladiti ter pri tem paziti, da nihče od udeležencev ne bo utrpel večje razlike. Najti je bilo treba način dela in življenja, ki bi bil čim bolj podoben tistemu pred 13. marcem. Sem človek, ki ima rad rutino, in po dveh mesecih je tudi način dela in življenja doma to postal, a kljub temu sem pogrešala sodelavce, učence, vsakdanji stik z njimi, saj dela v razredu ne more nadomestiti nobena virtualna stvar. Tega časa se bom spominjala kot zelo posebnega in drugačnega, obenem pa upam, da se več ne ponovi. Epidemija je med nas prinesla opozorilo, kaj nam lahko »zagode« virus. Kako lahko v trenutku ustavi vse in popolnoma spremeni način življenja slehernega posameznika.

Josipa Kuhar, trgovka

Epidemija me je, tako kot verjetno večino ljudi, prese-netila, saj si nikoli prej nisem predstavljala, da je kaj takšnega mogoče in da lahko tako močno vpliva na naš vsakdan, kot se je to zgodilo. Pred epidemijo so se moji

dnevi začeli z odhodom v vrtec oz. šolo, kamor sem pred službo oddala svoja mlajša otroka. Med epidemijo pa je seveda varstvo oz. šola za otroke odpadla, tako da so bili doma in sta zanje k sreči skrbela tašča in mož, ki je bil v času koronavirusa večinoma doma. V službi se je v začetnih dneh epidemije poznalo, da so ljudje nakupovali več kot običajno, pozneje pa se je stanje umirilo. Najtežje se je bilo privaditi celodnevni nošnji maske. Za higieno rok v trgovini tudi sicer skrbimo, tako da tukaj ni bilo velikih sprememb, smo pa dodatno razkuževali nakupovalne vozičke, košare in druge delovne površine, za kar še vedno skrbimo. Opazila sem, da so ljudje pomagali in skrbeli za starejše, ki si kot bolj ogrožena skupina ljudi niso upali ali mogli po nakupih. Všeč mi je bil tudi zelo zmanjšan promet na cestah in upam, da si je narava zaradi manjšega onesnaževanja v tem času vsaj malo odpočila. Epidemija je prinesla veliko strahu pred možnostjo okužbe in pa strah pred tem, kakšne ekonomske posledice bo prinesla. Ta čas si bom najbolj zapomnila po obvezni uporabi zaščitnih mask, kar za nas v trgovinah še vedno velja. Seveda tudi jaz nisem bila brez skrbi glede možnosti okužbe, saj si v tem poklicu izpostavljen velikemu številu ljudi in se zato počutiš bolj ogroženega. Skrbelo me je, da boleznin bi prenesla na družino ali na kogarkoli drugega. Veliko časa pa sem morala posvetiti tudi svojemu šolarju, saj je pouk na daljavo zahteval veliko sodelovanja staršev.

Marko Pirc, rogist v orkestru

Moj delovni dan se je pred epidemijo vedno začel z vajo. Najprej smo imeli ogrevanje, sledili so tonska vaja, skupna vaja, malica, ponovna skupna vaja in odhod domov. V času epidemije pa smo imeli odrejeno delo na domu. Drugače je bilo torej samo to, da nisem bil vsak dan v naših prostorih za vaje v Ljubljani, ampak sem vadil doma, pa tudi to, da zaradi ukrepov z orkestrom

nismo mogli imeti skupnih vaj. Odpovedani so bili vsi večji nastopi in koncerti, razen protokolarnih nastopov, ki so se jih udeležile manjše zasedbe. Delo od doma smo imeli odrejeno od osmih do štirih. Prejeli smo notno gradivo, ki smo ga vadili. Tu in tam pa smo morali kaj tudi posneti in poslati naprej. Tako je nastal na primer posnetek skladbe Tam, kjer sem doma, ki je bil objavljen na Facebooku v času velike noči. Glasbena mladina ljubljanska vsako leto organizira koncerte, ki s pomočjo glasbenih pravljič ali pesmi za otroke predstavijo orkester in instrumente orkestra otrokom, vendar so vsi koncerti letos odpadli. Kljub temu smo določen del le lahko izvedli, tako sem jaz na primer zaigral in posnel lik volka iz glasbene pravljičice Peter in volk, ki so ga nato lahko preko video konference slišali otroci. Epidemija mi je omogočila več prostega časa, v katerem sem se lahko bolj ustvarjalno posvetil glasbi. Prikrajšani smo bili stikov in verjetno je vsak od nas to pogrešal. Ni bilo sicer tako hudo, ampak je to verjetno vse najbolj prizadelo. Kot družba smo dosegli, da smo sprejeli situacijo in se dejansko res precej držali navodil in ukrepov, čeprav sem pričakoval, da se jih ljudje ne bodo. Ta enotnost me je presenetila. Res pa je, da izbire pravzaprav nismo imeli.

Maja Strajnar, frizerka

Pred epidemijo je moj vsakdan potekal zelo aktivno in precej stresno. Nič posebnega pravzaprav, a vseeno cel kup dolžnosti in odgovornosti, ki te v tem času zakonov, pravil in materializma izčrpajo do onemoglosti. Časa za počitek ali sprehod skoraj ni bilo, zato sem se že pred epidemijo morala kdaj pa kdaj ustaviti in sama, z otroki ali s prijatelji pobegniti daleč stran od tega ponorelega sveta. V gore, kjer človek ugotovi, kako je majhen, kako je narava veličastna in prostrana. Ko so nas obvestili, > da moramo zapreti salone, se mi je vse porušilo. Prve

dni sem bila prestrašena, ker si nisem predstavljala, koliko časa bo vse skupaj trajalo, kako bom preživela brez dohodka in, seveda, ali bomo ostali zdravi. Otroci so se šolali od doma in ni nam bilo dolgčas. V miru smo opravljali vse dnevne obveznosti. Veliko smo bili skupaj in res smo si lahko vzeli čas drug za drugega. Veliko smo postorili po hiši in vrtu. Vsak dan smo odšli na krajši pohod po domačih hribčkih, kolikor nam je bilo v občini na razpolago. Bilo je pravzaprav kar lepo. Dobro bi bilo, če bi se od tega dalo živeti, pa se žal ne da. Položnice je bilo treba plačati in na vrtu zelenjava ne raste dovolj hitro, da bi z njo lahko nahranil družino. Tako sem komaj čakala, da bodo razglasili datum začetka obratovanja salonov, zato sem vsak večer spremljala poročila in novice o groznem virusu, ki ravsaja po svetu. Nas se hvala bogu ni dotaknil in sploh se ne zavedamo, kakšno srečo imamo. Pa naj bo to zarota ali ne, po svetu ni bilo videti lepo.

Sedaj je vse po starem. Otroci so v šoli, mi spet hodimo v službo. Malo bolj zamaskirani kot prej, a vsaj delamo lahko. Spet samo hitim in sama sebe ne dohajam. Vendar sem spoznala, da imam pravzaprav srečo in sem hvaležna, da sem zdrava, da lahko delam, da lahko preživim in kdaj pa kdaj živim. Da imam zdrave otroke in da se imamo radi. Epidemija nam je veliko vzela. Vzela nam je svobodo gibanja, druženja, možnosti zaslužka in dela. Nam je pa po drugi strani tudi veliko dala. Dala nam je čas za družino, otroke, dom in priložnost za mir in počitek ter spoznanje hvaležnosti in skromnosti. Vsaka stvar je za nekaj dobra, samo pogledati jo moramo s pravega zornega kota.

Stane Tomazin, dramski igralec

Epidemija je ustavila vse, za kar se je mislilo, da se ne da ustaviti. Sistem, ki temelji ravno na tem, da se nikoli ne ustavi, da nenehno producira, je obstal. Naenkrat

smo imeli na voljo tisto, kar nam vseskozi zmanjkuje. Čas. Čas, da smo bili sami s sabo, z bližnjimi, naravo (ki se je vsaj za drobec lahko odpočila). Seveda je bil ta čas za nekatere darilo, da so končno lahko malo zadihali od vseh obveznosti. Po drugi strani pa je bil to verjetno tudi čas, ki ni bil prijeten za vse. Mene je razglasitev epidemije doletela ravno med vajami za predstavo Paloma v Slovenskem mladinskem gledališču. Bili smo čisto pred koncem, manjkal nam je samo še slab teden do premiere. Naključje je hotelo, da smo ravno delali predstavo o tovarni Paloma, našemu največjemu proizvajalcu toaletnega papirja, ki je čez noč postal suho zlato. Dnevi so se mi vsekakor spremenili. Nič več gledališča, nič več srečevanj z ljudmi, obisk trgovine kot največji dogodek meseca, kompulzivno umivanje rok. Naenkrat sem imel čas in počasi sem ga začel uživati. Veliko sem hodil v hribe, kuhal, gledal serije, igral tarok. Vse te običajne karantenske dejavnosti. Enkrat na teden smo imeli vajo preko Zooma, da smo obnovili tekst, ampak vaja preko računalnika je slab ponaredek tiste v živo. Po nekem času sem si vzpostavil neko karantensko rutino in potem sploh nisem več vedel, ali je petek, sredo, nedelja. Postalo mi je vseeno. Ta občutek je bil nov in mi je kar prijal, moram priznati. Pogrešal zares, razen družine in bližnjih prijateljev, nisem ničesar. Mogoče sem sprva res mislil, da kaj pogrešam, da zdaj ne morem to in ono, ampak sem hitro ugotovil, da iz mene govori tista razvajenost oz. navajenost, da je vse pri roki, da je vse takoj. Epidemija je malo prekinila to instantnost v odnosih, načinu življenja. Zdi se mi dobro, da smo videli, da se lahko tudi vse ustavi in ni nič narobe s tem. Prostor, ki se je odprl za možen razmislek o vseh samoumevnostih in ugodju, ki ga imamo, je bil več kot dobrodošel. Seveda upam, da bo vse to skupaj prineslo določene spremembe, da bomo kot družba gradili na solidarnosti, empatiji, spoštovanju in strpnosti. Merilo uspeha naše družbe ne more biti več samo nenehna gospodarska rast. Zato mislim, da moramo nujno obdržati počasnejši ritem življenja, ki nam ga je »podarila« epidemija in se vprašati, katere stvari so zares pomembne.

Sandi Tršinar, podjetnik

V času epidemije smo bili vsi več doma in lahko smo si uredili stvari v okolici doma. Veliko zaraščenih vrtov je oživelo. Postali smo bolj samooskrbni in bili smo več z družinami in to je tisto, kar je pomembno in kar bi morali ohraniti.

Epidemije nisem preveč resno jemal. V tem času je umrlo tudi veliko rakavih bolnikov, na katere smo kar malo pozabili, vsako leto pa veliko ljudi umre tudi za gripo.

Podjetje je ves čas epidemije obratovalo. Naše delo zajema tudi zunanje delo, v delavnicah pa imamo možnost dovolj velikega razmika. Lahko smo delali večja gradbena dela, nismo pa mogli obravnavati individualnih hiš. Na gradbišču naenkrat ni smelo delati več kot pet ljudi, vendar je bilo dela veliko, vreme pa je bilo za naše delo v tem času zelo ugodno. Najtežje sem se privadil na vsa zaščitna sredstva, razkužila in maske, vendar le za kakšen teden, potem pa sem se navadil, čeprav je bila z nošnjo maske okrnjena komunikacija, ki je pri našem delu tudi zelo pomembna. Vesel sem, da nihče od zaposlenih ni bil na čakanju in da nismo nikogar odpustili. Mislim, da je treba med krizo vedno delati. Za nekatere pripravljene in prilagodljive je ta lahko tudi priložnost. Vendar je epidemija prinesla krizo, ki bo šele prišla. Bojim se, da bo res velika. Mnogi že zdaj odpovedujejo posle in težje je dobiti kredite. Če bi se želeli tej krizi izogniti, bi morala država že pred epidemijo bolj racionalno razpolagati s sredstvi. Moja stara mama je vedno rekla: »Šparaj denar, dokler ga imaš, ko ga nimaš, ga zelo težko.«

Jakob Zaman Jelenič, študent

Pred epidemijo se je moj povprečni dan začel ob 6.30, ko sem se prebudil, opravil jutranjo higieno, nekaj pozajtrkoval in se ob 7h odpravil proti Zagrebu. Pouk se je navadno začel ob 8.15 in trajal večinoma do 16.00, včasih manj, včasih več. Domov sem prišel okoli pete ali šeste ure popoldne, pojedel večerjo in se pripravil za naslednji dan pouka. Če pa je ostala kakšna minuta, sem skočil s prijatelji na gin tonik v Malvo.

Med epidemijo se je vse skupaj malce upočasnilo, fakulteta je zaprla svoja vrata in presedlali smo na spletna predavanja. Vse smo lahko počeli iz domače postelje, nič več ni bilo vsakodnevne vožnje, hitenja iz predavalnice v predavalnico, nažiranja med kratkim odmorom za malico. Predavanja so se začela pozneje (okoli 9. ali 10. ure) in so trajala samo do štirih. Vsako jutro sem tako vstal minuto pred začetkom predavanja, toliko da sem vklopil računalnik in se povezal na predavanje. Prvo predavanje sem navadno poslušal kar v postelji, pred naslednjim pa sem si pripravil zajtrk. Okoli četrte ure, ko smo zaključili zadnje predavanje, sem imel še veliko prostega časa, ki pa ga tokrat nisem mogel tratiti v Malvi, saj so bili gostinski lokali zaprti, zbiranja pa prepovedana. Veliko popoldanskih ur sem preživel pri starih starših na kmetiji, doma ali v vinogradu. Tudi po epidemiji bi rad ohranil poznejši začetek pouka na fakulteti in tudi hitrejši konec (smeh). Kot družba pa bi si želeli, da ohranimo nekaj ležernosti in umirjenosti, ki nam ju je kljub skrbem in strahu prinesla epidemija. Ljudje so se lahko posvetili sebi in se distancirali od vsakodnevnega ritma življenja. Med nas je epidemija vnesla tudi misel, da lahko tako majhna stvar, kot je virus, zamaje na videz stabilno in trdno sodobno družbo.

— foto: Anita Grubar in osebni arhiv sodelujočih

DRUŠTVA

Poletni koncert

Epidemija je globoko zarezala tudi v delovanje našega pihalnega orkestra. Z vajami smo lahko začeli šele konec meseca marca. V pozdravnem nagovoru je predsednik Grega Jordan dejal, da ob besedni zvezi socialna distanca vsakemu predanemu godbeniku zaledeni kri, saj naša dejavnost temelji na združevanju in povezovanju, zato je godbeniku z izolacijo vzeto srce. Vendar je Pihalnemu orkestru Kostanjevica na Krki – kljub mnogim zagatam – tudi letos uspelo izpeljati tradicionalni poletni koncert in tako ostaja, da v vseh letih našega delovanja ne beležimo odpovedanega koncerta. Hvala vsem, ki ste prišli in ostanite zdravi!

— Anita Grubar

Turistično društvo Kostanjevica na Krki

Čas, ki ga preživljamo, je prav zagotovo med bolj tesnobnim v našem življenju. Družbeno in društveno življenje je na čakanju, bi lahko rekli. Samoizolacija je nujno potrebna, tako pravi stroka in kažejo razmere. Tudi Evropa je močno na udaru. Narava nam je poslala sporočilo, ki verjetno pomeni, da delamo nekaj zelo narobe. Samo ekonomska rast in rast in ponovna rast v nebo nikakor ne more biti edino merilo razvite družbe. Kvečjemu merilo tistih, ki na račun in plečih drugih bogatijo. Nekaj delamo zelo narobe. Pa upam, da ne mi, ki se trudimo narediti kaj dobrega za družbo in lokalno okolje, z dobro voljo, samoiniciativno, prostovoljno, povezovalno, z ljubeznijo in sočutno. Za vse nas.

Letošnje leto smo začeli s spuščanjem »gregorčkov« na predvečer starega praznika gregorjevo, ki se praznuje 12. marca. Po pisnih virih ima šega korenine v predkrščanski dobi. Pri ljudeh se je uveljavilo prepričanje, da predstavlja prihod pomladi, ko svetli del dneva postane daljši. Čevljarji, kovači in drugi rokodelci so takrat prenehali delati ob umetni svetlobi in na predvečer »vrgli luč v vodo«. Predstavljale so jo hiške, barčice in drugi predmeti, v katerih je bila luč (nekoč les in smola), ki jo

foto: Matic Petrič

foto: Maj Kerin Colarič

danes daje sveča. S tem dejanjem so naznanili prihod dela leta, ko je sonce dovolj dolgo na obzorju, da rokodelcem ni bilo treba več delati ob umetni svetlobi. Do šestnajstega stoletja, ko je veljal stari julijanski koledar, je sv. Gregor godoval na prvi pomladni dan ob spomladanskem enakonočju. S tem, ko so leta 1582 spremenili koledarski sistem iz julijanskega v gregorijanskega, se je gregorjevo premaknilo nazaj, zato ga sedaj praznujemo 12. marca. Po ljudskem izročilu se na ta dan »optički ženijo«, zato je ta praznik povezan tudi z zaljubljenici.

Skupaj z učenci naše osnovne šole in mentorico turističnega krožka smo na delavnici prejšnji dan izdelali okrog trideset »gregorčkov«. Lesene elemente nam je velikodušno pripravilo podjetje Milek interier iz Kostanjevice na Krki, za drugo smo poskrbeli člani društva. Na dan dogodka se je našim pridružilo še kar nekaj »gregorčkov« iz domačih delavnic. Zanimanje je bilo presenetljivo veliko in vsi smo se veselili začetka pomladi.

Poleg naših vsakoletnih dejavnosti Zasadimo cvetlični okras na nenaseljene hiše po otoku, Jesen na Tamalem plac in drugih naj izpostavimo projekt, ki je nastajal kar nekaj časa. V društvu se zelo trudimo biti podpora

razvoju turizma v našem mestecu na otoku, ki ima status zgodovinskega mesta. Razviti želimo prepoznavne like iz zgodovine, ki so pomembno zaznamovali našo preteklost. Kot prvi lik, ki je močno povezan z bogato zgodovino v srednjem veku, ko je Kostanjevica na Krki (takrat Landstrost) najbolj cvetela, je Jutta Spanheim, žena takratnega lastnika mesta in ustanovitelja samostana Bernarda Spenheima in hči češkega kralja Premysla. Prav njo smo izbrali kot prvo zato, ker jo bomo najlažje

vkjučili kot dopolnitev ponudbi za poroke, dopolnitev protokolarnim dogodkom in promociji turistične ponudbe destinacije Kostanjevica na Krki na sejmih in drugih promocijskih dogodkih. Skupaj s kostumografinja Ino Čebular, ki je kostum tudi izdelala, smo projekt uspešno zaključili. Prvič je bil kostum uporabljen pri podeljevanju občinskih priznanj na slavnostni seji občinskega sveta, lanskega avgusta.

— Tatjana Petrič

Krona ostaja na otoku

Etnološko društvo Prforcenhaus Kostanjevica na Krki je od nedelje, 23. februarja, do pepelnice srede, 26. februarja, izvedlo tradicionalno pustovanje šelmarija, ki vsako leto privabi številne obiskovalce tako iz Slovenije kot iz tujine. Vsekakor pa je to praznik za vse naše občane, ki spoštujejo in podpirajo to bogato kulturno dediščino. Poleg tradicionalnih obredov smo v pustnem času izvedli še številne aktivnosti.

Prvi dogodek je bilo odprtje razstave *Pust skozi čas* z naslovom *Danes za jutri*. Na razstavi je bila predstavljena nova predsedniška krona, tudi nova medeninasta šelma in tretjič smo podelili najvišje priznanje zlato šelmo, ki jo je letos prejel Toni Bizjak. 15. februarja smo popestrili dogajanje na tržnici v Krškem, nato pa obiskali Dom starejših občanov Krško. Vsem stanovalcem smo prinesli piškotek šelma in veliko dobre volje. Bili so nas zelo veseli. Zvečer smo pripravili že 28. degustacijo pustnega vina in izbrali najboljše pustno vino. Prvo mesto za kakovostno vino je zasedel mestni kletar Toni Hodnik, drugo

Miro Drobnič in tretje Matej Tomšič. 22. februarja smo odprli ambasado v Šentjerneju, na pustno soboto pa smo obiskali Markovce in se v večernih urah predstavili še v Samoboru na Hrvaškem. Na pustno nedeljo je budnica naznanila štiridnevno pustovanje, sledila je velika pustna povorka z oklicem kurenta. Poleg društva Prforcenhaus in številnih skupin iz okoliških vasi in iz drugih krajev so se v povorki predstavili pravljичni junaki iz vrtca Plavček. V ponedeljek, 24. februarja, smo z baklado razsvetlili ulice mesta in tako simbolično prikazali meščanom in obiskovalcem, da pomagamo soncu čim hitreje pridobiti moč. V večerni predstavi na občnem zboru so se v pustnem gledališču predstavili pevci, igralci, glasbeniki in plesalci. In na najbolj demokratični način smo izvolili novega predsednika

Prforcenhaus za eno leto. Novi predsednik je Damjan Stanič z otoka. Tako je krona ostala na otoku, na kar smo ponosni, kajti korenine krone izhajajo prav z otoka. V torek smo opravili tradicionalne obrede gonjenja medveda po ulicah in tako simbolično odgnali zimo. Po običaju, ki ga ohranjamo že več kot 160 let, je treba pripraviti zemljo za novo letino. Prinašalec malice in sejalec spremljata orače in živinico. Na pepelnico sredo smo izdelali Kurenta Turista in ga po slovesnem sprevodu ob zvokih žalostink in koračnice zažgali ter vrgli v reko Krko. Dogodke smo zaključili z veselo sedmino in podelili prehodni pokal šelmo, ki jo prejme najprizadevnejši član za delo v pustnem času. Med nominiranci je bila izbrana Mateja Kržičnik.

— Mihaela Kovačič Bizjak
foto: arhiv društva

DRUŠTVA

Društvo vinogradnikov Kostanjevica na Krki

Delovanje društva je bilo v zadnjem obdobju okrnjeno predvsem zaradi pandemije. Načrtovano delo društva za preteklo leto je bilo v celoti realizirano. Naša članica Lea-Marija Colarič-Jakše, aktualna ambasadorica cvička, je zasluženo prva, ki se lahko ponaša z dvema naslovoma »cvičkovega dvora«. Nadpovprečno je v lanskem letu obrodila tudi naša »mestna trta«, saj smo pridelali 48 litrov mošta. Društvo se lahko ponaša z najvišjim priznanjem (plaketo) za leto 2019 in 2020 Zveze društev vinogradnikov Dolenjske (odkar podeljuje priznanja letno) dvema našima članoma.

V letošnjem letu smo v februarju imeli zbor članov ter v začetku marca še lokalno ocenjevanje vin. Najbolje ocenjen cviček sta pridelala dva mlajša člana društva Borut Pisek in Aleš Unetič z oceno 16,23 točk, kar je zelo vzpodbudno za naprej. Najvišjo oceno je dobilo vino sauvignon izbor 2010 Kmečke zadruge Krško, ki se je ponovno včlanila v naše društvo. V komentarju je predsednik ocenjevalne komisije poudaril, da so imeli priliko oceniti veliko odličnih cvičkov, vendar je bilo med vzorci tudi nekaj

vin z napakami, ki jih bo možno sanirati, žal pa tudi nekaj z bolezenskimi znaki. Navdušeni so bili nad lepimi vzorci roseja, dolenjskimi belimi vini, belimi zvrstmi in belimi sortnimi vini. Med modrimi frankinjami je bilo nekaj mojstrsko izdelanih in so si že v tej mladostni fazi zaslužile skoraj vrhunsko oceno. Modre frankinje starejših letnikov pa so spet dokazale, da je to sorta z daljšo življenjsko dobo, ki vse čare pokaže šele pozneje.

Prioriteta društva v letošnjem letu je posodobitev enološke opreme in realizirati tudi vse načrtovane aktivnosti, seveda če bodo to dopuščale razmere. Glede na to da društvo organizira mestno tržnico vabi vse zainteresirane ponudnike k sodelovanju, občane pa vabi, da tržnico obišejo vsako drugo in četrto nedeljo v mesecu od 8. do 11. ure in kupijo kaj med pestro izbiro izdelkov naših lokalnih proizvajalcev.

Vsem vinogradnicam in vinogradnikom želim prijetno in koristno delo v vinogradu in kleti.

— Stane Tomazin

foto: Arhiv društva

Ženske zgodbe o fižolu

foto: arhiv VKK

Pogovor letošnjih ženskih zgodb, že osmih po vrsti, ki jih Društvo podeželskih žena Pod Gorjanci v gostilni Žolnir pripravlja v sodelovanju s kostanjeviško enoto Valvasorjeve knjižnice Krško, je bil posvečen fižolu, ki je nekoč predstavljal pomemben ter uporaben vir prehrane in tudi zaslužka na kmetiji, pomembno vlogo v prehrani pa ima tudi danes.

K pogovoru je predsednica društva Anica Žugič povabila Slavico Kuhar in Marijo Jordan z Malenč ter Olgo Kuhar iz Črneče vasi. Za Malenčane je bil fižol eden pomembnejših kmetijskih pridelkov, celo tako dragocen, da je našel mesto v njihovi vaški himni. Olga Kuhar je povedala, da so včasih jedli fižol skoraj vsak dan. »Ružili« so ga skozi celo zimo, predvsem starejši in otroci, ki jim

je zrnje prišlo prav tudi za igro. Spominjale so se, da je bilo včasih veliko več visokega fižola. Olga je povedala, da so imeli tudi po 300 kolov fižola. Danes prevladujejo nizke sorte in z nostalgijo ugotavljamo, da je vse manj domačih sort, saj jih izpodrivajo hibridi iz Nizozemske in Italije. Fižol je vedno imel precej visoko ceno, Slavica je povedala, da so ga prodali tudi po 100 kilogramov na leto, kar je bilo nekoč zelo dragoceno za proračun kmečkih gospodinjstev. Zanimivo je bilo slišati izkušnjo Marije Jordan, saj na njihovi kmetiji tudi danes pridelajo veliko fižola, čeprav na precej drugačen način kot včasih.

Poletje s klovni

Zaradi nedavnih ukrepov smo se v Društvu Terra Vera letos odločili za malce drugačno izvedbo počitniških igralnic. Tokrat ne bodo otroci prišli h klovnom, pač pa bosta klovna Rada in Camilo obiskala otroke (vseh generacij) na vaših ulicah, dvoriščih, obalah, vrtovih, terasah in po možnosti tudi na strehah. Po najmanjšem mestu, vaseh in zaselkih se bosta klovna potikala po naslednjem vrstnem redu:

Ponedeljek, 13. julij – OREHOVEC

Torek, 14. julij – OŠTRC, ČRNEČA VAS, ČREŠNJEVEC

Sreda, 15. julij – KOSTANJEVICA NA KRKI

Četrtek, 16. julij – IVANJŠE, KOČARIJA, VODENICE

Petek, 17. julij – DOBE, PREKOPA

Na svojih pustolovščinah bosta klovna nedvomno potrebovala vašo pomoč, zato vabljeni, da se pridružite njunim obhodom in skupaj z njima odkrivata, kaj vse se ti lahko zgodi v Kostanjevici na Krki in njeni okolici, če si vaški klovni. Med obhodom si bomo vzeli tudi čas za ustvarjalno cirkuško delavnico ter priredili mini predstavo maksij klovnov.

O klovnih:

CAMILO ACOSTA MENDOZA

Udeleženci naših poletnih delavnic Camila dobro poznajo. V Slovenijo ga je iz daljne Kolumbije pripeljal festival Ana

Ob ženskih zgodbah se vsako leto predstavijo članice društva z mojstrovinami izza štedilnika. Letošnji izziv so bile sladice s fižolom. Ob koncu pogovora so se tako številni obiskovalci posladkali s fižolovimi kroglicami, ki sta jih pripravili Marjana Lipoglavšek in Jožica Janževc, ki je naredila tudi pito s fižolom. Anica Olovec je spekla fižolovo rolado, za katero je morala fižol olupiti. Slavica Kuhar se je lotila fižolovih palačink, Marinka Juršič fižolovih kock. Mili Grubar je pripravila labodke s fižolom in jabolki. Fižolovo torto pa sta spekli Vera Tomazin in Bojana Petretič.

Vsako leto znova so marčevske Ženske zgodbe poseben dogodek, ki spominja na neke že minule čase in v vseh, ki pridejo, pusti lep pečat, kar je zelo dragoceno. Veselimo se novih zgodb, ki jih imajo ženske med nami.

— Alenka Žugič Jakovina

Desetnica, obdržala pa ga je ljubezen. Izkušnje vaškega klovna je med obdobjem koronavirusa nabiral širom Vipavske doline, zato je na letošnjo vlogo dobro pripravljen.

RADA KIKELJ DRAŠLER

Klovnesa, lutkarica, vizualna umetnica, glasbenica in pripovedovalka tokrat prihaja v vlogi Vandre. Ta navihana klovnesa sicer hodi v službo k Rdečim noskom in z njimi razveseljuje otroke, ki so se znašli v manj prijetnih okoliščinah, k nam pa bo prišla na čisto posebne počitnice, na katerih se klovnom zgodi vse mogoče.

Za možnost izvedbe Poletja s klovni se zahvaljujemo Občini Kostanjevica na Krki in projektu Večgeneracijski center Posavje.

— Jana Milovanović

foto: Camilo Acosta Mendoza

Šola ni šala

Korona šola

Obdobje zadnjih mesecev je zaznamovala predvsem čisto nova situacija. Potem, ko je država razglasila epidemijo in so se praktično čez noč zaprle šole in vrtci, smo bili tako učitelji kot učenci in starši postavljeni pred velik izziv. Od 13. marca smo neumorno iskali rešitve, kako najti sisteme, s katerimi bi zagotovili najboljši način, da naši učenci v dani situaciji ne bi ostali brez možnosti učenja. Sprva smo izbirali enostavne poti za komunikacijo z učenci in njihovimi starši. Pomembno nam je bilo, da smo ostali v stiku z vsemi učenci, da nam nihče ni »ušel«, kajti zelo kmalu smo začutili, da šola na daljavo ne bo potekala zgolj štirinajst dni, kot je bilo mišljeno najprej. S pomočjo staršev smo dejansko lahko zadeve nadgrajevali, postavili spletno učilnico in se vsi skupaj iz dneva v dan učili. Bilo je naporno za vse, a danes vemo, da se je izplačalo. Učence nam je uspelo obdržati v primerni učni kondiciji,

kar je za zaključek šolskega leta zelo pomembno. Nekaj težav so imeli posamezni učenci z računalniško opremo in dostopom do spleta, vendar smo počasi uredili tudi te nevspečnosti. Sprva smo učencem posodili šolske računalnike, nato pa so nam na pomoč priskočili donatorji, ki so prispevali 5 prenosnih računalnikov. Iskrena hvala gospe Alenki Zaman (Zaman, d. o. o.) in podjetju QTechna, Institut za zagotavljanje in kontrolo kakovosti, d. o. o., Krško.

Nekaj utrinkov iz časa epidemije – učenje na daljavo

PRVI RAZRED

Z učenjem na daljavo so se s pomočjo svojih staršev uspešno spopadli tudi prvošolci. Zanje je bilo to še posebej zahtevno, a tudi zabavno. Nekaj utrinkov si lahko ogledate v kratkem filmčku na povezavi: https://www.youtube.com/watch?v=cUIEgulsTIE&feature=emb_title

LOV NA MAVRICO V 1. TRIADI (CHASE THE RAINBOW)

V tednu od 30. 3. 2020 do 3. 4. 2020 so učenci prvega triletja pri pouku angleščine sodelovali v projektu Chase the rainbow – ujemi mavrico. Sodelovali so tudi njihovi bratci, sestrice in seveda starši. V času izolacije in socialnega distanciranja so otroci in odrasli po vsem svetu na oknih razstavljali svoje mavrice. Z njimi in s spodbudnimi napisi na oknih so širili veselje in upanje v najtežjih časih koronakrize.

#NOČKNJIGE2020

Nenavadna je bila tudi letošnja Noč knjige z motom: Edinost,

sreča, sprava. To so besede, ki jih je Slovincem na srce polagal že France Prešeren, njegovo 220-letnico rojstva praznujemo prav letos. Učenci so se v tem dnevu doma lahko posneli pri večernem branju, brali v naravi ali naglas sebi ali drugim, okrasili svoj kotiček z mislimi iz knjig, sestavili dnevni meni branja, izdelali družinsko bralno drevo, uredili in fotografirali svojo sanjsko knjižno polico ... Svoje potovanje v svet knjig so objavili na šolski spletni strani.

ŠPORTNI DAN NA DALJAVO – LOV NA IZZIVE

V četrtek, 23. 4. 2020, smo izvedli športni dan na daljavo. Malo smo bili v skrbeh, ali je to sploh mogoče, ali bodo učenci dovolj aktivni in ali jim bo športni dan všeč. Začeli smo z video srečanjem, v katerem smo se pozdravili, podali navodila in vsebino. Nato so se učenci podali na športni dan, ki je potekal v obliki izzivov. Po rešenih štirih izzivih smo organizirali še eno video srečanje. Učenci so povedali, kako jim je šlo. Večini se je zdelo zanimivo in zabavno. Sledil je še zadnji izziv, ki so ga prav tako izvedli zelo uspešno in izvirno.

KULTURNI DAN NA DALJAVO – OTROŠKI LIKOVNI EKSTEMPORE 2020 – »VEZI«

Letos bi morali izvesti že 30. otroški likovni ekstempore. Ker to žal ni bilo mogoče, smo za vse učence pripravili likovni izziv z naslovom »Vezi«.

Naša letošnja prednostna naloga je bila učimo se v naravi, zato smo za način izražanja izbrali land art ali krajinsko umetnost. Vsa dela učencev so objavljena pod zavihkom »Učenje na daljavo« pri posameznem razredu, stvaritve, ki še posebej izstopajo, pa so objavljena na povezavi: <https://>

www.osgorjup.si/2020/04/29/kulturni-dan-otroski-likovni-extempore-2020-vezi/.

Natečaji

BODI UMETNIK – 13. MEDNARODNI LIKOVNI NATEČAJ »IGRAJ SE Z MANO«

V okviru Mednarodnega festivalskega leta »Igraj se z mano« je v organizaciji Centra Janeza Levca Ljubljana letos že trinajstič potekal mednarodni likovni natečaj »Igraj se z mano«. Na letošnji natečaj je prispelo rekordnih 7176 likovnih del iz kar 551 različnih ustanov in 9 različnih držav. Med vsemi sta prejela priznanje tudi dva naša učenca, in sicer Ema Zagorc, 8. r, Gremo plavat, mentorica Darja Kovačič in Maj Olovec, 2. a, Traktor, mentorica Mateja Kosovan. Razstava izbranih likovnih del je bila na ogled od 4. 3. do 8. 3. 2020 v prostorih Koroške galerije likovnih umetnosti v Slovenj Gradcu.

I-SOLUTION. KIDS DRAW YOURSELVES.

Mednarodna mladinska knjižnica iz Münchna je povabila k sodelovanju otroke z vseh koncev sveta, da narišejo sebe v času pandemije. Likovna dela so razstavili na virtualni razstavi »I-solution. Kids, draw yourselves. I-solution. Kinder malt euch.« Dostopna so na spletni povezavi <https://www.ijb.de/ausstellungen/corona-selbstportraits.html>. Na razstavi je objavljeno tudi delo naše sedmošolke Tinkare Kučič.

NATEČAJ #OSTANIDOMA IN USTVARI CVETOČE KROŠNJE

Na natečaju Galerije Božidar Jakac je sodelovalo kar 284 učencev iz vse Slovenije. Strokovna komisija

v sestavi Sandra Bratuša, Alja Fir, Mateja Kavčič ter Janko Orač, ki je bila pozorna predvsem na domiselno in izvirno interpretacijo likovnega motiva, kompozicijsko uglašenost, izvedbo likovne tehnike in splošno kakovost ter izpovedno moč dela, je izbrala 20 najboljših del, med njimi so tudi naši učenci. Družinsko vstopnico v Galerijo Božidar Jakac in magnet z motivom umetnine iz zbirke galerije so prejeli: Zarja Vita Jakše (3. r.), Jan Stopar (3. r.), Leon Jordan (4. r.), Klemen Goričar Sevšek (5. r.) in Patricija Kušljan (5. r.). Vsa dela si lahko ogledate na povezavi <https://vimeo.com/416248086>.

NATEČAJ »NARAVNE IN DRUGE NESREČE – BOLJE PRIPRAVLJEN KOT POPLAVLJEN!«

Na Izpostavo URSZR Brežice so v predpisanem roku prispeli izdelki otrok in učencev iz sedemnajstih osnovnih šol in vrtcev, skupaj 356 likovnih in literarnih del. Regijska komisija je med najboljše likovne izdelke uvrstila tudi delo Zarje Vite Jakše iz 3. razreda, na literarnem področju pa jih je najbolj prepričal Urban-Urh Jakše, ki je prejel tudi državno nagrado.

NATEČAJ EVROPA V ŠOLI 2019/2020 – »NA MARSU ŽIVETI NE ZNAMO, ZATO ZEMLJE NE DAMO«

Na natečaju Evropa v šoli, ki ga razpisuje ZPM Slovenije, so na literarnem natečaju prejeli priznanja in se uvrstili na državni nivo: Vita Milek, 2. b, Leon Kuhar, 4. r., Živa Drmaž, 7. r., Ema Zagorc, 8. r.

Na likovnem področju so prejeli priznanja in se uvrstili na državni nivo: Nika Štemberger, 3. r., Nika Pirc, 8. r. in Gaia Della Porta, 8. r.

Prenovljena telovadnica

Šolska telovadnica je prav v marcu dobila končno prenovljeno podobo. Postavili smo plezalno steno, zamenjali letvenike, koše, gole, dvorana je dobila nov športni parket in akustičen strop. Veselili smo se slavnostnega odprtja energetske sanirane šole, ki smo ga načrtovali za 24. april, a se je situacija obrnila drugače. Obnova telovadnice ni bila del energetske prenove, ampak je bila financirana iz občinskega proračuna in Fundacije za šport RS. Ker smo želeli obogatiti opremo telovadnice, smo za pomoč prosili tudi sponzorje. Z večjimi prispevki so se izkazali donatorji in sponzorji: KRKA, d. d., Novo mesto, ZAMAN, d. o. o., Kostanjevica na Krki, NUMIP inženiring, montaža, vzdrževanje in proizvodnja, d. o. o., podružnica Krško, QTechna, Institut za zagotavljanje in kontrolo kakovosti, d. o. o., Krško.

Tekmovanja

MATEMČEK 2019

Na šolskem tekmovanju, ki je potekalo 8. 11. 2019, je sodelovalo 51 tekmovalcev, od tega jih je 31 prejelo >

bronasto priznanje. Državno tekmovanje je potekalo v soboto, 23. 11. 2019, v Osnovni šoli Center v Novem mestu. Udeležilo se ga je deset učencev iz naše šole. Srebrna priznanja so osvojili Erazem Bršec, Bor Kuhar in Gaj Božič. Zlato priznanje pa je dosegel Vito Kavčič.

RAZVEDRILNA MATEMATIKA

Na šolskem tekmovanju, ki je bilo 4. 12. 2019, je bronasta priznanja prejelo 10 najuspešnejših učencev od 1. do 8. razreda.

ASTRONOMIJA

Šolsko tekmovanje v znanju astronomije za Dominkova priznanja smo izvedli 5. decembra, udeležilo se ga je sedem učenk in učencev 8. razreda. Na tekmovanju je bronasto priznanje osvojila Iva Tomšič.

VESELA ŠOLA

V sredo, 11. 3. 2020, smo izvedli šolsko tekmovanje v znanju iz Vesele šole. Tekmovanja se je udeležilo 11 tekmovalcev. Učenci so na pripravah predelali vse teme, ki so izšle v revijah PIL, in vse učne poti, ki so bile objavljene na spletnih straneh uredništva Vesele šole, in sicer: Revolucija v medicini – cepiva, Valute sveta, Toplo – hladno, Osvajanje Lune, Mogočni ognjeniki in Ludwig van Beethoven – dramatični »tonski pesnik«. Bronasta priznanja in uvrstitve na državno tekmovanje je doseglo 6 učencev: Rok Levojevič (6. r.), Lara Merlin, Iva Tomšič, Ema Zagorc (8. r.), Vid Drmaž in Patrik Katič (9. r.).

GEOGRAFIJA

Podnebne spremembe – opomin narave sedanjim in prihodnjim generacijam človeštva je bila tema

letošnjega tekmovanja iz geografije, ki je bilo 11. 12. 2019. Sestavljeno je bilo iz pisnega in terenskega dela, udeležilo se ga je 17 učencev od 6. do 9. razreda, od tega jih je 9 osvojilo bronasta priznanja. Na območno tekmovanje iz geografije, ki je bilo 13. 2. 2020 na OŠ Mirna, so se uvrstile Vita Gorenc, Ema Zagorc in Tia Štefanič. Osvojile so bronasta priznanja.

OBMOČNO TEKMOVANJE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE

V četrtek, 9. 1. 2020, je v OŠ Mokronog potekalo območno tekmovanje za Cankarjevo priznanje. Tekmovanja sta se udeležila najboljša učenca s šolskega tekmovanja, Ema Zagorc iz 8. razreda in Vid Drmaž iz 9. razreda. Vid Drmaž je dosegel srebrno Cankarjevo priznanje.

OBMOČNO TEKMOVANJE IZ ZGODOVINE

V torek, 4. 2. 2020, je na OŠ Leskovec pri Krškem potekalo območno tekmovanje iz znanja zgodovine. Našo šolo je zastopala učenka Ema Zagorc iz 8. razreda, ki je prejela srebrno priznanje.

TEKMOVANJE TURISTIČNIH PODMLADKOV – 34. FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA – »FESTIVAL NAJ BO«

V sklopu tekmovanja je pod mentorstvom učiteljice Ane Novak štirinajst učencev od 6. do 8. razreda raziskovalo življenje in delo Jožeta Gorjupa, soočili pa so se tudi z izzivom priprave in organizacije festivala. Svoje ugotovitve in zamisli so predstavili v seminarski nalogi z naslovom Skozi oči Jožeta Gorjupa. Učenci bi svoje delo morali predstaviti tudi na turistični tržnici, vendar

je izvedbo preprečila razglasitev pandemije novega koronavirusa. Tako so se na Turistični zvezi odločili, da v ocenjevalni del poleg naloge vključijo promocijski video, ki si ga lahko ogledate na povezavi: <https://youtu.be/ee40NNTvz0A>. Za turistično nalogo in promocijski video so učenci prejeli srebrno državno priznanje.

Športna tekmovanja

ALPSKO SMUČANJE

V sredo, 12. 2. 2020, so naši učenci tekmovali na področnem prvenstvu v alpskem smučanju na smučišču Golte. Na zahtevni veleslalomski progi so zelo uspešno tekmovali mlajši učenci in učenke ter osvojili skupno 3. mesto. Ekipo so sestavljali: Neža Zaman Jelenič, Nuša Zaman Jelenič, Iris Metelko, Nejc Žarn in Jan Olovec. V posamični konkurenci je odlično nastopila Neža Zaman Jelenič, ki je med mlajšimi učenkami (6. in 7. razred) najhitreje presmučala progo in postala področna prvakinja. V kategoriji starejših učencev in učenk je naša ekipa v sestavi Iva Tomšič, Nika Klemenčič, Klemen Mohar, Martin Tršinar zasedla 7. mesto.

ŠPORTNO PLEZANJE

V torek, 3. 3. 2020, je v Brestanici potekalo občinsko prvenstvo v športnem plezanju. Tekmovanje sta organizirala Posavski alpinistični klub (PAK) in SZ Krško. Plezalci so se pomerili v dveh težavnostnih smereh. Pomembna je bila višina in plezalni čas, rezultate v obeh smereh so sešteli in dobili končno uvrstitev. Naša učenka, Vita Gorenc, je osvojila srebrno medaljo med starejšimi učenkami. Vita že dobro leto trenira športno plezanje pri PAK.

Prireditve

PREDBOŽIČNI SEJEM IN DOBRODELNI KONCERT

V petek, 29. novembra 2019, je potekal že tradicionalni predbožični sejem z dobredelnim koncertom. Solistke Manca Baznik, Neža Zaman Jelenič, Nika Klemenčič, Iza Pucelj, otroški in mladinski pevski zbor pod vodstvom Mojce Jevšnik ter naši učenci, ki obiskujejo Glasbeno šolo Krško, so pripravili bogat glasbeni program, ki je ogrel srca celotne publike. Dogodek obeležuje začetek adventnega časa in humanitarne akcije Anina zvezdica, ki je potekala na šoli v mesecu decembru. Po koncu prireditve so se obiskovalci sprehodili tudi po božično-novoletnem sejmu. Izkupiček sejma je namenjen šolskemu skladu. Letos smo s prodajo izdelkov zbrali več kot 3.000,00 EUR.

SREBRNI ZNAK POLICIJSKO VETERANSKEGA DRUŠTVA SEVER POSAVJE

Policijsko veteransko društvo (PVD) Sever Posavje je 6. decembra 2019 v dvorani MC Brežice v sodelovanju z Občino Brežice organiziralo regijsko proslavo ob obeležitvi 30. obletnice preprečitve tako imenovanega mitinga resnice v Ljubljani. Ob tem so

tistim, ki so pomagali policistom pri izvajanju nalog za preprečitev mitinga pred tremi desetletji, in ustanovam, ki sodelujejo z društvom na različnih proslavah in prireditvah, podelili priznanja. Generalni sekretar Zveze policijskih veteranskih društev Sever Anton Pozvek in predsednik PVD Sever Posavje Roman Kržan sta podelila srebrni znak društva Sever tudi OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki. V imenu šole ga je prevzela ravnateljica Melita Skušek.

PROSLAVA OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU – PONOVO ODPRTJE GORJUPOVE GALERIJE

V petek, 7. 2. 2020, sta na šolskem odru potekali šolska in občinska proslava v čast Francetu Prešernu in tokrat tudi v čast Jožetu Gorjupu, Kostanjevičanu, po katerem naša šola nosi ime. Učenci so na ogled postavili Prešernovega Apela in čevljarja, s pesmijo so navzoče popeljali po Prešernovi Vrbi in Od železne ceste, premierno pa smo si lahko ogledali dokumentarno-igrani film Po sledih Jožeta Gorjupa, ki so ga pripravili učenci in učitelji naše šole v okviru Dnevov evropske kulturne dediščine. V njem je prikazano kratko, a zelo plodno življenje slikarja, kiparja in grafika Jožeta Gorjupa.

Ob Prešernovem dnevu pa smo se lahko razveselili tudi odprtja prenovljene Gorjupove galerije, v kateri je trenutno razstavljenih 117 del, in razstave likovnih izdelkov učencev naše šole v večnamenskem prostoru predmetne stopnje. Na občinski prireditvi je o novi postavitvi zbirke spregovoril Goran Milovanovič, direktor Galerije Božidar Jakac.

Obnovljen šolski ribnik

Občinski svetniki Jože Kržičnik, Matjaž Jakše, Tone Hodnik, Toni Jarkovič, Blaž Zagorc, Matej Kuhar, Primož Kadunc in Melita Skušek so na pobudo župana Ladka Petretiča obnovili šolski ribnik s skulpturo Vladimirja Štovička Deček z račko, ki je hkrati tudi manjša fontana. Učenci 9. razreda so na zadnji šolski dan vanj simbolično spustili devet zlatih ribic za devet zlatih šolskih let.

— Zbrala Melita Skušek
foto: arhiv šole

foto: arhiv GBJ

Pol(l)etje 2020 v Galeriji Božidar Jakac

Leto 2020 smo v Galeriji Božidar Jakac začeli intenzivno z načrtovanjem razstav in dogodkov. Kot vsi smo morali v času pandemije prilagoditi letne načrte izvajanja razstavnega programa ter drugih kulturnih dogodkov, pedagoških vsebin in načrtovanih ekskurzij. Čeprav so bila vrata galerije za obiskovalce zaprta, pa smo zaposleni zagnano opravljali delo na domu in se posvečali tistim delovnim nalogam, predvsem s področja dokumentacije, ki v »normalnem« tempu dela niso na prvem mestu, ter pospešeno razvijali nove vsebine za družbena omrežja, da smo ostajali povezani s publiko in ohranjali dostopnost naših zbirk v digitalnem svetu. V tem času se je rodil galerijski blog z zapisi muzejskega vsakdana v Kostanjevici na Krki, na katerem vas (na spletni strani <https://galerija-bj.blog/>) k branju vabijo prispevki kustosov in zaposlenih v galeriji.

Galerija je vrata, s sledenjem protokolu varnostnih ukrepov, ponovno odprla 5. maja. Prvo »pokoronsko« razstavo mlade novomeške umetnice Tine Mohorović, *Prestopanja*, ki je nastala v sodelovanju z Galerijo Velenje, smo brez uradnega odprtja odprli v Lamutovem likovnem salonu 18. maja. Ta dan smo virtualno

obeležili tudi mednarodni muzejski dan in v sodelovanju s Pokrajinskim muzejem Brežice ter Kulturnim domom Krško, enoto Mestni muzej Krško, pripravili skupno virtualno razstavo Trikrat tri ženske, na kateri smo predstavili manj znane in spregledane posameznice, ki so s svojim delovanjem in življenjem zaznamovale prostor v Posavju in širše. Razstavo si lahko ogledate na spletnih straneh vseh treh muzejskih institucij.

Konec maja, 29. 5., smo pro forma odprli tudi gostujočo razstavo *Osamljenosti*. Izrazi tesnobe v »prekmurski« likovni umetnosti (izbor iz stalne zbirke Galerije Murska Sobota), ki si jo lahko ogledate vse

GALERIJA

do 16. avgusta. Razstava, ki so jo v lanskem letu pripravili v Galeriji Murska Sobota, je posvečena častitljivemu jubileju, 100. obletnici priključitve Prekmurja in združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom. Ob prostorskih danostih razstavišča v zahodnem krilu je predstavljen razširjen izbor del, ki jih v svoji zbirki hrani murskosoboska galerija. S svojimi deli na razstavi sodelujejo Igor Banfi, Dubravko Baumgartner, Nikolaj Beer, Robert Černelč, Sandi Červek, Ladislav Danč, Marjan Gumilar, Štefan Hauko, Zdenko Huzjan, Nataša Kos, Franc Mesarič, Mirko Rajnar in Dušan Šarotar. Kustos razstave je direktor Galerije Murska Sobota dr. Robert Inhof.

V juniju smo zaokrožili prvo polletje razstavnega programa z odprtji dveh razstav na Poletno muzejsko noč. XIV. postavitev v Grafičnem kabinetu Bogdana Borčiča, *Za zaprtimi vrati - Preplet vizualnih znakov sveta* javnosti predstavlja manj znane tematsko in oblikovno raznovrstne grafike in risbe, nastale na prehodu iz 60. v 70. leta, ki nihajo med spoznavno predmetnim stilom in

foto: Tomaž Grdin

abstrakcijo. Medsebojno jih povezujejo sorodno oblikovanje in simbolni vizualni znaki umetnika ter drobni detajli krokijev in grafizmov – sledi umetnikovega rokopisa. Razstava Biti je biti slikarja, kiparja in performerja Armanda Marrocca v Lapidariju je razkrila barvita dela z mediteranskim

pridihom, ki so nastajala od 60. let 20. stoletja do prejšnjega desetletja. V Milanu živeči avtor velja za enega vidnejših italijanskih umetnikov, ki z različnih vidikov tematizira razmerje med človekom in kozmosom.

Konec meseca ter pričetek julija je bil gledališko obarvan, saj so člani

Anton Podbevšek Teatra iz Novega mesta zamenjali gledališke deske za oder s scensko kuliso iz mogočnih lip in arkadnega dvorišča galerije ter tu premierno uprizorili dramo Paula Claudela, *Talka* v režiji Matjaža Bergerja.

— Kristina T. Simončič

POLETNE POČITNIŠKE AKTIVNOSTI V GBJ ZA OTROKE IN MLADE

OD PONEDELJKA DO ČETRTRKA, 27.–30. 7., MED 10. IN 15. URO.

FILMSKA DELAVNICA ZA MLADE

Delavnico pripravlja DZMP Krško in je namenjena vsem mladim med 10. in 18. letom, ki želijo spoznati proces in orodja za snemanje filma. Izvajalci delavnice jim bodo pomagali pri organizaciji filmskih sekvenc, uporabi kadrov, planov in različnih kotov kamere, snemanju videa in zvoka ter pri montaži. Udeležba je brezplačna.

OD SREDE DO PETKA, 5. –7. 8., MED 9. IN 15. URO.

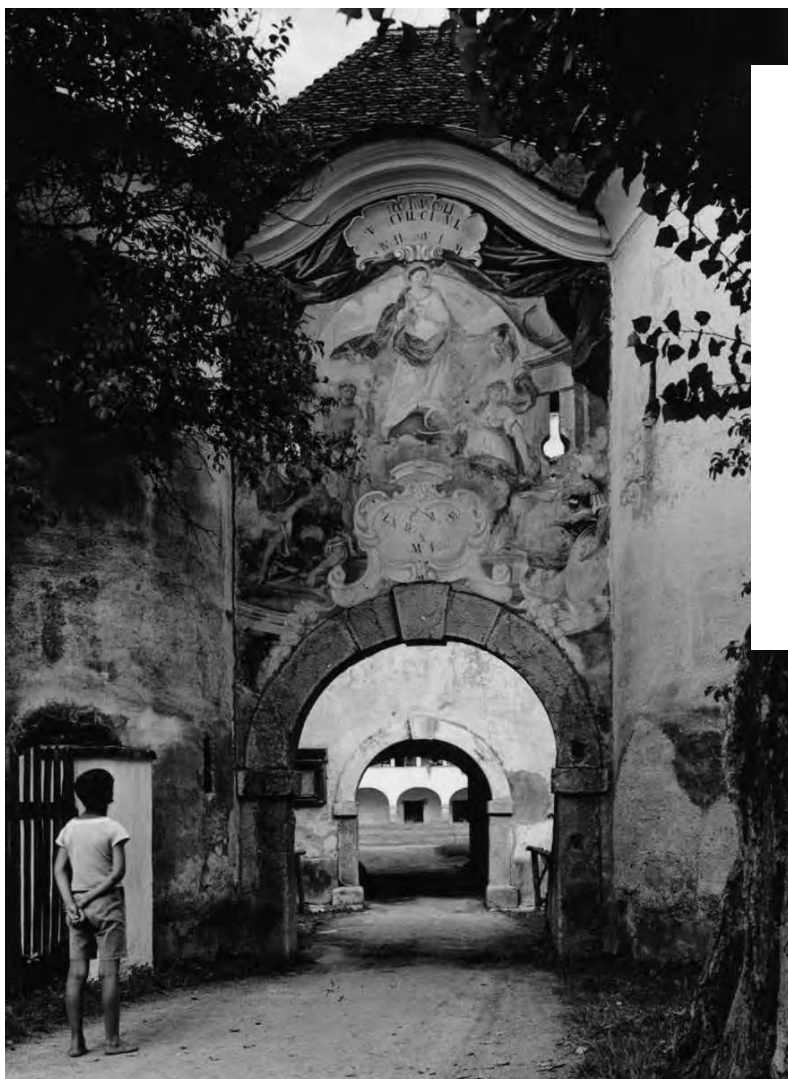
POLETJE POD LIPAMI – POČITNIŠKO VARSTVO V MUZEJU

Tri dopoldneve v začetku avgusta bomo raziskovali stavbo nekdanjega samostana in odkrivali zanimivosti umetnin na razstavah. Pokukali bomo v prostore, kamor sicer obiskovalci nimajo vstopa, in se prepustili ustvarjanju. Varstvo je namenjeno otrokom med 6. in 10. letom. Število udeležencev je omejeno na 15. Cena za tridnevno udeležbo je 20 evrov in za drugega otroka v družini 15 evrov.

Zaradi lažje organizacije so na vse delavnice obvezne predhodne prijave najpozneje dan pred začetkom na info@galerija-bj.si ali 07 49 88 140.

Lepo vabljeni!

Vhod v nekdanji cistercianski samostan
foto: zasebna last

V Galeriji Božidar Jakac zbiramo zgodbe iz kostanjeviškega kloštra

Kostanjeviški samostan je od nastanka dalje tesno prepleten z življenjem mesta Kostanjevica na Krki in njenih prebivalcev. V začetku 20. stoletja so v njem delovali sodišče, gozdna uprava, vinarska zadruga, različne tovarne in obrtniki, v njem so bila tudi stanovanja.

K sodelovanju vabimo vse, ki ste bili osebno povezani z dogajanjem v prostorih nekdanjega samostana v času pred ustanovitvijo Galerije Božidar Jakac ali poznate zgodbe, ki so vam jih zaupali vaši starši, stari starši ali drugi znanci. Ker zaradi situacije v svetu še vedno ostajamo doma več kot ponavadi, izkoristite za brskanje po starih fotografskih albumih in za pogovor s starši in starimi starši ter z nami delite svoje in njihove zgodbe iz kostanjeviškega kloštra.

Veseli bomo vaših pričevanj in fotografij iz samostana, ki jih bomo shranili v dokumentarni fond galerije. Fotografije in zgodbe nam pošljite na elektronski naslov info@galerija-bj.si ali pokličite v tajništvo galerije na 07 49 88 140. Najzanimivejše zgodbe in fotografije bomo z dovoljenjem avtorjev oz. lastnikov tudi objavili na FB strani galerije.

Pogled na južni del stavbe, ki je bil kasneje rekonstruiran
foto: zasebna last

*Utrinki z otvoritve
knjižnice, 8. 6. 2000*

Četrtek je dan za knjižnico

Ko se oziramo po dvajsetletni zgodbi kostanjeviške knjižnice, se zdi, da se je vse, kar je najpomembneje za njeno delovanje, zgodilo na četrtek.

V četrtek, 27. novembra 1997, je Valvasorjeva knjižnica Krško pripravila okroglo mizo z naslovom Kakšna bo vaša knjižnica v 21. stoletju. Na skoraj tri urnem posvetu je tekla beseda o zahtevah sodobne knjižnice, opozorili smo na pomanjkanje prostorov, knjig in knjižničarjev. Med udeleženci so bili tudi predstavniki takratne kostanjeviške krajevne skupnosti in Milan Herakovič je tedaj naglas izrazil željo, da bi v Kostanjevici na Krki spet imeli knjižnico. Verjetno se je v tistem času poklopilo veliko pravih stvari, bilo na pravem mestu veliko dobrih ljudi, da je bil že čez dobri dve leti spet četrtek, 8. junija 2000, ko smo ob praznovanju praznika občine Krško povabili na slovesno odprtje kostanjeviške knjižnice. V vročem poletnem popoldnevu se je sedaj že porušen

kostanjeviški kulturni dom napolnil z domačini in pomembnimi predstavniki političnega in kulturnega življenja. Po monokomediji Saše Pavček Bužec on, bužca jaz, pozdravnih nagovorih župana občine Krško Franca Bogoviča, direktorja Narodne in univerzitetne knjižnice Lenarta Šetince in Jelke Gazvoda, svetovalke vlade, sta direktorica Valvasorjeve knjižnice Krško Ida Merhar in Franc Černelič, načelnik oddelka za gospodarske dejavnosti, svečano odprla knjižnico, ki je dobila mesto v obnovljenih prostorih nekdanje policije. Sprva smo delovali na 60 kvadratnih metrih v delu, v katerem je sedaj oddelek za mladino, z zalogo gradiva, ki ni dosegala niti četrte današnje zaloge, ko uporabnikom nudimo okrog 14.000 enot gradiva. V poletju 2000 se je v knjižnico na novo vpisalo 156 članov, aktivnih je bilo skoraj 250. V povprečju smo zabeležili 100 obiskov na dan, bralci so si izposodili več kot 3.000 enot gradiva. >

*Jani Kovačič in Goran Milovanović,
predstavitve romana Poklic
mladost, maj 2007*

Razstava Jesen v Kostanjevici, oktober 2012

*Bralno druženje Čar zgodbe,
februar 2013*

Kino pod zvezdami: Živela svoboda in Pavle Ravnohrib, avgust 2013

Ženske zgodbe, marec 2014

Mirana Likar Bajželj in Branko Jordan, februar 2017

Tone Hočevar, predstavitev knjige Skušnjave, februar 2020

Tisti časi so bili za Kostanjevico na Krki zelo posebni, saj se je pripravljala na 750-letnico podelitve mestnih pravic v letu 2002 in veliko se je obnavljalo, ustvarjalo, bilo je ogromno pozitivne energije. Tako je tudi prošnja direktorice, da skupaj stopijo v nadaljevanju obnove prostorov in nabavi opreme že naslednje leto prinesla nov četrtek: 18. oktobra 2001 smo na slavnostni seji ob prazniku Krajevne skupnosti Kostanjevica na Krki odprli novo opremljene prostore, dali uporabnikom na voljo vseh približno 200 kvadratnih metrov knjižnice, na katerih knjižnica deluje tudi danes. Zelo hitro se je pokazalo, kako dobrodošla, potrebna in pomembna je knjižnica za kraj. V letih, ko se je Kostanjevica odpravljala na pot ločitve od občine Krško, je bilo to, da ima kraj knjižnico, pomemben podatek za infrastrukturo samostojne občine. In veseli smo, da poteka med matično knjižnico in upravo naše Občine ves čas dobro sodelovanje in razumevanje.

Dvajset let. Številka, ki je lahko velika ali le trenutek v življenju sveta. Danes z nemalo nostalgije gledamo fotografije iz tistih časov: Milan Herakovič, Verena Kosjek, Staša Šoba, Marjanca Vežnaver Kljun, Mimica Cerovšek ... teh ljudi ni več med nami. Na drugi strani Dušanka, Talmaj, Janja, Maja, Petra ... otroci, ki nekateri danes pripeljejo že svoje otroke v knjižnico. Vaša knjižnica, še zmeraj enako svetla, le bolj polna in vsega vajena. Številke so eden bolj neosebni, a zanesljivih spremljevalcev delovanja ustanove. Veseli smo, da se tudi te številke

vedejo kot življenje, kot Krka, ki obliva naš kraj, mirno teče naprej, tu in tam je nižja, včasih poplavi. Trenutno je v knjižnico včlanjenih slaba tretjina prebivalcev občine, ki si vsako leto izposodijo skoraj 22.000 enot gradiva. V knjižnici je živo: torke so namenjeni otrokom, ko se od oktobra do marca zbirajo pri Kostanjevem Škratu na pravljinih uricah, sredini dopoldnevi so bolj mirni, takrat govorimo angleško, ob četrkih se plejejo niti in besede. Vmes je veliko večerov, ko se srečujemo, mi med seboj in mojstri besede med nami in iz čudovitega sveta literature. Veliko podob, veliko besed, neskončne zgodbe.

Četrтки. Že dvajset let, če le ni virusa, poplave ali praznika. V zadnjih mesecih, ko se je naše življenje dogajalo v nekem oklepaju, se je pokazalo tudi, da je knjižnica tiha in brez pravega življenja, če v njej ni obiskovalcev. Knjige zaživijo šele v rokah bralcev. Kako zelo smo povezani, kako bralci pogrešate knjižnico in knjižnica pogreša svoje bralce, se je izkazalo in začutilo, ko je bil omejen dostop do knjižnice in njenih storitev.

Zato vas vabimo: vsak četrtek smo tam gori za vas. Veliko je tega, kar živi med debelimi zidovi stare stavbe in prepričana sem, da imamo knjigo za vsakogar.

V prihodnosti si želimo predvsem dobrih knjig, da bi se še naprej tako dobro razumeli z vsemi, ki so vključeni v krogotok našega delovanja, srečavanj, ki si jih bomo zapomnili. In želimo si predvsem vas, bralcev.

Pridite.

— Alenka Žugič Jakovina
foto: arhiv VKK

Pajerjeva družina, z leve proti desni stojijo: Franci, Stanko, Roman, Pepi in Marinka, spredaj sedita starša Franc in Marija Jordan; okoli leta 1957.

Roman Jordan s Pajerjeve domačije

Z imeni se predstavniki človeške vrste naslavljamo že tisočletja. Ko pa se je v preteklosti nakopičilo večje število ljudi z istim imenom na enem mestu, so jim začeli dodajati še priimke. Na podeželju so velik pomen dobila domača ali hišna imena, ki so bila najzanesljivejše prepoznavno znamenje posameznika v domačem okolju. Po navadi se držijo hiše, kmetije ali domačije ne glede na to, da so se v njih pogosto menjavali gospodarji z različnimi priimki. Zgodi se, da se z novim gospodarjem ime prenese na drugo hišo ali celo v drugo vas. Danes predstavlja pomemben del kulturne dediščine, ki se prenaša iz roda v rod po ustnem izročilu. Po pripovedovanju starega očeta naj bi trije bratje Jordan izhajali iz iste hiše na Malencah. Prvi, od katerega potomce danes kličejo po domače Jakš, in drugi, Pajer, sta se odselila in si ustvarila vsak svoj dom in družino, tretji, Mihelč, pa je ostal na domačiji. Stari oče je povedal tudi, da naj bi hišno ime Pajer nastalo, ker je pri domačiji ob Krki stala večja kotanja z vodo, imenovana bajer, v katerem so še pred koncem 19. stoletja lovili rake.

Tako začenja svojo življenjsko zgodbo Roman Jordan, ki se ga še danes drži hišno ime Pajer. Moja družina izhaja iz Malenc, pripoveduje. V strahu, da jih v začetku druge svetovne vojne nemške okupacijske oblasti ne bile izselile v Nemčijo, je družina zbežala čez Krko na italijansko zasedbeno območje. V domači hiši na Malencah sta bila

rojena brata Franci in Stanko, sam pa sem vstopil v takratni nori svet 28. marca 1943 v Ledeči vasi, kjer smo našli prvo zatočišče. Da so pred prebivalci Malenc hudi časi je zvedel stari oče od nekega nemškega častnika. Ta ga je opozoril, da bodo Nemci prebivalce naselili na levem bregu Krke, od Zameškega do tromeje med Nemčijo, Italijo in ustaško NDH pri Gadovi peči, izselila v Nemčijo. Seveda je to neprijetno novico še isti dan raztrosil po sosednjih hišah in vaščani so se hitro odločili za umik. Že v naslednjih dneh se je evakuacija družin čez Krko začela. Ker smo imeli edini v vasi čoln, je stari oče vozil ljudi in njihovo skromno premoženje, ki so ga lahko vzeli s seboj, podnevi in ponoči čez reko. Le čoln je bilo treba napolniti in seveda paziti na nemške patrolje, ki so nadzorovale teren. Živino so gnali peš čez plitvine na Cizelju. Nekaj vaščanov je odšlo k bližnjim na Dobravo, drugi v Kostanjevico, tretji na Prekopo, Cvelbarjevi pa k sorodnikom v Kočevje. Ko je stari oče peljal čez vodo zadnjo družino, so nemški vojaki za njimi izstrelili nekaj opozorilnih strelcev. Na polovici reke jim je zakričal, da so že v Italiji, nakar so puške utihnile.

Moji domači so se zatekli v mamino rojstno hišo v Ledečo vas k bližnjim sorodnikom. Do našega prihoda so v hiši živele štiri mamine sestre, trije bratje, njihova mama in oče, z nami vred se nas je stiskalo v nekaj prostorih štirinajst. Po približno letu dni smo se za nekaj mesecev >

preselili k Mlinarčku na Dobe, zadnje mesece okupacije smo preživeli nedaleč stran pri Čukovih. Tam je bil leta 1945 rojen tudi najmlajši med fanti, brat Pepi. Selili smo se predvsem zato, da v času pomanjkanja nismo preveč obremenjevali gostiteljev. Ker sem imel leta 1945 dobri dve leti, se veselja, ki je nastopilo ob koncu vojne, ne spomnim. Po pripovedovanju staršev smo prišli v popolnoma opustošen dom. Nemški vojaki, ki so patroljirali ob Krki, so se pred mrazom zatekli v prazne stavbe, kurili v prostorih, se greli in veselo nalagali na ogenj vse, kar je bilo lesenega, od oken in vrat do delov ostrešij ter lesenih podnic. Vozovi in drugi kmetijski pripomočki so postali vojni plen Kočevarjev, ki so jih s Kočevskega naselili v izpraznjene domove slovenskih izgnancev v Velikem Mraševem. Na neki kočevarski domačiji smo po vojni odkrili naš zapravljivček in tovorni voz, še večje presenečenje pa so doživeli Mihelčevi, ki so našli svoj ukradeni kozolec. Pod tem kozolcem, ki so ga seveda prestavili nazaj na Malence, se še danes zberejo vaščani na večjih prireditvah. Po koncu vojne, leta 1945, je bila država v izredno slabem gospodarskem stanju, kmete so pestile številne naravne nesreče, nova oblast pa je odmerjala višje prispevke, kot so jih bili ljudje sposobni dati. Prihajalo je do uporov, skrivanja pridelkov ali klanja živine na črno. Med bolj vesele dogodke iz tega obdobja vsekakor spada rojstvo naše najmlajše in edine deklice med štirimi fanti, Marinke, rojene 19. aprila 1948. Ker po vojni na izropanih kmetijah ni bilo nobene živine, so kmetom za delo na polju priskrbeli izstradane vojaške konje. K nam so pripeljali, sicer lepo, vendar popolnoma slepo kobilo, ki je ostala v hlevu še približno petnajst let. Leto zatem so k hiši pripeljali še bosanskega delovnega konja. Res nista bila kaj prida, bili pa smo veseli, da smo sploh kaj dobili.

Bolje se je godilo kmetom čez Krko, tam Italijani in pozneje Nemci živine niso odpeljali s seboj. Nekateri kmetje so dobili živino tudi iz pleterskega samostana, med tistimi, ki so imeli poln hlev so bili tudi Globočnikovi z graščine na Dobravi. Ker se je naš oče že pred vojno dobro poznal z graščakom, so nam dali v rejo kravo, ki bi jo morali, ko se je skotilo tele, vrniti lastniku. Poznanstvo z gospo Globočnikovo je pripomoglo, da sta ostali v našem hlevu obe. Hlevi so ostajali na pol prazni tudi zato, ker je bila zapovedana obvezna oddaja. Če si imel dve kravi, si moral eno oddati. Imeli smo tudi prašiče, če sta bila dva, je bil eden za oddajo. Vendar je ljudska

iznajdljivost naredila svoje. V svinjaku je krulil en pujs, v skrivališču na vrtu, na katerem smo v zemljo izkopal večjo jamo in jo dobro zadelali s koruznico, pa drugi ali celo tretji. Ograja s približno dvema metroma na debelo položene koruznice je bila zvočna izolacija in tudi, če sta prašiča na ves glas cvilila, se ju ni slišalo. Obroke hrane sta živali dobivali skozi posebej narejeno luknjo. Večkrat so se pri hiši oglasili financarji, ki so pregledali, če se držimo pravil, ki nam jih je postavila država. Če so prašiče našli, so jih vzeli, če ne, so ostali doma. Včasih je pa le uspelo. Takole nekako smo se preživljali, brez izjeme vsi na vasi.

V spominu mi je ostal eden precej hudih financarjev iz okolice nekdanjega Sv. Križa, ki je povezan z neljubim dogodkom pri nas doma. Pri hiši smo imeli neprijavljene koline. Stari oče je nas otroke poslal na dvorišče in nam zabičal: »Glejte na cesto proti Skindrovemu hrastu, in če se bo po cesti pripeljal kakšen človek s kolesom, nam pridite takoj povedati.« Res smo šli na dvorišče in kar hitro pozabili na dedkove besede. Sredi igre se je kar naenkrat pred nami pojavil neznani možakar s kolesom, ga prislonil na drevo in se brez besed podal naravnost k vhodnim vratom. Obstali smo in onemeli, neznane pa je sunkovito odprl vrata in vstopil. Pred kuhinjo je sredi veže na parah ležal razkosan prašič, okoli njega pa domači mesarji. In že smo bili v prostoru tudi najmlajši, ki nas je zanimalo, kako se bo zgodba razpletla. Trenutek nelagodja in tišine je prekinil naš starosta, ki je prišleku z zmernim glasom svetoval: »Poba, tih bot in pejd naprej.« On pa njemu nič kaj prijazno in na ves glas nazaj: »Saboterji, saboterji, kradete državo!« »Kaj, jaz saboter, jaz, da kradem državo,« je z začudenim glasom vprašal stari oče. Kot strela je zletel v sobo, odprl omaro, iz nje izvlekel puško in z njo stopil pred financarja. Ta je zdril skozi vrata in zbežal k sosedu, ob tem pa neznansko tulil in grozil. Stari oče pa je za njim dvakrat ustrelil v zrak. Ko se je situacija umirila, je pobral kolo in se odpeljal. Čez približno dve uri se je pred vrati pojavilo par miličnikov na kolesih, ki so hoteli od starega očeta orožje. Ta je zatrjeval, da ga nima, po temeljitem pregledu pa so možje postave orožje le našli in ga odnesli s seboj. Za kazen smo morali oddati enega prašiča, večjih težav pa ni bilo tudi zaradi tega, ker so starega očeta v Kostanjevici poznali kot poštenega človeka, ki je bil aktiven na različnih področjih družbenega življenja. Financarji so bili v tistem času najbolj nezaželeni gostje. Prihajali so brez vnaprejšnje

napovedi, imeli so dovoljenje, da pogledajo v hlev, svinjak in tudi v hišo. Ljudje v stiski so jih večkrat napadli, tudi z vilami in drugim kmečkim orodjem. Za takšne prekrške so bile kar hude kazni, nekateri so končali celo v zaporu. Med najbolj osovraženi ukrepi nove oblasti je bila obvezna oddaja pridelkov, ki je kmetom pobrala še tisto, kar so s trudom pridelali. Oddaja pridelkov in živine je potekala na Tamalem plac v Kostanjevici na Krki. Že zgodaj zjutraj se je zbralo na desetine vozov, ob katerih so se gnetli ljudje, med katerimi je bilo slišati moledovanje, prošnje, jok, preklinjanje, včasih so v takem naelektrenem vzdušju zapele tudi pesti. Trušč, ki ga ne moreš pozabiti do konca življenja. Uradnik je na veliki vagi najprej stehal pripeljane pridelke in živino, administrator, ki je sedel za mizo v mali hiški zraven, pa je vse zapisal, odtisnil pečat in oddal potrdilo o prinesenem blagu. Spominjam se, da sta naju s starejšim bratom starša večkrat odpeljala s sabo, da bi se uradnikoma zasmilila in nam bi odmerili manjšo obveznost. »Poglejte, male otroke imamo, nimamo kaj za v usta dat', usmilite se nas,« so tožili in jadikovali. Vendar je bilo vse zaman, pravila so bila jasna in državni uslužbenci neusmiljeni. Vreča pšenice, vreča ječmena, prašič za oddajo, doma pa lakota. Primanjkovalo je vsega, najbolj pa smo občutili pomanjkanje kruha. Seme žita, ki smo ga sejali, je bilo slabo, iz njega so pognali majhni klasi, ki jih je velikokrat napadel in izpil pšenični hrošč. Ker ni bilo živine, ni bilo hlevskega gnoja, o umetnih gnojilih pa takrat še sanjali nismo in tudi denarja zanj ne bi bilo. Rzasajale so tudi druge žitne bolezni in temu primeren je bil pridelek. Ker so bile naše njive med vojno zapuščene, je ob prihodu domov na marsikateri raslo grmovje in toliko plevela, da smo ga zatirali še leta. Pri hiši je bilo od devetih hektarjev več kot polovica orne zemlje, pa niti za kruh nismo pridelali. Seveda se na te okoliščine niso ozirali tisti, ki so kontrolirali obvezno oddajo, upoštevali so le, koliko zemlje imaš v lasti, koliko pridelka ti je dala zemlja, pa jih ni brigalo. Tudi pri obvezni oddaji goveje živine in prašičev je bilo podobno. Od vsake družine so pobrali glede na velikost posesti in število glav živine v hlevu. Spominjam se, da smo čakali na ječmen, ki je od žit prvi dozorel, zrnje posušili na peči, ga dali v mlin in iz moke spekli kruh. Pozimi pa je bil problem tudi kvas, brez katerega je bil kruh že po nekaj dneh zadahnen in neuporaben. Tudi krompirja, zelja in repe je na njivi zraslo malo.

Drugače pa je bilo življenje na vasi precej živahno. Pri vsaki hiši so bili najmanj trije otroci, ki so morali že od malega naprej pomagati pri domačih opravilih. Manj obremenjeni so bili tisti, pri katerih so v skupnem gospodinjstvu živeli tudi stari in samski strici in tete. Najlažje in najlepše je bilo na paši, ki je bila po navadi za mlajše. Ko si bil že bolj pri močeh, si moral prijeti za težja dela. Pastirčki, največkrat štirje, včasih tudi več, smo živino pasli na travnikih ob Krki, vse do Koprivnika, in sicer po košnji otave in otavce. Ni bilo važno čigav je bil travnik, noben ni prigovarjal, če si pasel po njegovem. Prve pol ure smo živino še nadzorovali, ko pa se je razplamtel ogenj, ki smo ga zakurili in se zaigrali, je bilo kontrole konec. Krave so seveda odšle po svoje in to ravno tam, kamor ni bilo treba. Tudi po več ur smo jih iskali po Krakovskem gozdu in nikoli se ni zgodilo, da bi katero od njih izgubili. Večkrat smo pasli tudi v gozdu, po navadi spomladi, ko je pognala ostra močvirska trava plaščenka, ki so jo nekateri nabirali, jo sušili in prodajali. Uporabljali so jo kot polnilo za žimnice (matrace).

Je pa ostalo kaj precej časa za druženja in igre ob reki. Za našo hišo na Malencah je bilo edino urejeno kopališče na Krki, kjer dobre družbe nikoli ni manjkalo. V poletnih mesecih se nas je vsak dan zbralo dvajset do petindvajset, največ ob nedeljah, ko je delo na polju mirovalo. Lepa plaža z drobnim peskom po tleh, da ni drselo, in varnim pristopom do vode. Najprej plitvina, v kateri so se zadrževali in učili plavanja najmlajši, dlje od brega pa so se v globoki vodi kopali starejši in izkušenejši. Pravo >

Pred ameriškim chevroletom, ki je bil del tehnične pomoči zahoda povojni Jugoslaviji, stojijo z leve proti desni voznik avtomobila, Roman Jordan in geologinja. Drugi geolog, ki je bil z nami na terenu, je avtor fotografije; leta 1962.

veselje je bila vožnja s čolnom, skoki v vodo z visokih vrb, ki so rastle ob vodi in seveda ribolov. Naš ribiški pribor je bil sestavljen iz ukrivljenih bucik, ki so nadomeščale trnje, in »cvirna«, ki je bil privezan na leskovo palico. Seveda si s tem lahko ulovil le kakšno kleco, večje ribe smo lahko le opazovali. Bolj žalostno je bilo, če si moral na živahno družčino, ki je čofotala v vodi gledati z njive, na kateri si v pekoči vročini okopaval repo ali kolerabo. Eno uro smo okopavali, se pol ure kopali in vajo do večera večkrat ponovili.

V spomladanskih mesecih so začeli k nam prihajati ribiči iz Krškega, Brestanice, Senovega in od drugod. Tisti, ki so ostajali po več dni, so prenočevali na domačem kozolcu, na katerem so si v senu uredili ležišča. Ulovljene ribe so z mamino pomočjo pekli v naši kuhinji. Za usluge in dodatke, ki so jih potrebovali pri peki, so ji dali kakšen dinar. S tem je kupovala sol, sladkor in druga živila, ki smo jih potrebovali v našem gospodinjstvu. Največkrat smo gostili Krčane, Toneta in Andreja Čebularja in Kreutzza, ki so bili v vročih poletnih dneh kar naprej pri nas. Leta 1954 je Andrej Čebular, ki je nekaj časa živel v Nemčiji in Holandiji, pripeljal s seboj dva bogata Nemca, ki sta imela tovarno in prodajalno ribiškega pribora. Nastanjena sta bila pri Klavžu, vsako jutro pa sta se že približno ob devetih prikazala na dvorišču. Iz velikih kovčkov, spravljenih nad hlevom, sta na mizo zložila raznovrstni ribiški pribor, pripravila vse kar sta tisti dan potrebovala in se s čolnom odpravila na vodo. V glavnem sta lovila ščuke in to ves dan do večera. Mi otroci smo ju opazovali bolj od strani, pogovor z njima ni nikakor stekel, saj nihče od nas ni znal nemško. Smo pa z občudovanjem gledali moderno ribiško opremo, ki sta jo imela s seboj. Po nekaj dneh sta se, spet po zajtrku, pripeljala na dvorišče in na leseni mizi, tako kot vsak dan, začela pripravljati vse potrebno za ribolov. Stari oče, ki je znal nemško, je slonel na hišnem oknu in njun pogovor radovedno vlekel na ušesa. Eden od njiju vpraša drugega: »Kje pa si našel tako zanimivo mesto za ribolov?« On pa njemu nazaj: »Med vojno sem bil v teh krajih.« »A res,« se je začudil prvi, a si kakšnega človeka počil?« »Sem, sem, pa še premalo,« je zaključil vprašani. V tistem pa se je po dvorišču zaslišal oster glas starega očeta, ki je zatulil, da je nam otrokom zaledenela kri v žilah. »Tako se poberita, ker bom drugače poklical milico,« je zakričal. Samo spogledala sta se, pobrala pribor, spakirala kovčke in zginila z dvorišča. Čez nekaj

dni se je oglasil Čebularjev Andrej in spraševal mamo, če je kaj dolžen za ona dva Nemca. Ko mu je stari oče povedal celotno zgodbo, je Andreju postalo neznansko nerodno in zagotovil mu je, da za vse to niti slučajno ni vedel. Otroške brezskrbnosti je bilo konec, ko sem začel obiskovati šolo. Že prvi dan se nisem mogel načuditi, v kakšni stavbi bo potekal pouk. Razdejano poslopje, z uničenimi okni in vrati, od tega so bili trije prostori zaprti in neuporabni. Glavnega vogala proti cesti sploh ni bilo, v steni so od topovskega obstreljevanja med vojno zevale ogromne luknje. Namesto klopi so bile na nekakšnih stolicah položene štiri metrske deske, po štirje smo sedeli na deskah, ki so nadomeščale stole. V vogalnih razredih je bila drvarnica, v kateri so bila zložena drva, s katerimi smo v zimskih mesecih kurili v kaminih. Drva so sekali učenci višjih razredov, jih nalagali v pletene košare in jih nosili po učilnicah. V razredih je bilo v povprečju okoli štirideset šolarjev. Učitelji so se po vojni kar hitro menjali. Spominjam se zakoncev Ostrelič, ki sta bila huda kot strela. Tovarišica je večkrat hodila k nam kupovat kmetijske pridelke. Na mali, lesen voziček je mama naložila vsega, od krompirja do repe, fižola, solate, moke in še marsičesa drugega. Gospa se je vedno lepo zahvalila, nikoli pa ni vprašala, če je kaj dolžna. Vse skupaj me je spominjalo na obvezno oddajo. V šoli pa mi ni nikoli pogledala skozi prste. Pozimi, ko je bil visok sneg in sem zamudil pouk sem jih »fasal« kot drugi. Spominjam se učiteljice Likarjeve, gospodičen Liči, Verene in Počkarjeve, pozneje so prišli še Lojze Štih, žena celjskega restavradorja Povšeta, Ana Stegujeva ter Kuharjeva z Dob. V najlepšem spominu sta mi ostala tovarišica Stana Gajšek, ki nam je bila kot mama, in njen mož, upravitelj Stanko Gajšek, ki je večkrat nadomeščal katerega od učiteljev. Ko je vstopil v razred, je kaj hitro sedel za kateder, si nataknil očala, razgrnil časopis in se zatopil v branje. Mi pa smo seveda veseljačili po svoje. Ko je nastal prehud trušč, je pobesil časopis, pogledal po razredu in s povišanim glasom zahteval mir. Za nekaj minut smo se sicer umirili, vendar se je zgodba ponovila večkrat do konca ure. Nikoli se ni drl ali kogarkoli udaril, bil je res spoštovanja vreden gospod.

V petem ali šestem razredu sem moral doma poprijeti že za težja fizična dela. Bil sem kar pri močeh in tudi delal sem rad, zato mi to ni predstavljalo posebnih težav. Spominjam se košnje, ko je bilo treba vstati ob treh zjutraj in do popoldanske vročine kositi travnike v okolici

doma in za Krko. V tem času smo imeli že več glav živine, svoje konje, po tri krave in več prašičev. Edini, ki je imel pri hiši dohodek, je bil stari oče. Dobival je pokojnino, saj je bil zaposlen v pisarni predvojne Jugoslovanske državne železnice. Imel je dobro službo in dobro plačo. Prihranke je hranil v veliki skrinji, ki jo je večkrat odprl, iz nje vzel denar in ga dal mami za nakup najnujnejših stvari. Stari oče se je iz Ljubljane preselil nazaj na Malence po smrti svojega brata, ki je bil poročen na domu. Da je preživel družino s sedmimi otroki, je garal od zore do mraka. Pri gradnji novega kozolca se je ob dvigovanju težkih hrastovih stebrov pretegnil in od tega umrl. Bratje in sestre so prosili starega očeta naj pride nazaj domov, da bo preživel družino. In res se je vrnil, se poročil z bratovo ženo in poskrbel za otroke. Rodila sta se jima še dvojčka, moj oče in mama Jordanovega Draga. Leta 1956 je stari oče umrl in v naši hiši je zagotavljeni mesečni vir financiranja usahnil. Nekaj malega je v družinski proračun prinesla tudi prodaja mladih pujskov. Ponavadi smo imeli doma dve gnezdi mladih prašičkov, od osem do deset ali enajst živali. Dva sta bila za našo družino, druge smo prodali na sejmu v Novem mestu. Spominjam se, da sva nekega jutra z očetom, že ob dveh vpregla konja, naložila na voz kurnik z devetimi prašički, ga dobro spela z verigo in se odpravila v temno noč proti Novemu mestu. Na sejmišču, v Ločni nasproti današnje tovarne Krka, je bilo treba biti med prvimi. Ko sva z vozom drdrala po makadamski cesti, je veriga, s katero je bil privezan kurnik, kar naenkrat zarožljala in se odpela. Oče je voz ustavil, jaz sem stvari postavil na svoje mesto in nadaljevala sva pot. Na sejmišču je bila že ob zori velika gneča. Trlo se je prodajalcev, kupcev in raznoraznih firbcev ter prekupčevalcev, ki so tekali od voza do voza, kupovali po najnižji možni ceni in še v istem dnevu po višji prodajali naprej. Imela sva srečo, kaj hitro se je pri najinem kurniku ustavil možakar, ki je za zelo primerno ceno kupil vse živali. Ker so bili prašiči lepo rejeni, nama je mama ob odhodu naročila, koliko denarja morava dobiti za vseh devet. Ko pa je kupec začel iz kurnika vleči pujse in jih šteti, smo ugotovili, da jih je osem. Očitno je devetega vzela noč nekje v Koprivniku ali Hrvaškem Brodu. Ni bil pa najin primer edini. Večkrat so lovci na prašiče ponoči čakali v zasedi in marsikatera žival je namesto na sejmu v Novem mestu ostala nekje na poti. Čeprav je oče vedel, da ga doma čaka huda ura, me je povabil v znano novomeško gostilno Košak

na ajmoht (obaro). Po smrti starega očeta smo tudi otroci po svojih najboljših močeh pomagali zaslužiti kakšen dinar za preživetje družine. Nabirali smo polže in kopali čmeriko, ki je rastle na vlažnih travnikih ob Krakovskem gozdu. Te strupene rastline smo nakopali cele koše, ločili korenike, jih oprali in posušili. Čeprav je zelo močno smrdelo, je tovarna Krka zanjo kar dobro plačala. Nabirali smo tudi lubje tršlikovine, ki raste kot grm ali manjše drevo. Kopali smo baldrijan, ki je rasel na travniku na Polanah. Posušene korenine, ki so imele močan vonj, so šle dobro v promet. Jože Špiler je imel za poslopjem današnje pošte majhno odkupno postajo, v kateri se je dalo prodati tudi kokošja jajca, gobe, maline z Gorjancev, različna zdravilna zelišča in še marsikaj drugega. Spominjam se, da sem kot petnajstletnik sam skuhal 70 litrov jabolčnega žganja, ga ponudil gostilničarki Pepci Klavževi, ki ga je vsega kupila. Mojo kačjo slino so pohvalili tudi jutranji »šnopčkarji«, ki so jo poskusili, ko sem jo v pollitrski steklenici prinesel v gostilno na poizkušnjo. Že naslednji dan sem se z avtobusom odpeljal v Brežice, da si kupim čevlje. Za zasluženi denar sem res kupil krasne, močne, usnjene gležnjarje. Ker se je avtobus v Kostanjevico vračal šele proti večeru, sem čevlje zvezal, jih vrgel čez ramo in se bos vrnil domov. Po veliki noči, ko je bila zemlja žegnana, si lahko hodil bos, tudi če je bil mraz in belo po tleh.

Po končani osnovni šoli se je bilo treba čim prej zaposliti in zaslužiti za vsakdanji kruh. Primerno službo pa je bilo v tistih časih kar težko dobiti. Brata, Franci in Stanko sta šla v šole, za mene pa so starši predvideli, da bom ostal doma in prevzel kmetijo. Hitro sem ugotovil, da se samo od kmetije ne bo dalo živeti, zato sem hotel najti čimprej kakršnokoli delo. Eno sezono sem delal v malenški »ciglarni«, ki jo je vodil Tone Pavlenč s Prekope. Opeka, izdelana v tej opekarni ni bila posebej cenjena, ker pa so ljudje v povojnem času precej zidali, je bilo povpraševanje po njej veliko. Delo je bilo res težaško. Veliko si delal v vodi, v kateri je bilo na stotine pijavk. Že po nekaj minutah si imel na nogah prisesanih na desetine teh vodnih zajedavcev, ki so ti pili kri in puščali za sabo črne in boleče madeže. Drugače pa je moral vsak posameznik na dan skopati kubični meter gline in jo z leseno samokolnico zvoziti na kup, jo dobro zgnesti z nogami in pripraviti za izdelavo opeke. Tako udelano in utlačeno maso smo dajali v stroj, podoben modelu za izdelavo keksov, iz katerega je prihajala izdelana opeka. >

Nalagali smo jo na posebne, lesene samokolnice z ravnim dnom in jo vozili na sušenje v odprto sušilnico, pokrito le s streho. Posušeno opeko smo vozili v ogromno peč, v kateri smo jo žgali okoli štirinajst dni. Kljub napornemu delu, na katerega sem se kaj hitro navadil, pa sem bil zadovoljen, saj smo dobivali plačo takrat, kot je bilo dogovorjeno, pa še dober denar je bil. Naslednje leto me je novomeški geodet, rojen Kostanjevičan Stanko Pavlin, priporočil Geodetski upravi v Ljubljani za delo v Krakovskem gozdu, ki mi je bil pred nosom in sem ga prav dobro poznal. Skupaj s Francem Jarkovičem z Malenc, Jožetom Dvojmočem z Zameškega in Srečom Draganom iz Kostanjevice smo pomagali dvema geodetoma iz Ljubljane opravljati meritve za melioracijo Krakovskega gozda, s ciljem izsušiti močvirje. Morali smo nasekati na stotine pol metra dolgih kolov, jih zabijati vsakih dvesto metrov v zemljo in s tem loviti linijo kanalov, po katerih naj bi voda odtekala v Krko. Ker z deli nismo opravili do jeseni, smo nadaljevali naslednjo pomlad in končali jeseni naslednjega leta. Včasih sta se najina nadrejena za določen čas umaknila globlje v gozd in nam naročila, da naj kar sami nadaljujemo z meritvami. Res je bilo zabavno, veliko heca, pa še vsak mesec smo dobili zelo dobro plačilo. Naslednjo sezono so me poklicali z Geološkega zavoda Slovenije in me povabili v Prekmurje in na Štajersko, kjer sem bil pomočnik dvema inženirjema geologije pri jemanju vzorcev zemlje. S šoferjem, ki nas je prevažal z ameriškim chevroletom po ravninskem delu Prekmurja in Prlekije ter po Dravskem in Ptujskem polju, smo izkopavali vzorce prsti za analizo, jih shranjevali v plastične vrečke ter opremili z napisi lokacije vzetega vzorca.

Naslednje leto sem dobil službo pri kleparskem mojstru Selanu, ki je imel delavnico za nekdanjo Gačevo trgovino na kostanjeviškem otoku. Po letu in pol sem bil, star dvajset let, 23. maja 1963 vpoklican na služenje vojaškega roka v Skopje. Služil sem v šoferski četi, bil sem šofer kamiona. 26. julija smo imeli usposabljanje na terenu in že pred peto uro zjutraj je iz kasarne na pot krenilo več kot sto kamionov. Po približno petnajstih minutah se je začelo silno tresenje in kamion je začelo premetavati kot žogico, kocke iz tlakovane ceste so frčale po meter visoko, kadilo in prašilo se je, da nisi videl niti dvajset metrov pred sabo, zemeljske sile so uvijale visoke, približno 50 cm debele topole, ki so rastle ob cesti, skoraj do tal. Oficir, ki je bil z menoj v kamionu, je zatulil: »Jordane

beži, atomski udar« in se pognal v bližnji jarek. Ulegel se je na trebuh, glavo zaril v zemljo in jo, kot so velevale predpisi, pokrnil z rokami. Sam pa sem trmasto vztrajal v vozilu. Skopje, ki je takrat imelo približno 270 000 prebivalcev, je potresni sunek presenetil med spanjem. Mesto je bilo skoraj povsem porušeno, več kot tisoč ljudi je umrlo, okoli 200 000 jih je ostalo brez domov. V mestu je vladala panika, kaos, jok in stok ter kriki so se mešali z ropotom podirajočih se hiš. Kamion sva morala pustiti v mestu in se peš odpraviti nazaj v kasarno. Razvrstili so nas v skupine po pet in nas poslali na pomoč pri iskanju preživelih. Kopalni in odmetavali smo opeko, vlekli, dvigali ter trgali lesena ostrešja, da bi našli še kakšno življenje. Bilo je noro, ves dan do pozne noči smo brez hrane delali kot v transu. Ker je bilo bivanje v kasarni nemogoče, so nas namestili v šotore, v katerih smo ostali približno štirinajst dni. Potem so nas poslali na teren in čez mesec dni v prekomando v Surdulico na jug Srbije. Tam nam ni nič manjkalo, sploh šoferji smo živeli odlično. Svojo obveznost do domovine sem končal 29. novembra 1964 in se za takratni državni praznik, dan republike, vrnil domov. Po vojski sem v Krškem opravil še izpit za tovornjak s prikolico in se nameraval zaposliti kot poklicni šofer pri Avtu Kočevje, kar pa mi ni uspelo. Sem pa kmalu zatem dobil službo v novomeški steklarni v Bršljinu. Stanoval sem pri prijetni družini v bližini delovnega mesta. Podjetje s svojimi starimi stroji, pripeljanimi s Češke, in slabimi izdelki, ni bilo konkurenčno, šepala je prodaja, ni bilo plače in to skoraj pol leta, zato smo štrajkali. Vsi zaposleni smo se z državnimi zastavami in transparenti sprehodili iz Bršlina do občine v Novem mestu, kjer je eden sindikalnih zastopnikov prebral naše zahteve. Seveda so nam marsikaj obljubili, nam res nekaj mesecev nakazovali manjše zneske, da smo lahko preživeli, večino zasluženega denarja pa nismo nikoli dobili. Spominjam se, da sem tri plače pustil v propadlem podjetju. Ko je šla tovarna v stečaj, je dobila večina delavcev delo v IMV-ju, v katerem sem vztrajal osem mesecev. Služba je bila dobra, šef, znanec iz Kostanjevice, mi je obljubil še boljše delovno mesto in višjo plačo. Mi je pa prišlo na ušesa, da se na kostanjeviški osnovni šoli odpira novo delovno mesto šoferja kombija za prevoz otrok. Vse šole v takratni krški občini so namreč dobile nova vozila za prevoz učencev iz oddaljenih vasi. V pokoj pa je odšla tudi dolgoletna hišnica Dulčeva Ančka tako, da sem leta 1969 nastopil

Na Malencah za našo domačijo smo se fotografirali ob 50-letnici poroke naših staršev leta 1988; z leve proti desni: Pepi, Roman, Marinka, Stanko in Franci.

službo hišnika in voznika v Osnovni šoli Kostanjevica. Sprejel me je takratni ravnatelj Lado Smrekar, s katerim sva se poznala že iz kostanjeviškega gledališča, pri katerem sem občasno sodeloval. V tridesetih letih, ki sem jih preživel v šoli, nisem bil samo hišnik in šofer, bil sem dobesedno deklica za vse. Pomagal pri postavitvi razstav, dovažal in odvažal dela umetnikov, ki so razstavljali, vozil ravnatelja, ki je bil tudi pomemben kulturni delavec, na različna srečanja in sestanke po takratni Jugoslaviji in še marsikaj bi se našlo. Doživel sem marsikaj zanimivega, nabralo se je dogodivščin za celo knjigo, večkrat pa se spomnim dogodka, povezanega z znanim slovenskim kiparjem Francetom Goršetom, ki naj bi imel v Lamutovem likovnem salonu retrospektivno razstavo. Umetnik je zapustil domovino tik pred koncem druge svetovne vojne in je vse do leta 1972, ko naj bi razstavljal v Kostanjevici na Krki, živel v različnih državah. Razstava je bila že postavljena, vendar je s političnega vrha v Ljubljani prišel poziv, da je odprtje prepovedano. Gorše je živel na avstrijskem Koroškem, v hribih nad Železno Kapljo, pri gostilničarju, Slovencu, kjer je imel tudi atelje. Od tam je bilo treba pripeljati številne skulpture, ki naj bi bile razstavljene. Seveda

smo v Slovenijo vse zvozili brez uradnih dokumentov. Problem pa je nastal, ko je bilo treba umetnine vrniti v Avstrijo, saj nismo imeli dovoljenja za njihov uvoz in tako tudi nobenega dokumenta za vrnitev. Kako vse skupaj spraviti nazaj? Po večdnevnem razmišljanju je na koncu odločil ravnatelj Smrekar. Vse eksponate bomo naložili v kombi in Roman jih bo odpeljal skozi carino v Avstrijo. Ob enih ponoči naj bi bil na mejnem prehodu, saj je takrat osebje utrujeno in zaspano in zato manj pozorno, mislili smo, da ob tej uri zagotovo ne bo kontrole. In tako sva s Francetom Goršetom in polnim kombijem umetnin krenila na pot proti Ljubelju. Ko sva prišla, kot je bilo načrtovano, ob enih ponoči na mejni prehod, tam res ni bilo žive duše. Odprem vrata carinske postaje, carinik spi za mizo. Prav previdno ga zbudim, presenečen se zdrzne in me v srbohrvaščini vpraša: »Šta voziš?« Jaz pa njemu nazaj: »Nekakšen les, lesene kipce, nič posebnega.« Kombi pa je bil do vrha naložen z malimi plastikami in večjimi skulpturami, na zadnja vrata je bila prislonjena še velika lesena uokvirjena podoba, ki se je videla skozi zadnjo šipo avtomobila. Potem pa je začel nizati vprašanja kot po tekočem traku: »Zašto to voziš?« »Peljem nazaj v Avstrijo,« odvrnem. »Pa gdje je >

NAŠI LJUDJE

bilo u Sloveniji?« »V Kostanjevici,« odgovorim. »Zašto je bilo u Sloveniji?« ne odneha. »Imeli smo razstavo, zdaj pa je treba te stvari prepeljati nazaj v Avstrijo.« »Imaš kakav dokument, da ste to uvezli?« »Nimam,« rečem. »Kako je to bez dokumenata došlo u Sloveniju,« je carinik vztrajen. »Tega pa žal ne vem, jaz sem le šofer.« »Pa što ćemo sad?« vrta carinik. »Prosim vas, spustite me naprej, ker se mi zelo mudi,« poskušam biti prepričljiv. »Otvori vrata, da vidim, šta voziš,« se kar naenkrat spomni. Odprem vrata in velika reliefna podoba mu je skoraj padla v roke, jaz skulpturo držim, on pa me sprašuje naprej: »Pa šta ti je ovo drvo?« »To je to, kar sem vam rekel, drvo,« pojasnim. »Čekaj, čekaj, moram zvat šefa,« nenadoma reče in odhiti proti pisarni, jaz pa za njim, da bi slišal, kaj bo rekel svojemu nadrejenemu. »Izvinite molim, šefe, izvinite, da vas budim, nešto vas hitno trebam,« mu carinik pripoveduje. Šef pa njemu nejevoljno nazaj: »Šta imaš opet?« »Tu je neki Slovenac, ki nešto vozi u Austriju,« mu pojasnjuje. »Pa šta vozi,« vpraša šef. »Pa šta ja znam, neka drva,« pove carinik. »Pa pusti ga u božju mater, neka vozi,« je rekel šef in prekinil pogovor. Carinik pa se še ni dal. »Što ćemo sad,« me je spraševal. »Pustite me vendar naprej, saj je šef tako rekel. Kaj naj jaz s temi drvni,« ga začudeno sprašujem. »Vozi jih natrag u Sloveniju,« predlaga. »Moram jih odpeljati v Avstrijo k temu človeku, ki sedi na prvem sedežu, on je

avtor teh del. Ob pogledu na sedemdeset let starega in prestrašenega Goršeta se je vendar omehčal. »Daj papire, pasoše,« je rekel že precej znerviran. V trenutku sem mu izročil potna lista, ki ju je ožigosal in nama namesto pozdrava zabrusil: »Beži u božju mater,« za kar pa mi je bilo v tistem trenutku že čisto vseeno. Pritisnil sem na plin in speljal s carine. Ob treh sva bila na cilju in preden je bil kombi prazen, se je že svitalo. Gorše me je povabil v gostilno na zajtrk in počasi sem se odpravil domov. Na to zanimivo dogodivščino me še vedno spominja skulptura, ki mi jo je poklonil umetnik v zahvalo.

Pestro življenje in različne dogodivščine so se vrstile vsa leta mojega službovanja v Osnovni šoli Kostanjevica na Krki. Veliko sva z nekdanjim ravnateljem Lodom Smrekarjem potovala po različnih krajih Jugoslavije in se družila z zanimivimi osebnostmi, največ iz umetniških krogov. Ko se je ravnatelj upokojil, se je tudi moje življenje precej umirilo. Leta 1999 sem tudi sam postal upokojenec in že po nekaj mesecih sva se z ženo Mimico preselila v Ivanjše, kjer živiva še danes. Iz šolskega direndaja v blažen mir sredi zelenja, kjer se velikokrat oglasijo sin Andrej in številni prijatelji, ki jih nikoli ni manjkalo. V življenju sem bil aktiven na različnih področjih in v različnih društvih. V Gasilskem društvu Kostanjevica na Krki sem bil že od osnovne šole naprej, pred petdesetimi leti sem opravil tudi izpit za

Dolenjski razgledi, 20. aprila 1972: več kot tridesetkrat so gostovali Kostanjevičani z ljudsko igro Frana Žižka Miklova Zala na Koroškem, v Trstu, Zagrebu, Ljubljani, Celju in še marsikje. Gostovanje s koroško ljudsko igro je bil pravi slavošpev čistega amaterizma. Igro je režiral Lado Smrekar, sceno je pripravil Vlado Rijavec, plese za to predstavo pa je pripravil Marjan Kralj. Na fotografiji turška vojaka (levo Roman Jordan, desno Drago Jordan) peljeta Miklovo Zalo (Vera Planinc) v ujetništvo.

Leta 1975 se je na srečanju oktetov v Šentjerneju od nas poslovil umetniški vodja okteta in dolgoletni kulturni delavec v Kostanjevici na Krki Mirko Gorenšek. Na fotografiji stojijo od leve proti desni: Jani Kuhar, Ludvik Jenškovec, Konrad Kozole, Milan Škrjanc, Mirko Gorenšek, Karel Pavkovič, Pepi Jordan, Milan Jordan in Roman Jordan.

podčastnika. Od leta 1970 sem bil član Kostanjeviškega okteta, s katerim smo v več kot petindvajsetih letih delovanja nastopali po Sloveniji in tudi v tujini. Ker takrat v krški občini ni bilo nobenega drugega okteta smo nastopali na različnih krajevnih prireditvah, otvoritvah in obletnicah različnih podjetij tudi na pogrebi in še marsikje. Dolga leta sem bil predsednik društva AMZS, ki je imelo v najboljših časih tudi 350 članov. Vsako leto smo se s šestdesetimi do sedemdesetimi avtomobili odpeljali na pot v neznano, kjer smo se preizkušali v spretnostni vožnji in prirejali piknike in prijetna druženja. Bil sem tudi član upravnega odbora Ribiške družine Kostanjevica na Krki in seveda tudi ribič. Dolga leta sem sodeloval v Planinskem društvu Bohor iz Senovega in bil med soustanovitelji Planinskega društva Polom v Kostanjevici leta 2002. Bil sem aktiven tudi v kostanjeviškem povojnem gledališču, ki ga je vodil Lado Smrekar, kot igralec in kot rekviziter. V času popularnosti Dedka Mraza v bivši Jugoslaviji so me po odhodu Matka Matjana povabili, da prevzamem vlogo dobrega decembrskega moža. S svojim spremstvom smo obiskali številne kraje krške občine. Z razpadom Jugoslavije je Dedek Mraz utonil v pozabo in tudi sam sem postal glasnik nove dobe v podobi Božička. V vsakoletnem božičnem času s svojimi spremljevalci obiskujemo številne vasi naše občine Kostanjevica na Krki in razveseljujemo najmlajše.

Zadnja leta sem najbolj aktiven pri čebelarjih. Čebelariti sem začel leta 1986 s šolskimi čebelami in enim svojim panjem. Do pred petih let nazaj sem bil štiriindvajset let predsednik Čebelarskega društva Kostanjevica na Krki. Za svoje delo sem prejel tudi številne nagrade, ki jih podeljuje Čebelarska zveza Slovenije. Priznanje Antona Janše tretje, druge in prve stopnje, kar je največja nagrada za slovenske čebelarje in jo na leto prejme okoli deset članov. Dobil sem tudi zlato priznanje Petra Pavla Glavarja, ki mi jo je podelila Čebelarska zveza Dolenjske in Bele krajine, pri kateri sem bil tudi v upravnem odboru od vsega začetka do pred petih let nazaj. Bil sem tudi v upravnem odboru Čebelarske zveze Krško, v upravnem odboru Čebelarskega društva Kostanjevica na Krki pa sem še danes. Čebele me pomirjajo in v poletnem polmraku večkrat stojim pred čebelnjakom in s pogledom lovim utrujene delavke, ki se vračajo v svoj dom z zadnje paše tistega dne. Daleč pod menoj se v hišah sredi polj prižigajo luči, sivo nebo pa osvetljuje svetel pas razsutih zvezd Mlečne ceste, ki bodo s svojo medlo svetlobo pospremile spat žvižgajočega kosa in zbor siničk na robu gozda. In napajam se s to lepoto, ki jo ponuja življenje.

— Janez Zakšek

foto: osebni arhiv

Na pobudo magistre farmacije Emilije Fon je bilo leta 1953 ustanovljeno Planinsko društvo Kostanjevica. Gospa magistra je imela tudi največ zaslug, da je sredi šestdesetih let prejšnjega stoletja z adaptacijo nekdanje gozdarske hiše na Polomu nastal planinski dom. Na jasi pred domom smo se 25. junija 1978 ustavili tudi člani AMD Kostanjevica na Krki na poti v neznano.

Roman Jordan z najvišjim, zlatim priznanjem Antona Janše 1. stopnje, leta 2019 v Lukovici, kjer ima sedež Čebelarska zveza Slovenije.

Zgodba štirih generacij sladoleda družine Karimani

Bil je drugi dan junija po dežni plohi, ki je sprala kostanjeviške ulice in podelila zelenju tisti poseben lesk svežine, ko sem se z limoninim sladoledom, oblitim s čokolado, v roki usedla za mizo pred Sladoledarno Karimani z lastnikom Jusufom. Njegova družina že vrsto let izdeluje in prodaja sladoled v kiosku ob južnem mostu v mestu.

Ko začnete priprave na odprtje sladoledarne za novo sezono, je to za mnoge Kostanjevičane znak, da se prebujajo in začena lepi in topli del leta. Vaša družina živi v Kostanjevici na Krki že dolgo, pa bi vas za začetek vseeno prosila, če lahko sebe in družinske člane predstavite s svojimi besedami.

Našo družino sestavljajo oče Rami, ki bo letos dopolnil že 80 let ter mati Hirajete. Imam tudi sestro Sferat in brata Afrima, ki je nekoč prodajal

sadje v Kostanjevici ter Šentjerneju, sedaj pa živi v Švici. Imam pet otrok, in sicer štiri hčerke in sina. Dve starejši hčerki sta že poročeni, Armine se je z možem Makedoncem prav tako preselila v Švico, Edita, ki je pred leti tudi prodajala sladoled, pa živi na Madžarskem. Sin Ardjan, ki mi sedaj pomaga pri poslu, je srednješolec, imam pa še dve mlajši hčerki Argito in Sirije, ki je stara 13 let.

Iz katerega konca Severne Makedonije izvira vaša družina in kdaj ste prišli v Slovenijo?

Moji predniki izvirajo iz mesta Gostivar in Tetovo v Severni Makedoniji. Dedek je prišel z družino v Slovenijo, ko je bil moj oče star 13 let, tako da je moja družina v Sloveniji že 67 let. V začetku so živeli v Cerkljah ob Krki, kjer so prodajali tudi tradicionalne sladice, kot so na primer

baklave. Stric pa se je preselil v Krško, kjer ima njegova družina prav tako že vrsto let sladoledarno.

Zakaj se je odločil vaš oče preseliti in odpreti sladoledarno ravno v Kostanjevici na Krki?

Sladoledarno v Kostanjevici je na tem mestu odprl moj oče Rami že leta 1973, torej je tu že 47 let. Očetu se je lokacija zdela dobra in tudi sam menim, da je tu najboljša lokacija v mestu. V začetku smo živeli v stari stavbi Mercatorja, ki že dolgo grdo propada, sedaj pa imamo stanovanje na Ulici talcev, tako da grem praktično samo čez most do službe.

Pred postavitvijo kioska je prodaja sladoleda potekala drugače, kajne?

Res je, v začetku je oče s triciklom vozil sladoled v hladilnih posodah tako po mestu kot po vseh bližnjih

vaseh v Kostanjevici na Krki, prodajal pa je tudi v Šentjerneju. Tam smo imeli tudi prvi kiosk »na plac«, kjer je danes slaščičarna Košak. To je bilo nekje 60 let nazaj.

Kako dolgo je že sladoledarstvo vaša družinska obrt?

Lahko rečem kar od nekdanj, saj je sladoled izdeloval že moj ded, nato oče, sedaj jaz in trenutno tu prodaja sladoled moj sin, ki pa mi pravi, da postaneš takoj siv, če prodajaš sladoled, in da mu to ne leži najbolj. S sladoledom se tako ukvarjam že vse življenje, to je moja obrt.

Glede na to, da ste se tu rodili, se počutite Kostanjevičana ali morda ne popolnoma?

Da, počutim se Kostanjevičana, ne pa nujno zares Slovenca. Sicer pa imamo kot vsaka družina svoje običaje. Rad pa imam ta majhen kraj, njegov mir in lepo naravo, po kateri se rad sprehajam. Tudi vino je v teh naših krajih zelo dobro. Imam pa občutek, da se Kostanjevičani in na sploh Slovenci za razliko od Makedoncev radi držijo bolj sami zase. Stranke, ki pridejo, so

vedno zelo prijazni ljudje. Na srečo do sedaj še nismo imeli izkušenj s kakšnimi pijanimi razgrajači in upam, da tako tudi ostane.

Kako pogosto se vračate v Severno Makedonijo na obisk k sorodnikom?

Zagotovo gremo vsako leto na obisk, po navadi v jeseni in pozimi, ko ni sezone za prodajo sladoleda. Z razširjeno družino ostajamo povezani, je pa težko, ker družinskih članov ne vidimo tako pogosto, kot si želimo.

Vaša sladoledarna je postavljena na res idilično lokacijo ob Krki. Kaj vam pomeni reka Krka?

Krka mi pomeni zelo veliko, saj jo dnevno prečkam čez most. Poleti se kot drugi domačini rad kopam v njej, pred leti sem izposojal tudi čolne, trenutno pa svojega čolna žal nimam.

Kaj je skrivnost dobrega sladoleda? kateri okus je vam najljubši?

Težko izberem najljubši okus, skrivnost dobrega sladoleda pa pravzaprav ni skrivnost. Pomembne so dobre in kvalitetne sestavine, če tega ni, ne more biti nič dobro, tudi sladoled ne.

Kako vi čutite posledice pandemije?

Za posel je bilo zelo slabo, saj dva meseca nismo mogli delati in pri nas se vsak dan pozna. Že v normalni sezoni je tako, da če je kakšen dan dež, ni strank, saj takrat nikomur ne prija sladoled. Sedaj počasi prihajajo ljudje, je pa res tudi, da je glede na pretekle čase sedaj konkurenca veliko hujša. Včasih si dobil sladoled le pri sladoledarju, sedaj ga pa ima tudi vsaka gostilna, kaj šele trgovine.

In še vprašanje za konec: kakšne so vaše želje in načrti za prihodnost?

Želim si, da bi lahko dobil dovoljenje od občine za preureditev kioska, da bi ga posodobil in uredil okolico, za kar si prizadevamo že dolgo. Tu smo že vsa leta v najemu, vse stroške redno plačujemo. Želim si, da bi se še naprej lahko preživljal z izdelavo in prodajo svojega sladoleda, saj si v družini vsi želimo delati in se dostojno preživljati s svojim delom.

— Z Jusufom Karimanijem sem se pogovarjala Kristina T. Simončič

Jakob Piletič, posvečen v diakonsko službo

Gotovo večina Kostanjevičanov ob omembi Jakoba Piletiča pred seboj zagleda vedno prijaznega, mirnega in brihtnega mladeniča, ki je bil že od malega opazno aktiven v cerkvi in se nam je zato njegova odločitev za duhovniški poklic verjetno zdela povsem pričakovana. Konec junija, na praznik apostolov svetega Petra in Pavla, je bil v novomeški stolnici posvečen v diakona. To je predzadnji korak na poti do mašniškega posvečenja, ki bo prihodnje leto, ko bomo v Kostanjevici na Krki po dolgih letih spet imeli novo mašo. Jakob si je izbral posebno, drugačno življenjsko poslanstvo. Kako ga je poklicalo, kje je sedaj, kaj je pred njim, je strnil v odgovorih dan po slovesnosti posvečenja.

Kdaj in kako si začutil, da je tvoja pot duhovništvo?

Duhovne poklice bi mogli grobo deliti v dvoje: na tiste, ki so deležni nekakšnega izrednega Božjega posega in tako spoznajo, da je njihova pot v posvečenem življenju in druge, ki jih Gospod kliče tiho, mirno in vztrajno. In k slednjim prištevam tudi sebe. Težko bi določil kdaj natančno sem zaslutil, da me Bog hoče zase v celoti. Najverjetneje pa sem to vsaj pomalem slutil od zmeraj. Jasno je, da sem imel tudi daljša obdobja, ko sem se te misli zoperstavljal in skušal kljubovati Gospodovemu klicu, a končno je zmagal Kristus. >

NAŠI LJUDJE

Po končani novomeški gimnaziji si odšel na bogoslovje. Lahko opišeš svoje korake na »poklicni« poti v primerjavi z univerzitetnim izobraževanjem za druge poklice?

Duhovništvu danes resnično ne gre najti primerljivega poklica. Ne gre zgolj za specifično strokovno področje pač pa je mnogo več, je odločitev za poslanstvo, za radikalno drugačno življenje, ki se v marsičem močno razlikuje od poklicanosti v zakon in družinsko življenje večine.

Torej, ko je v meni dokončno dozorela odločitev za življenje posvečeno Kristusu, je bilo potrebno storiti dvoje in sicer: vpisati se na Teološko fakulteto in obenem tudi v Bogoslovno semenišče oz. Karlov kolegij – zavod, kjer se na duhovništvo pripravljajo mladi fantje.

Študij na teološki fakulteti (enoviti magistrski študij teologije) za bogoslovce in torej duhovniške kandidate traja pet let, ki jih okronamo z magisterijem, temu pa sledi še dodatno šesto – diakonsko ali pastoralno leto, torej skupno šest let študija. Moja magistrska naloga nosi naslov *Christus corona Mariæ* (Kristus Marijina krona) in gre za nekakšen oris mariologije pri svetem Amadeju iz Lozane (12. stol.) in ki je obenem tudi kritičen prevod njegovih osmih homilij, saj bom v naslednjem letu, tako upam, mogel dokončati tudi vzporedni študij latinskega in grškega jezika ter književnosti na Filozofski fakulteti.

Šest let bogoslovja pa ni le čas študija pač pa tudi duhovne in osebne formacije, življenja v skupnosti z brati in skratka odkrivanja ter preverjanja svoje poklicanosti v duhovništvo.

Diakonsko posvečenje je prva stopnja v posvečenju v duhovniški poklic. Kaj to pomeni, prinaša?

O diakonski službi moremo brati že v Apostolskih delih in gre torej za tako staro službo oz. stopnjo, kot je duhovništvo samo. Diakone so namreč apostoli že v prvih časih (1. stol.), ko je krščanska skupnost pričela močno naraščati, postavili, da bi se mogli sami celoviteje posvetiti oznanjevanju evangelija, diakoni pa bi stregli »primizi« - skrbeli za krščansko dobrotelost, služili ubogim, revnim, osamljenim in bolnim, kar poleg oznanjevanja, ostaja poglobljena naloga diakonov tudi danes. Diakon bom ostal tudi potem, ko bom prejel višji red mašništva in torej vse življenje, kar pomeni, da moram vedno ostajati v službi najbolj potrebnim in najbolj ubogim.

Kakšne obveznosti, načrti so pred teboj za to leto, zadnje pred mašniškim posvečenjem?

foto: osebni arhiv

Zadnje leto zaznamuje predvsem praktična priprava na mašništvo, ki se pričinja v doslednem diakonskem služenju, podeljevanju diakonu dopuščenih zakramentov (sveti krst, sveti zakon) ter drugih opravil denimo obiskovanja bolnikov, deljenja svete Rešnjega Telesa, pokopavanje, predvsem pa v vedno gobjem vstopanju v skrivnost duhovništva. Ob tem pa me čaka še zaključevanje vseh študijskih obveznosti na obeh fakultetah.

Karkoli vam reče, storite! je geslo, ki si ga napisal na vabilo za diakonsko posvečenje. Zakaj si izbral to vodilo?

Gre za zadnje Marijine besede, ki jih poroča evangelij. Lahko bi rekli, da gre za nekakšno Marijino duhovno oporoko. K blaženi Devici Mariji, Materi dobrega sveta sem se vedno rad zatekal, v teh njenih poslednjih besedah prepoznavam njen (na)svet za moje življenje – poslušati Kristusa in najzvesteje izpolnjevati Božjo voljo. Naši načrti so pogosto prazni in se še pogosteje svižijo, toda resnična sreča je, tako sem trdno prepričan, v izpolnjevanju Božje volje, v iskanju in prizadevanju za dobro. Gospod Bog ve, kaj je za nas najbolje, pozna naše slabosti in naše talente, četudi se včasih zdi, da smo ostali sami, je pot, ki je posvečena in izročena Bogu, četudi vodi preko bolečin in razočaranj, najzanesljivejša in gotova.

Koliko te bomo lahko srečevali v Kostanjevici na Krki v prihodnosti?

Uff ... Težko vprašanje. Torej, v mesecu avgustu nastopim diakonsko službo v župniji Trebnje, vseeno pa me bo

med tednom na Ljubljano še vezalo nekaj študijskih obveznosti. Kolikokrat se bomo v živo srečevali v našem mestecu ne vem, upam pa, da vas mi bo uspelo srečati čim večkrat bodisi tu, bodisi v Trebnjem. Kostanjevica

pa bo – nedvomno –, skupaj z vsemi Kostanjevičani, vselej ostala v mojem srcu, ne glede na zemljepisno širino in dolžino.

— Alenka Žugič Jakovina

800 let župnije in cerkve sv. apostola Jakoba v Kostanjevici na Krki

Župnija in cerkev sv. apostola Jakoba starejšega v Kostanjevici se prvič omenja 24. junija 1220. Omenjen je tudi župnik Adalbert. Spadala je pod oglejski patriarhat. Kraj je pisno izpričan že leta 1091, Kostanjevica je kot trg omenjena leta 1249, kot mesto leta 1252. Viri navajajo v mestu pet cerkva, danes stojita še dve. Meje župnije so se spreminjale, še posebno leta 1786 in 1. januarja 1963, ko je župnija dobila sedanji obseg. Najprej je spadala pod oglejski patriarhat, nato pod goriško nadškofijo, nato pod ljubljansko (nad)škofijo in sedaj spada pod novomeško škofijo. Skozi zgodovino so imeli do razpustitve samostana leta 1786 v župniji pomembno vlogo cistercijani iz bližnjega samostana, ki je zaživel leta 1234.

Prva cerkev v kraju je bila zidana in posvečena že pred letom 1220. Sedanja cerkev je v osnovi romanska. Iz te dobe sta ohranjena romanska portala, ki sta najkvalitetnejša spomenika te vrste ne samo v Sloveniji, temveč v Evropi. Cerkev je bila prezidana in utrjena z oporniki v času baroka, obokana sta bila prezbiterij in ladja. Tudi notranja oprava je iz različnih obdobij: glavni oltar sv. apostola Jakoba je iz leta 1854, stranska oltarja sv. Antona Padovanskega in sv. Frančiška Ksaverija sta iz 18. stoletja in sta bila prej v cerkvi bližnjega samostana, oltar sv. Antona Puščavnika v stranski kapeli je iz prve polovice 17. stoletja, freske na stropu in stenah pa so iz leta 1930.

Kakor se je cerkev v teh osemsto letih obnavljala in prenavljala, tako se je tudi župnijsko občestvo – živa Cerkev – obnavljalo in prenavljalo ter ohranilo vero, rod in dom do današnjih dni.

Po osemsto letih smo se v nedeljo, 21. junija 2020, zbrali pri sv. maši v župnijski cerkvi sv. apostola Jakoba starejšega in se Bogu zahvalili za to, da še imamo skupen dom – cerkev – in da smo še živa župnija.

Duhovna priprava na ta jubilej je bil še posebej sv. misijon, ki je potekal od 15. do 24. novembra 2019. Tudi župnijsko cerkev počasi obnavljamo. Leta 2013 smo po poplavi obnovili notranjost (stene, freske ...), preteklo leto polovico fasade zvonika in cerkve, sedaj se obnavljata stranska oltarja, nato pa prideta na vrsto še drugi del fasade in glavni oltar.

Slovesnost 800-letnice župnije naj bo vsem priložnost, da se zavemo, kdo smo, kje živimo, kakšne so naše korenine, da smo obstali na tem lepem koščku slovenske zemlje. Obenem naj bo to hvaležnost Bogu in vsem, ki so v tem času naredili kaj dobrega – gradili župnijsko skupnost in obnavljali cerkev – ter prošnja Bogu, da bi tudi ta rod ostal zvest veri očetov, da bi bili Bogu otroci, domovini sinovi in nikomur hlapci.

— Jože Miklavčič, župnik

foto: Jože Miklavčič

Oltar sv. Antona Puščavnika v cerkvi sv. Jakoba

Oltar sv. Antona v severni kapeli ladje župnijske cerkve sv. Jakoba je do danes ostal uganka, saj po umetnostni kvaliteti nikoli ni pritegnil kaj prida pozornosti strokovnjakov. Pišem s predpostavko, da je restavriranje strokovno neoporečno opravljeno in da današnja podoba kaže oltar v kolikor mogoče izvirni estetski zasnovi. Po obnovi je nekoliko bolj vpadljiv in razbrati je mogoče tudi posamezne podrobnosti, ki vabijo k nadaljnjemu raziskovanju. Nad glavno nišo pod atiko namreč najdemo ob grbu samostana, v katerem je gozdni mož (Vir silvestris) iz legende o ustanovitvi samostana, grb, ki ga dolgo nismo prepoznali, pa zdaj kaže, da gre najverjetneje za baročno izpeljanko srednjeveškega grba Frankopanov. Kako pa lahko pride frankopanski grb na oltar v Kostanjevici na Krki?

Kot lahko vidimo iz stoletje mlajših primerov iz časa barokizacije samostana pod opatom Aleksandrom baronom Taufererjem, so kombinacijo samostanskega grba in Taufererjevega družinskega grba postavili kot vidno oznako njegovega dela. Najdemo jo kot dekorativno supraporto nad vhodom v baročni kulisi samostanske cerkve, prav tako pa tudi na okvirju oltarne slike sv. Ane v nekdanjem novem dvorcu kostanjeviškega gospostva, ki je po razpustitvi samostana postal župnišče in šola. Danes ni odveč podčrtati, da se je to zgodilo leta 1794 po vztrajnih prizadevanjih mestne občine, da bi vrnila na otok sedež fare, ki so ga prestavili v samostansko cerkev. Takšen par grbov Moškonov in samostana je tudi na prižnici v slinovški cerkvi Matere Božje dobrega sveta.

Kostanjeviška župnija, ki je zelo dolgo obsegala samo mesto in vasi Koprivnik, Malence in Sajevece, je bila inkorporirana samostanu že leta 1269. Tako je samostan v skoraj svoji celotni zgodovini imel v mestu duhovno oblast. Zametek sedanjega dvorca kostanjeviškega gospostva pa je bil postavljen v poznem petnajstem stoletju na zasebnem zemljišču, ki ga je pred 1560 kupil Hieronim Kirchpucher. Gosposočina je namreč bila deželno-knežja posest Habsburžanov že od 1431, ki so jo oddajali v zakup. Tako je sredi 15. stoletja pod konzolni

pomol v jugovzhodnem vogalu prišel grb s tremi stolpi zakupnika Janeza Baltazarja pl. Wernegka. Med 1624 in 1667 je bila gosposočina v zasebnih fevdalnih rokah.

Zadnji lastnik gosposočine je bil od leta 1655 Peter Zrinjski, ki jo je prodal kostanjeviškemu samostanu leta 1667. Valvasor poroča, da sta v velikem požaru leta 1663 pogorela dvorec kostanjeviškega gospostva in, kot meni dr. Boris Golec, Miklavževa cerkev. Ob prodaji gosposočine samostanu leta 1667 je bil dvorec povsem obnovljen. Po teh podatkih lahko sklepamo, da je morda bila prizidana kapela v času Frankopanskega lastništva in v njej postavljen oltar sv. Antona Puščavnika, ki so ga financirali tedanji lastniki gosposočine ali pa vsaj sofinancirali skupaj s samostanom. Vsekakor oltar lahko datiramo med leti 1663 in 1667, to je v čas, ko se po miru, sklenjenem v Münstru leta 1648, konča krvava tridesetletna vojna. Posledica gospodarskega okrevanja po sredni stoletja pa so bila tudi večja finančna sredstva, ki so jih aristokratske družine namenjale naročilom za opremo cerkva ali svojih rezidenc. Ambicioznejša umetnost na naših tleh je zamrla po bitki pri Mohaču 1526. leta, ko je regionalno gospodarstvo zmoglo pokriti samo stroške za obrambo dežele pred turškimi vpadi, kmečkimi upori in verskimi spopadi. Prav tako se je umetnostna kvaliteta, razen izjemnih uvoženih umetnin, v domači produkciji dvignila šele v tretjem desetletju naslednjega stoletja, ko sta v Ljubljano prišla Francesco Robba in Valentin Metzinger, na južnem Štajerskem je naročnike našel graški rezbar Jožef Straub.

DEDIŠČINA

Oltar sv. Antona Puščavnika lahko zato šteje med značilne primerke rezbarstva 17. stoletja, ko so se v lokalni proizvodnji razširili tako imenovani zlati oltarji. Pri tem izstopa kombinacija črne podlage ter zlate dekoracije in figur, ki nas spominja na ortneški oltar iz delavnice Hansa Georga Geigerja, tedaj novomeškega župana. To črno-zlato estetiko z nekoliko zadržanim okrasjem so naši starejši raziskovalci povezovali z aristokratskim okusom, v primerjavi z lesketom zlata bohotno ornamentiranih in s pisanimi lazurnimi barvami dopoljenih poljudnejših tipov zlatega oltarja. Stilno je mogoče primerjati samo arhitekturno osnovo ortneškega z našim oltarjem, medtem ko je plastika povsem drugačna in daje misliti na poznejšo prenovo oltarja, pri kateri pa je od prvotne dekoracije vendarle ostala grbovna kartuša.

Črno podlago z zadržanim zlatim okrasjem poznamo tudi v pavlinskih cerkvah (pri nas npr. v samostanu v Olimju), ki jih je Ana Katarina Zrinjska širokosrčno podpirala. Za odgovor na vprašanje, zakaj se je na oltarju pojavil dekliški grb Ane Katarine Zrinjske, je pomembna okoliščina, da je prav ona sklenila pogodbo z opatom Janezom o prodaji gospostva samostanu, stopila pa je v veljavo dober mesec pozneje s potrdilnim pismom, ki ga je podpisal njen mož Peter Zrinjski. Odločnejše ženske so lahko mecenske podpore vzele tudi iz lastne dote ter darovano opremo označile s svojim dekliškim grbom. V našem primeru žal nimamo dokazov, da gre pri obnovi za grboslovno primerno barvno kombinacijo. Vsekakor pa se počasi sestavljajo tudi mozaični kamenčki podobe farne cerkve v 17. stoletju, ki sta jo v prvi polovici zaznamovala nov glavni oltar donatorja mestnega sodnika F. Keberla, nadomeščen s sedanjim 1854. leta, in Antonov oltar, od katerega torzo imamo še danes.

— Andrej Smrekar
foto: Alja Fir

Mlinarič, str. 393–394:

Jurij Moscon je gosposčino prodal Wolfu Engelbertu, grofu Turjaškemu, ta pa v letu 1654 za 32.000 goldinarjev in sto zlatih ducatov grofu Petru Zrinjskemu. 29. januarja 1667 je bila med kostanjeviškim opatom Janezom in Ano Katarino grofico Zrinjsko, rojeno Frankopansko, sklenjena kupoprodajna pogodba. Ta kupoprodajna pogodba je postala pravnomočna šele 2. marca 1667, ko sta zakonca Zrinjski izstavila novo listino.

Nakon što su Turci protjerali pavline iz samostana u Kamenskom 1626., pavlini su se preselili u Svetice na poziv biskupa Petra Domitrovića, skrbnika Nikole i Petra, maloljetnih sinova Jurja Zrinskoga. Ivan Belostenec, kao prvi prior toga samostana, dao je izgraditi 1627. pavlinski samostan i preurediti crkvu Rođenja Blažene Djevice Marije na temeljima crkve sv. Marije uz novčanu potporu Zrinskih. Nakon što su braća Petar i Nikola Zrinski podijelili imanja 1638., Petar je dobio Ozalj i crkvu Majke Božje Svetičke te je dopustio pavlinima ubirati sav prihod sa svetičkih imanja.

Dediščina **Slave Račič** na ogled v Posavskem muzeju Brežice

V Posavskem muzeju Brežice s Posavsko muzejsko vitrino, razstavo v razstavi, obeležujemo stoletnico rojstva Slave Račič (19. 3. 1920 – 1. 2. 2019), ki je v več kot šestih desetletjih izjemne čebelarke poti pomembno prispevala k širjenju čebelarke kulture. Leta 1948 se je poročila

z naprednim čebelarjem Antonom Račičem, s katerim sta v Veliki vasi zgradila hišo in čebelnjak. Po tragični smrti moža in njunih dveh otrok (leta 1953) je skupno delo nadaljevala sama in bila takrat edina registrirana ženska čebelarka v Sloveniji. >

Slava Račič na domačiji svojih staršev na Oštrcu junija 1984. Hrani: Darja Frankovič Ivačič.

Posavska muzejska vitrina: Čebelarka Slava Račič, ob njeni 100-letnici rojstva (19. 3. 1920 – 1. 2. 2019). foto: Posavski muzej Brežice

Slava Račič pred svojim čebelnjakom v Veliki vasi leta 1958. Hrani: Darja Frankovič Ivačič.

S čebelarstvom se je seznanila že v družinskem okolju na Oštrcu, kjer je oče Martin Jurečič (1897–1944) ob hiši postavil čebelnjak. S končano meščansko šolo je delala v domači trgovini z mešanim blagom, ki jo je vodila mama Frančiška, rojena Baznik (1901–1974). Trgovina je v hiši na Oštrcu (takrat hišna številka 47, danes 7) delovala neprekinjeno tudi v medvojnem času in vse do leta 1948, ko jo je takratna oblast zaprla. V Posavskem muzeju Brežice smo z dediči hiše na Oštrcu, v kateri ne živi več nihče, podpisali dogovor o odkupu po meri izdelane opreme (naredil jo je mizar Alojz Gruden (1889—1968) iz Kostanjevice na Krki) iz njihove trgovine, ki je bila v obdobju delovanja daleč naokoli edina tovrstna. Gre za redko ohranjeno trgovinsko opremo in je zato pomembna kulturna dediščina za celotno Posavje in širše.

V Posavski muzejski vitrini predstavljamo fotografsko gradivo, priznanja in odlikovanja, ki jih je Slava Račič prejela za svoje čebelarstvo in delo, med njimi odlikovanje reda Antona Janše I. stopnje za posebne zasluge za dvig slovenskega čebelarstva Čebelarске zveze Slovenije. Umrta je lani, do 99. leta ji je manjkalo le 19 dni. Še vedno je bila članica Čebelarškega društva Leskovec pri Krškem ter je bila najstarejša čebelarka v Sloveniji. Njen čebelnjak je še vedno živ, njeno čebelarstvo dediščino, sicer v manjšem obsegu, nadaljuje družina Frankovič Ivačič, ki je z njo skupaj živela 27 let in nam je srčno posodila gradivo za to razstavo. Na ogled bo do 19. marca 2021.

— Stanka Glogovič, Posavski muzej Brežice

Hiša na Oštrcu, spredaj se vidijo vhodna vrata v trgovino z mešanim blagom, leta 2019. foto: Posavski muzej Brežice

Netopirji Kostanjeviške jame

Netopirji so gotovo ena od posebnosti Kostanjeviške jame. Prvič smo jamo pozorneje pregledali leta 1994, ko smo s češkimi poznavalci opravili zimski popis dolenjskih jam. Največje presenečenje nas je čakalo prav v Kostanjeviški jami, v kateri smo našli veliko gručo redkih južnih podkovnjakov. Našteli smo jih okoli 200, kar je bil tedaj izstopajoč podatek v slovenskem merilu. Po zanimivi najdbi sem vrsto let beležil netopirje v jami, leta 1997 je prehrano južnih podkovnjakov raziskoval biolog Klemen Koselj, po letu 2004 pa se stanje netopirjev redno spremlja v okviru državnega monitoringa.

Opazovanja netopirjev v Kostanjeviški jami so pokazala, da je jama eno pomembnejših jamskih zatočišč netopirjev iz družine podkovnjakov na Dolenjskem; netopirjev, ki jih je mogoče prepoznati po značilni kožni gubi okoli nosnic. V jami se vse leto zadržujejo mali podkovnjaki (*Rhinolophus hipposideros*), veliki podkovnjaki (*R. ferrumequinum*) in že prej omenjeni – južni podkovnjaki (*R. euryale*). Jamski sistem je za netopirje privlačen zlasti pozimi, saj v podzemlju ni čutiti sicer zaznavnega padca zunanjih temperatur. Spremljanje temperature zraka v jami potrjuje majhno kolebanje med 12,2 °C poleti in 9,6 °C pozimi, kar omogoča netopirjem ugodne razmere za prezimovanje. Sicer so netopirji najbolj »frfotavi« jeseni, ko jih lahko videvamo v različnih delih jame. Zanimivo jih je opazovati tudi v večernih urah pred jamskim vhodom. V prvem mraku priletijo iz jame najprej mali, potem veliki in v poltemi še južni.

Veliki podkovnjaki so največji med podkovnjaki, najdemo jih v večini dolenjskih jam. V Kostanjeviški jami jih lahko opazujemo predvsem v turističnem delu. V jami se v večjem številu začnejo pojavljati oktobra, od decembra do začetka marca pa nastopi čas globokega zimskega

spanja – hibernacije. Na prezimovališču se največkrat zgnetejo tesno skupaj v območju pod stopnicami pri prvem jezeru ali nad njim. V začetnem obdobju spremljanja smo pozimi našli običajno okoli 60 netopirjev, zadnja leta pa je zabeležen postopen porast, saj se vrtil njihovo število okoli 100. Čeprav jih poleti v jami ni videti, občasna opažanja potrjujejo tudi prisotnost posameznih brejih samičk.

Mali podkovnjaki so najmanjši med podkovnjaki in imajo podobno sezonsko ritmiko kot veliki podkovnjaki. Prezimujejo globlje v jami, kjer so manjša nihanja temperature. V turističnem delu pozimi opazimo le redke male podkovnjake, več pa jih je v oddaljenih novih delih jame. Za razliko od velikih podkovnjakov, ki se združujejo v kolonijah, so mali podkovnjaki pravi samotarji, saj so dobesedno razsuti po jami. Med hibernacijo se ovijejo z letalno mrežo in si poiščejo varno mesto, tako da jih ni lahko prešteti. Ocenjujemo, da se jih v jamskem sistemu pozimi zadržuje od 40 do 50, v turističnem delu, v katerem izvajamo monitoring, pa okoli 10.

Južni podkovnjaki so najpomembnejša vrsta netopirjev v Kostanjeviški jami. Podobni so omenjenima vrstama, po velikosti pa so med njima. Kot pove ime, naseljujejo toplejša območja južne Evrope, slovenske lokalitete pa so na robu njihove razširjenosti. V Kostanjeviški jami jih opazujemo v hladni polovici leta. Običajno prezimijo na stropu Podorne dvorane v naturističnem delu jame, pod katerim so zaplate njihovih iztrebkov. V primerjavi s sorodniki so veliko bolj živahni, saj pozimi ne spijo tako trdno. V prezimujočih kolonijah se nikoli ne zgnetejo skupaj kot veliki podkovnjaki, ampak visijo v majhnih medsebojnih razdaljah. Na prezimovališču smo sprva našli do 300 netopirjev, v zadnjem obdobju tudi 400, >

kar kaže na rahlo rastoč trend. Največje spreletavanje južnih podkovernjakov v jami in njeni bližnji okolici je jeseni, ko se začnejo zbirati na zimskem prezimovališču. Takrat jama služi tudi kot srečevališče in parišče, saj se samicam, ki priletijo iz poletnih kotišč pridružijo samci in mladiči. Porodniške kolonije v jami nismo našli, kot vse kaže, je ta v Ajdovski jami pri Nemški vasi v bližnjem Krškem hribovju.

Netopirji so zelo ogrožena skupina sesalcev. V Kostanjeviški jami so najbolj občutljivi v času zimskega spanja, ko so lahko žrtve neozaveščenih obiskovalcev. Na

srečo se to v Kostanjeviški jami ne dogaja, saj je jamski vhod zaprt z rešetkami, ki komajda omogočajo prelet, zato je v načrtu njihova prenova. V turistični jami so potencialnemu vznemirjanju izpostavljene le speče gruče velikih podkovernjakov, kadar prezimujejo na izpostavljenih delih turističnega dela. Jamarski vodniki vedo, da je treba takrat vodenje podrediti varstvu občutljivih zaspancev, brez nepotrebne osvetljevanja in hrupa. Vse tri vrste so zavarovane, jama pa je v omrežju Natura 2000, ki zahteva ohranitev njihovega ugodnega stanja.

— Andrej Hudoklin, Zavod RS za varstvo narave

Zgodovinska uvrstitev Odbojcarskega kluba Kostanjevica na Krki

Prvič v zgodovini kostanjeviške odbojke bo v naslednji sezoni klub nastopal v 2. državni ligi, kar je izjemen uspeh za kraj in regijo.

Odbojkarji kostanjeviškega kluba so v letošnji sezoni popolnoma prevladali in v 14 tekmah zabeležili kar 13 zmag ter en poraz. Skozi celotno sezono so trdo trenirali in bili odločeni, da je prišel pravi čas, da s člansko ekipo dosežejo vrhunski rezultat. Vse zmage so bile še toliko slajše v prenovljeni kostanjeviški dvorani ob množici navdušenih navijačev, ki ste nas ves čas bodrili. Znova ste dokazali, da je Kostanjevica odbojcarsko mesto, ki podpira šport.

V klubu delimo zadovoljstvo in že pogledujemo proti prihodnosti, v kateri bomo stremeli k novim podvigom in uspehom. Veseli nas dejstvo, da so vsi igralci plod kostanjeviške odbojcarske šole, kar je še dokaz več, da v klubu stopamo po pravi poti. Ne smemo pozabiti 6. mesta mladincev, spodbudne rezultate pa dosegajo tudi mlajše kategorije, v katerih se kali veliko perspektivnih odbojkarjev, ki se bodo kmalu pridružili tudi članski ekipi.

Na tem mestu se ponovno zahvaljujemo vsem, ki ste prispevali pri uspehu in nas podpirate: Občina Kostanjevica na Krki, Osnovna šola Kostanjevica na Krki, GEN-I, d. o. o., NUMIP, d. o. o., Krovstvo, tesarstvo in kleparstvo Tršinar, Milek Interier, ZAMAN, d. o. o.

Najpomembnejši tvorec uspeha je definitivno ekipa, ki diha kot eno: (C) Erik Grubar, Simon Košir, Simon Božič, Benjamin Gašpar, Žan Janez Božič, Lovro Lajkovič, Urban Tomšič, Jaka Jevšnik, Tim Strajnar, Lovro Jarkovič, Uroš Štefanič, Martin Štefanič, Gregor

Štefanič, Enej Unetič in David Turk.

Trener članske ekipe: Jernej Tomazin

Vodja strokovnega štaba: Boštjan Tomazin

Vodja OK Kostanjevica: Ervin Felicijan

Posebna zahvala pa gre tudi našim zvestim navijačem, ki nas vseskozi spremljate.

SKUPAJ SMO MOČNEJŠI

— Jernej Tomazin

Kostanjevica open 2020

Odbojarski klub Kostanjevica na Krki bo tudi letos kljub nepredvidljivim okoliščinam, ki so posegle tudi v športna tekmovanja, organiziral tradicionalni odbojarski turnir KOSTANJEVICA OPEN 2020.

Turnir je odlična priložnost za vse domače igralce, da se pomerijo proti najboljšim ekipam v Sloveniji ter širše, hkrati pa vsem obiskovalcem ponuja možnost ogleda tekem odbojke na mivki na najvišjem nivoju.

Letos zaradi vsesplošnih prekinitev dvoranske odbojke v Kostanjevici med 10. in 12. 7. pričakujemo vsa

največja imena slovenske odbojke, in sicer kapetana reprezentance Tineta Urnauta, Roka Možica ter aktualna državna prvaka v odbojki na mivki Vida Jakopina in Tadeja Boženka.

Obeta se nam resnično pravi spektakel na igriščih na Gmajni, kjer bo zbrana vsa smetana slovenske odbojke, ki pa se jim bodo odbojkarji domačega kluba ob bučni podpori navijačev odločno zoperstavili.

Vabljeni vsi ljubitelji športa in zabave, da se nam pridružite med 10. 7. in 12. 7. na kopališču Gmajna.

— OK Kostanjevica na Krki

5 nasvetov, kako se ubraniti klopov

To pomlad smo se mnogi pobliže spoznali z bližnjimi gozdovi. Prav ukrep omejevanja gibanja izven občine nas je povabil k raziskovanju morda prej nikoli obiskanih kotičkov. Ob črnih napovedih je strah pred klopi to sezono kar nekoliko potihnil. Skupaj smo ugotovili, da smo zunaj, na svežem zraku in soncu pred virusom varnejši. Prav v gozdu hitreje občutimo mir in spokojnost, zlasti če se vanj ne podamo z mislijo na tisoč in eno nevarnost. Kar pa seveda ne pomeni, da nismo pozorni. Klopi so seveda v gozdovih tudi letos, pa tudi

manj nevarni niso. Poglejmo si, kako ravnati, da bo sprehod v naravi ostal lepa izkušnja.

1. Klopi ne marajo sonca. Morda ste opazili že sami, da se vas klop hitreje prime, kadar niste vedro razpoloženi. In obratno, bolj kot se v globine gozda podamo sproščeni in lepih mislih, manj možnosti je, da nas napadejo »bitja teme«. Preizkusite.

2. Svetla oblačila. Vsekakor je najbolje, da se med sprehodom redno pregledujete in sproti odstranjujete klope, ki morda lezejo po oblačilih. Na svetlih

jih opazimo hitreje. Priporočljivo je, da je obleka dolga, hlače pa zataknjene v nogavice.

3. Prhanje. Ko se vrnete, se zunaj še enkrat temeljito sprehodite čez celotno površino telesa. Oblačila je najbolje nekaj časa pustiti na soncu (če jih takoj ne operete), saj bodo klopi od njih tako najhitreje pobegnili. Vi pa se nato oprhajte in temeljito pregledjte.

4. Izberite pravo pot. Če hodimo po dobro uhojenih poteh in se izogibamo podrastju, je možnost, da ujamemo klopa, manjša. Prav tako se jim v >

velikem loku izognemo, če za sprehod izberemo smrekov ali borov gozd, kajti opojna vonjava eteričnega olja iglavcev klopom ni ljuba.

5. (Ne)nujnost uporabe repelenta. Če upoštevate vse naštet, repelenta ne potrebujete. In če se zanj odločite, sočasno sledite tudi drugim priporočilom, saj nobeno sredstvo pred klopi ne nudi stoodstotne zaščite. Mnogi kemični pripravki lahko vsebujejo tudi precej nevarnih snovi, zato je izredno pomembno, kako z njimi rokujemo. Obstajajo tudi prijaznejše različice s povsem naravnimi izvlečki in brez škodljivih dodatkov. Z nekaj znanja jih lahko pripravite tudi sami.

Kaj storiti, če se je klop že prisesal?

Včasih si klop vzame nekaj časa, da na telesu poišče zanj najbolj optimalen kotiček. Prav zato je tako pomembno, da se pregledujemo že med samim

sprehodom, še temeljiteje pa takoj ob prihodu iz gozda. Če se je klop že prisesal, ga nemudoma odstranimo. To lahko storimo z običajno pinceto, s katero ga tesno zgrabimo in naravnost potegnemo iz kože. Na voljo pa so tudi posebne pincete – kaveljčki – ki so v prvi vrsti namenjene odstranjevanju klopov pri živalih, so pa uporabne tudi pri ljudeh. Vsekakor mesta ne mažemo z oljem, lakom ali drugimi snovmi, ker ga vse to le vzpodbudi, da hitreje izloči slino, ki je lahko okužena.

GLAVNI OKUŽBI KLOPOV

V medijih je precej svaril, namenjenih okužbi s klopnim meningoencefalitisom, vedeti pa moramo, da je veliko več klopov okuženih z bakterijo borelije. Borelijoza je tako veliko pogostejša bolezen, ki pri mnogih pušča niz hudih zdravstvenih tegob.

Kako si z naravnimi in preverjenimi rešitvami pomagati pri obeh vrstah okužb, smo natančno zapisali v priročniku Uživajte v naravi brez strahu pred klopi, v katerem boste našli tudi številne druge uporabne nasvete.

Naj vas strah pred klopi ne odvrne od obiska v naravi. Klopa lahko »staknemo« tudi na domačem vrtu. S prijaznim odnosom do sebe ga bomo bodisi pregnali bodisi hitreje opazili in ga tako še pravočasno odstranili.

— Sabina Topolovec

Dobrodošli na Jesenicah, v mestu jekla in cvetja!

Jesenice so mesto na skrajnem severozahodu Slovenije, v objemu Mežakle in Karavank, nanizane ob oba bregova Save. Nekoč so bile prepoznavne po v nebo segajočih dimnikih in prisposodi »mesto rdečega prahu«, danes so opevane kot mesto »jekla in cvetja«. Dimniki so porušeni, prah je preteklost, jeklo pa ostaja in še danes daje kruh številnim družinam. Bele poljane cvetočih ključavnic nam vsako pomlad razkošno razgaljajo lepote življenja. Ostaja in vse bogatejša postaja tudi dediščina: tehniška, urbanistična, naravoslovnna, kulturna, športna, kar mesto ohranja, neguje in nadgrajuje. Vse to je namenjeno vam, da vam popestri bodisi vsakdan, izlet ali dopust.

Pred več kot dvesto leti je botanik Karel Zois na pobočju Karavank našel Zoisovo vijolico in na Pristavi ob treh malih jezerih uredil prvi botanični vrt na območju Slovenije, v katerem so na ogled eksotična in domača drevesa. Poljane cvetočih ključavnic (narcis) spomladi pobelijo pobočja zahodnih Karavank in so simbol občine Jesenice in ponosnih občanov. Več kot 200 vrst okrasnega drevja in grmovnic pa zeleni sredi mesta v Spominskem parku (arbo-retumu) na Plavžu.

Če boste obiskali stalno etnološko zbirko v Kasarni na Stari Savi, lahko ob predhodnem dogovoru poskusite tipičen delavski zajtrk (»kr'h pa kofe«).

Lahko pa obisk muzejskega območja zaključite z delavsko mal'co, ki vam jo postrežejo v Kolpernu ob projekciji filmov o železarski dediščini.

Stare kmečke pojedine boste deležni po okoliških vaseh (Planina pod Golico – kmečki turizem, planinski dom Pristava Javorniški Rovt, Koča na Golici ...). Na vašo željo bodo kaj domačega položili v lonec tudi v restavracijah, gostiščih, hiši kulinarike v mestu ali izven mesta. Seveda se je tudi v naše mesto naselila pica, prav

tako mehiška in kitajska kuhinja, še vedno pa na Jesenicah zadiši po čevapčičih, bureku in drugih dobrotah iz balkanske kuhinje.

Vsako leto na prireditvi Kulturna mavrica Jesenic svoje folklorne in gastronomske spretnosti predstavijo tudi Jeseničani – tako »ta stari« domačini kot tisti, ki so prišli in prihajajo k nam od drugod.

Brez skrbi, ne lačni in žejni ne boste odšli iz mesta jekla in cvetja!

— Nena Koljanin

Svoje impresije o Kostanjevici na Krki tokrat z nami deli književnik in umetnostni zgodovinar dr. Robert Simonišek, ki se uveljavlja tudi kot kustos, saj redno sodeluje z Galerijo Božidar Jakac.

Otok z mostovoma

Moja najzgodnejša kostanjeviška impresija sega kakšno desetletje in pol nazaj, ko sem se namenil v Galerijo Božidar Jakac, da si ogledam stalne zbirke in preverim nekatere podatke ob zaključku disertacije. Spominjam se sončnega dopoldneva, ko sem se vozil iz ljubljanske smeri in po izhodu z avtoceste pred sabo izgubil cilj. Takrat zemeljska obla še ni bila tako prepredena z informacijami in digitalnimi aplikacijami in na neki točki sem moral uporabiti zemljevid. Lahko da sem se v kraju bežno znašel že prej, denimo na katerem od izletov po Dolenjski skupaj s starši ali sošolci. V razdrobljenem spominu in podobah dolenjskih krajev, ki potujejo skozi me kot roj mušic v tem junijskem dnevu, ko postavljamo razstavo italijanskega umetnika Armanda Marrocca, bo morda kdaj po naključju priplavala na površje tista najzgodnejša slika, ki mi je v tem hipu zakrita.

Ob mojem prvem obisku Kostanjevice se je arhitekturni kompleks galerije zlil s sorodnimi primerki, ki jih je oko vsrkalo drugje. Moja zavest je sestavljala idealen model gradu oziroma samostana, podoben maketi, kakršna je še danes v galeriji in se trenutno nahaja v direktorski pisarni. Kajti sprva so se vame najbolj vtisnili ambient in posamezna umetniška dela. Drevored, arkadno dvorišče in skulpture *Forme vive*, ki so se v moji glavi povezale

z Indijanci iz knjig Karla Maya, so priklicali številne povezave. Izjemen vtis name sta naredili tudi praznina in tišina samostanske cerkve. Takrat še ni bilo razlogov za misel, da bo Kostanjevica nekoč postala moj temelj in me bo nanjo privezalo toliko vezi.

Pozneje sem začel spoznavati staro mestno jedro, zavoje Krke, relief bližnje okolice, pestro zgodovino in osebnosti. Površno doživljanje iz avtomobila je začela nadomeščati hoja. Duh kraja in domačini pa so me resnično dosegli ne tako davno nazaj, ko sem zaradi tesnega sodelovanja z muzejskimi sodelavci vedno pogosteje prihajal in se nazadnje soočil z idejo, da se semle preselim. Do današnjega dne nisem naletel na slovenski kraj, kjer bi si bili umetnost in podeželsko okolje, tradicija in sodobna umetnost tako neposredno blizu.

V času potovanja sem v oblakih gradil svojo brezčasno in idilično podobo, ki bi ji vsaj približno ustrezal kraj sredi slovenske stvarnosti. Ta predstava je postopoma začela sovpadati s tem, kar sem začutil med Krko in Gorjanci. Več ko sem prihajal sem, izrazitejša je bila misel, da je nastopil čas moje ustalitve. Dodaten stimulans je >

pomenila okolica, ki me je spominjala na otroštvo. Poleg tega sem se tukaj naposled začel poklicno ukvarjati z vsebinami, ki so mi bile pisane na kožo. Zato je bila odločitev, da se oddaljim od zelenega laboda, ena od najtežjih v mojem življenju.

Življenja so polna presenečenj in paradoksov. Nedavno se je v neposredno bližino kraja preselila moja sestra, medtem ko sem se sam odločil, da bom nadaljeval drugače. Moji razlogi so različni in jih je v tem hipu še težko artikulirati. Vendar sem prepričan, da se bom vračal s tem ali onim namenom, pravzaprav že na otvoritev letošnje prve poletne razstave ...

Nekdo je zapisal, da so na svetu posamezniki, ki nikdar ne morejo obstati v enem kraju. Ostajajo večno razpeti med dvema ali več in gradijo vmesni prostor, ki ustreza njihovim predstavam o domu. Kakor je življenje po eni strani vodljivo, predvidljivo in varno znotraj določenih tokov, ostaja preprično, povezano z drugimi prostori, ljudmi in neznankami. Po določenih izkušnjah se spremeni v otok, ki ga most povezuje s celino. Kadar sta med enim in drugim dva mostova, je pogovor med njima še bolj zavezujoč.

— Robert Simonišek

foto: Kristina T. Simončič

Rok Vukčević, Kostanjevičan v Pisi

Moja bližnja srečanja s tujino – življenjem in delom – so se začela nekako pred dobrimi 10 leti. Po diplomi sem se najprej zaposlil na osnovni šoli, vendar mi nekaj ni dalo miru in želel sem preživeti vsaj nekaj časa izven Slovenije, spoznati drugačen način življenja in dela, navade. Priložnost se mi je ponudila in pridobil sem štipendijo za bivanje 10 mesecev na Danskem – tu se je vse začelo, pridobil sem samozavest pri govorjenju tujih jezikov, z delom. Spoznal sem nove možnosti in priložnosti na področju strokovnega in osebnega razvoja in kar naenkrat se je radij prostora, v katerem sem si lahko predstavljal svoje življenje, izrazilo povečal. Po Danski izkušnji sem se s postankom, skozi Madžarsko, vrnil domov, se spet zaposlil v Sloveniji in začel delati na mednarodnih izobraževalnih projektih – tako je ostalo približno dve leti. Vendar mi nekaj ni dalo miru, odločil sem se za izpopolnjevalni program na temo načrtovanja in upravljanja evropskih projektov v Firencah. Še danes se spomnim, da sem si rekel 5 mesecev (kolikor je trajal program) in pridem domov ... pa že takrat nisem čisto verjel samemu sebi. Potem pa je zgodba ubrala čisto svojo pot.

Čas usposabljanja je bil odličen, prva 2 meseca sem bival v Firencah, s sošolci iz vse Evrope, potem pa sem opravil še tri mesece praktičnega usposabljanja v Barceloni. Po koncu programa sem tedaj že vedel, da me pri iskanju naslednje zaposlitve ne bo omejeval prostor in da mogoče še nisem pripravljen priti domov.

A stvari so se obrnile po svoje. V Firencah, med usposabljanjem sem spoznal partnerko, tudi kmalu, po nekaj mesecih življenja na cesti med Slovenijo in Italijo in

delom z različnimi evropskimi projekti, sem se odločil, da se bom preselil v Piso, v Toskani.

Če ste že slišali za pregovorno slabo znanje Italijanov na področju tujih jezikov – vse je res! Prvi meseci ali pa raje kar prvo leto je bilo naporno, saj njena družina, tudi večina njenih prijateljev ne govori angleško in tudi pregovorno velike italijanske družbe, ki se na primer ob večerih dobijo, da skupaj pripravijo večerjo in se družijo, se niso kaj veliko prilagajale govorcju, ki ni bil več njihovega jezika – je bilo pa zato moje učenje italijanščine toliko intenzivnejše.

Vključevanje v družbo, ko ne poznaš jezika in nisi vključen v delo ali šolanje po mojih izkušnjah nedvomno poteka počasneje, nekako je pomagalo, da je Carlotta rojena v Pisi, ima veliko mrežo znancev in prijateljev, ki so bili izrazito odprti in gostoljubni od samega začetka.

So se pa zato stvari malo bolj zapletle pri vključevanju na področju dela. Nedvomno je temu botrovala neroznata ekonomska situacija, v kateri se nahaja Italija. In ponovno, če so mi pri učenju jezika pomagale neposredne, intenzivne izkušnje, sva se nekako podobno s Carlotto znašla tudi kaj storiti na področju ekonomske vzdržnosti. Tako sva se pred petimi leti odločila, da bova odprla prenočišče (B&B) s petimi sobami v družinski hiši v Pisi in ga nato leto pozneje tudi odprla.

Ko je moje znanje italijanščine napredovalo, sem si zaželel početi še kaj drugega v svojem življenju, pogrešal sem strokovno delo v mednarodnem okolju (čeprav sem imel veliko stikov s tujimi gosti v najinem B&B-ju), tako sem pred dvema letoma začel še z delom v izobraževalni

organizaciji, v kateri vodim projekte, ki so financirani iz evropskih sredstev.

Živim v Pisi, v regiji Toskana, ki je znana v svetu kot zibelka renesanse in dežela nešteti zelenih gričev in cipresovih gajev. Italija je zelo raznolika država in njenih 20 regij se med seboj zelo razlikuje. Toskanci so med Italijani znani po svojem pokrajinskem govoru, ki je najbližje knjižni italijanščini, v svojem dialektu uporabljajo izrazito arhaične besede, ki jih drugi Italijani le berejo npr. v Dantejevi Božanski komediji. Podobno kot knjižna slovenščina, ki je osnovana na Trubarju, je Italijanščina na Dantejevih besedilih. Znani so tudi po svoji neposrednosti in neformalnosti. Prav normalno je, da te prodajalka v trgovini ogovori: »S čim ti lahko postrežem, bimbo?« (Bimbo v toskanščini pomeni otrok (iz italijanske besede bambino). Uporablja se kot izraz naklonjenosti, sproščenosti, ne glede na starost stranke. Kakor Slovenci imajo tudi Italijani svojo formalno obliko, s katero izražajo spoštovanje do drugih (vikanje), ki pa se v Toskani uporablja redko (res le v najbolj formalnih okoliščinah), kar mi je na začetku povzročalo kar nekaj težav – ljudem sem se zdel čisto preveč formalen.

Kar se življenjskega ritma tiče, je življenje v Italiji pomaknjeno vsaj za 2 uri naprej. Delovni dan se začne ob devetih ali pol desetih in se ne konča pred šesto zvečer (ki za Italijane ni večer, ampak popoldne). Zelo so strogi tudi glede svojih obrokov. Kosilo je med 13.00 in 14.00, ko se delo ustavi za obed, večerja pa ne prej kot ob 20.00. Čas za večerjo se prestavlja v noč toliko bolj, kolikor se pomikamo proti jugu italijanskega škornja. Restavracije pa niso odprte ves dan, ponavadi se odprejo le za kosilo (pa še to ne vse) in večerjo, kar so najbrž spoznali tudi bralci na kakšnem od svojih potovanj v Italijo. Kot zanimivost naj povem, da je povsem normalno v poletnih mesecih (od junija do septembra), da se v italijanskem mestu na nabito polnem trgu igrajo gruče otrok vseh starosti ob polnoči, enih zjutraj. Šolske počitnice trajajo od 10. junija do 15. septembra, v južnih italijanskih regijah zaradi poletne vročine trajajo ponekod še dlje.

Podobno kot v Sloveniji je moje življenje tudi v Italiji povezano z naravo, sicer ni Krke, je pa reka Arno, ki se v

bližini Pise izliva v Tirensko morje. Morje ponuja obilico priložnosti za aktivno preživljanje prostega časa, tako da je kvaliteta življenja s tega vidika kar visoka. Ko se oddaljuješ od obale med znane toskanske griče so na voljo pešpoti, najbolj znana je Via Francigena (še posebej njena toskanska etapa od San Miniata do Siene (gre za staro romarsko pot med religioznim sedežem Anglije Canterbury in Rimom in je primerljiva z romarsko potjo v Santiago de Compostela v španski Galiciji). Pot ponuja prekrasne poglede po pokrajini in izkustvo pravega toskanskega podeželja. Oglela vredna so tudi starodavna mesta, npr. že omenjena Siena, seveda Firenze, Lucca, Volterra in Pisa, s svojim poševnim stolpom – zvonikom katedrale, dokončane že 1092. Čeprav slovenski popotniki in izletniki pogosto zaidejo v nam ne tako oddaljeno Toskano, so še toliko bolj vredni obiska njeni skriti kotički – izpostavil bi pokrajino Maremma, na jugu Toskane na primer Pitigliano (mesto izdolbeno v klif iz kamnine tuf), vas Sorana, pomorsko mesto Orbetello s slikovitim polotokom Monte Argentario, toskanski park Güell – Giardino dei Tarocchi v Capalbio in nacionalni park Uccellina.

Drugače pa se tudi Italija podobno kot Slovenija sooča s sodobnimi izzivi, kot so staranje prebivalstva (kar je v Italiji še veliko opaznejše), tudi mladi se za otroke odločajo še pozneje pozno kot v Sloveniji. Kar opažam, pa je boljša mreža javnega prometa, ljudje pogosto uporabljajo vlak. Veliko ljudi hodi na delo iz Pise v Firenze, za pot 85 km vlak potrebuje 48 min, zato skoraj nihče ne hodi na delo z avtomobilom. Tudi za potovanja na dolge razdalje, npr. med večjimi mesti se ljudje poslužujejo hitrega vlaka – Freccia Rossa – ki prevozi pot med metropolama Milanom in Rimom (600 km) v 3 urah in pol.

Nekako se ne morem izogniti vprašanju, povezanim z novim koronavirusom in pandemijo, tukaj želim poudariti, da tudi pri tem vprašanju ne moremo govoriti o eni sami Italiji, regije na jugu praktično niso imele okužb, medtem ko vsi dobro poznamo, kaj se je godilo v Lombardiji in mestu Bergamo, ki še vedno predstavlja epicenter okužb v Italiji. Po pogovorih s prijatelji in znanci lahko rečem, da je bil čas v karanteni veliko bolj travmatičen v Italiji kot v Sloveniji. Na primer dva meseca nismo smeli zapuščati domov, izhodi pa so >

bili omejeni le na opravljanje najnujnejših stvari, kot so nakupovanje živil, nujne zdravstvene storitve itd. Tudi splošna klima je bila zelo napeta in usmerjena v spoštovanje samoizolacije in kaznovanje »vseh prestopnikov« tako denarno kot po medijih in socialnih omrežjih. Posebno mesto med karanteno so imela poročila vsak dan ob 18.00, ko so objavili število novih okužb in žal tudi preminulih. Dobro se spomnim, ko sem v eni izmed slovenskih informativnih oddaj slišal, da so Italijani odprli meje regij in sprostili potovanja med regijami, češ tako bodo lahko Italijani končno odšli v svoje počitniške hiše na morju in v gorah. Ljudje se premalo zavedajo, da so posamezniki obtičali izven svojih regij, ločeni od družin, svojih otrok in partnerjev za več kot 2 meseca.

Med pisanjem tega prispevka sem v Sloveniji, kamor prihajam redno med prazniki in včasih tudi med počitnicami. Podobno kot v Sloveniji tudi v Toskani ni bilo novih primerov okužbe že ves pretekli teden, vendar pa so ljudje še vedno disciplinirani in nosijo maske v zaprtih prostorih, vzdržujejo socialno distanco in ne

organizirajo velikih druženj. Vstop v trgovine in druge zaprte javne prostore brez maske in z nerazkuženimi rokami pa je nedovoljen in socialno obsojan.

Ko prihajam v Kostanjevico, me vedno znova navduši mehkoča njenih gričev, puhaste krošnje dreves, zelena trava in Krka. Pričakajo me tudi starši, družina in pa tišina noči, da se končno lahko dobro naspim. Kostanjevico, ko je gledam od daleč, vidim kot zelo zaspan kraj, ki kar ne zna izkoristiti vseh svojih naravnih in kulturnih potencialov. Žalostijo me prazne hiše, prazni gostinski lokali, trgovine in propadajoča kulturna dediščina. Seveda so tudi pozitivni primeri: naša osnovna šola, na katero sem res ponosen, GBJ in pa na primer pobuda mladih s festivalom FKK. Letos sem si na primer že pred korono organiziral in spraznil vse delovne koledarje, da bi lahko v tem času prišel domov, pa nam je vsem skupaj zagodla korona. Pa drugo leto, ko bom z veseljem spet prišel!

— Rok Vukčević
foto: osebni arhiv

Snemanje celovečernega filma *Vesolje med nami* v Kostanjevici na Krki in njeni okolici

V drugi polovici junija in v juliju bo filmska ekipa v Kostanjevici na Krki snemala nekaj dni celovečerni igrani filma z naslovom *Vesolje med nami*. Režiserka filma je Rahela Jagrič Pirc. Producent filma je Boštjan Ikoč, produkcijska hiša Arsmedia.

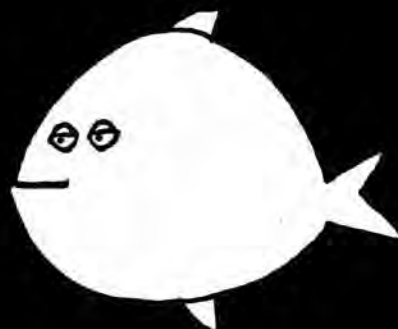
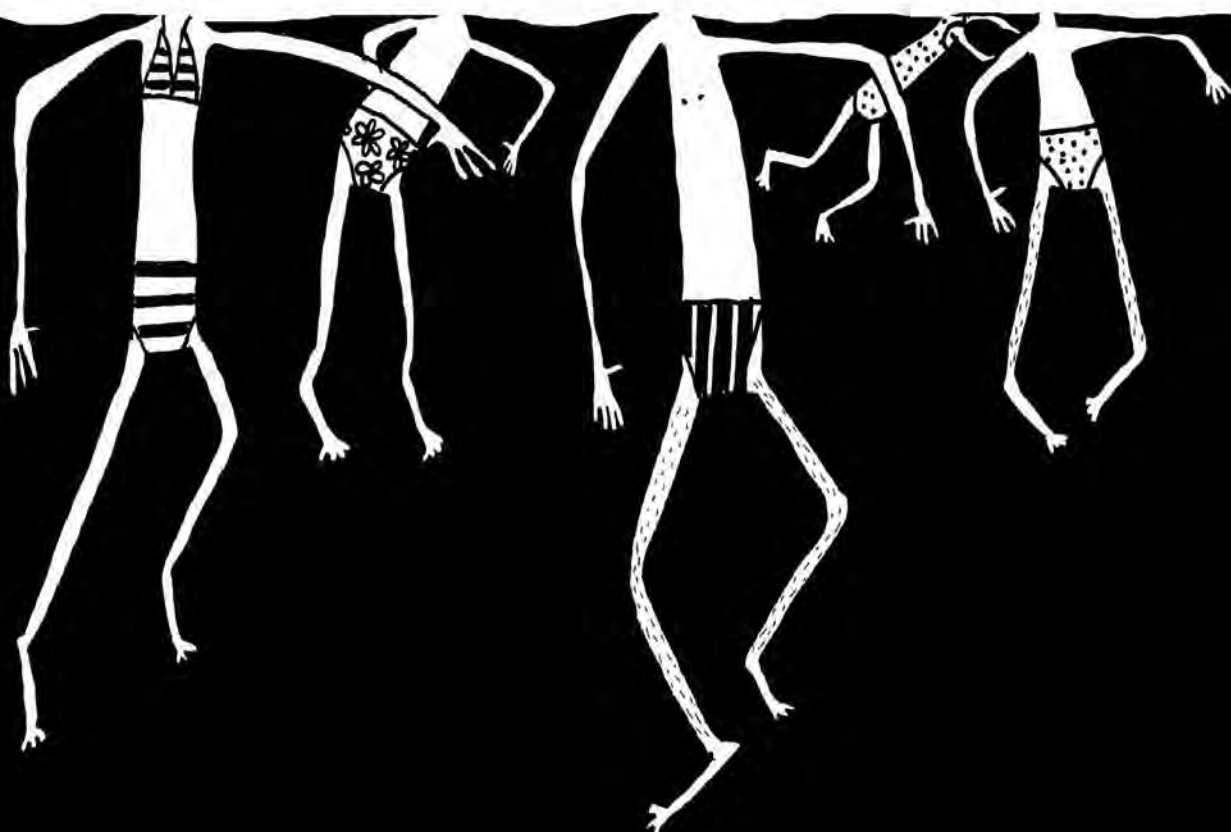
Vesolje med nami je mladinska (coming of age) drama o odraščanju, postavljena v mestece Kostanjevica na Krki. Zgodba govori o 14-letnemu Tobiju, fantu temne polti, ki se z mamo Kristino iz Kanade vrne domov v Slovenijo, v Kristinino domačo vas. Njun prihod preseneti celo mamo Gizelo, saj hčerke že več let ni bilo v domače kraje, sedaj pa je prišla predčasno in z veliko novico o razstavi, ki naj bi jo pripravila v lokalni galeriji.

Tobi ni navdušen nad idejo, da bo počitnice preživel v tuji deželi brez prijateljev in očeta. Slaba volja se stopnjuje, ko se prvič sreča z rasnimi predsodki lokalnih otrok. Edino svetlo točko v družbi mu predstavlja Tjaša, dekle fantovskega videza, ki ga s svojo pustolovsko naravo zelo privlači. Njuno druženje ga pripelje do nenavadnega srečanja s starim oslepelim astronomom Hermanom, ki je prav tako kot Tobi »vaški izobčenec«. Herman odpre Tobiju vrata pozabljenega observatorija, kjer mu

s pomočjo svojega bogatega znanja o astronomiji podeli življenjske nauke, ki izvirajo iz vesolja in se nanašajo na življenje na Zemlji. Zvezdni observatorij predstavlja Tobiju tudi zatočišče, kamor beži zaradi novega spoznanja, da imata starša v zakonu resne težave in da je bila predhodno planirana Kristinina razstava pravzaprav izgovor za pobeg iz Kanade. V spletu intenzivnih čustev in dinamičnih dogodkov se tako Tobi kot Kristina soočata s svojimi strahovi in družbo, ki nanju gleda, kot da sta iz drugega planeta.

Snemalna mesta bodo v centru Kostanjevice na Krki, Galeriji Božidar Jakac, na obrežjih reke Krke – mestnem kopališču ... in na cestah po Kostanjevici na Krki in njeni okolici. Organizatorji filma bodo prebivalce o posameznih snemalnih mestih, delnih zaporah in podobno sproti obveščali.

Realizacijo filma je podrl Slovenski filmski center, tehnične usluge Filmski studio Viba film. Koproducenti filma so: MB grip, NuFrame in Zvokarna. Pri samem snemanju nam pomaga Občina Kostanjevica na Krki. Organizatorji snemanja se prebivalcem zahvaljujejo za razumevanje.

PA KUK BO ŠE
TEH TURISTOV?

BAJE SE BLU
29 AVTODOPARJEV!

JA KAJ, A BOJO
ŠE KR PRHAJAL?

#kostanjeviški instagram

— @zigakladosek

— @knk_mtb

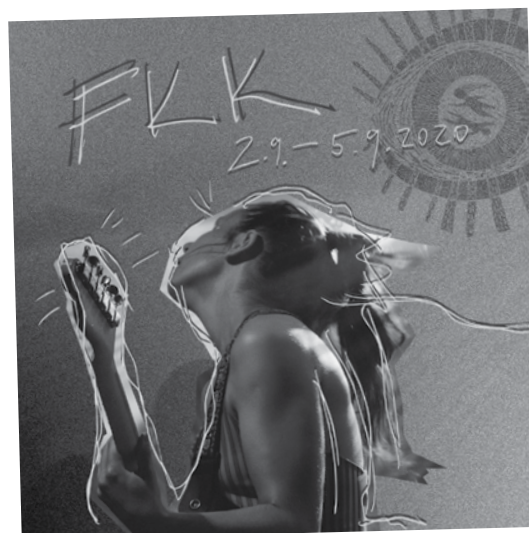
— @majahodnik

— @mitmeister

— @landestrost

— @mladinskodruštvoKostanjevicanakrki

Hvala vsem, ki ste delili fotografije. Vabljeni k sodelovanju pri ustvarjanju Kostanjeviških novic. Pišete nam lahko na e-naslov: kostanjeviske.novice@gmail.com.